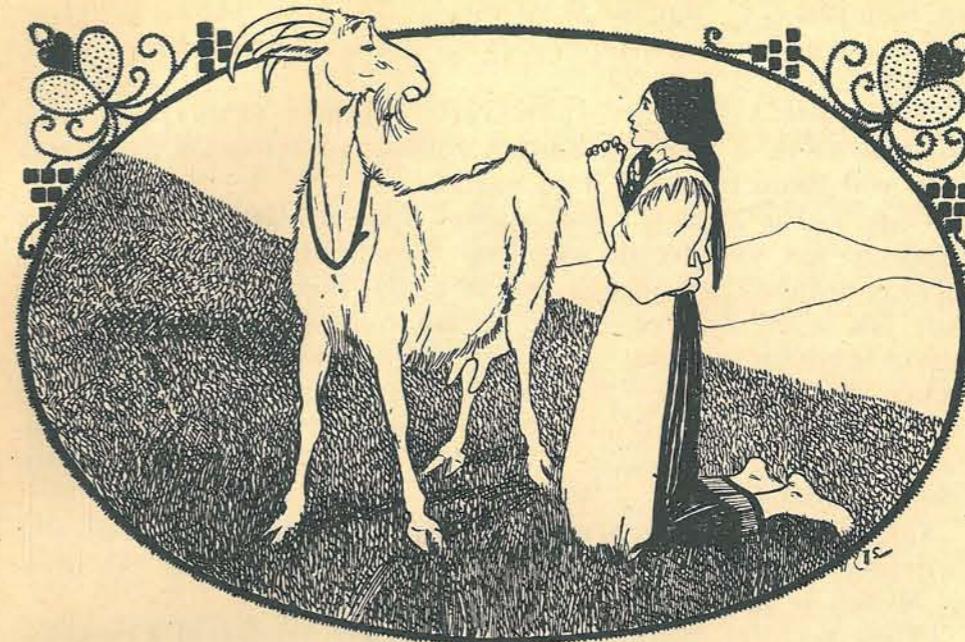

JINDŘICH Š. BAAR:

CHODSKÉ POHÁDKY
A POVÍDKY

Druhé vydání

NAKLADATELSTVÍ »NOVINA«, PRAHA 1940

VO MLSNÝ KOZE.

Staryj Kovářík v Postřekově bul vdovec, hale na chčestí mil tři hodný ha pracovitý cery: Hanču, Káču ha Manku. Dyž vodvil, víckrat se neženil ha hospodařil tak s tima divčata-ma, dělál plátno ha tak žil spokojeně, že dyž ho zlobili, proč se nežení, říkal, že se mu lepší líbí stav kalcovský než manželský.

Divčata mušela vařit, práť, myjt ha teky se starat vo kozu, haby přece bula ve stavení kapka mlíka. Dyž se nedá koze do držky, vona teky nedá do dízky. Proto jí hledily dost ha dost. Nosily jí dobrý pití, kolikrat za den jí strčily za jesle hned kousek suchý jeteli, hned zas náručíčko sena nebo votavy, připravily jí lízání ze soli ha pšeničného kalení, hale milá koza místo haby přidala, hutrovala mlíka, dojila čím dál, tím míň, v dízce huž to nebulo hnedle hani znát, divčata neveděla, co si mají počnout, haž se toho všim tátá ha řek:

„Tuto není žádný! Koza nechce byt ve dne v noci přivázaná. Ta se chce pást ha drobet si proskočit, potom huvidíte, jakou díz-

ku nadojíte. Ty, Manka, si nejmlačí, tak hned zyjtra po škole vemeš kozu na provaz, poženeš ji na draha ha bureš tám s ní do večera.“

Co řek tátá, to bulo divčatom svatý. Tak jistě! Druhyj den hned po škole vzela si Mankrla kousek chleba do fěrtoušku, vorvázala kozu vod žlebu ha vedla ji na pastvu.

Víme, každá koza je mlsný náturny, hale Kovaříkouc koza bula z ňákyho kór vybírávýho plemena! Tahala Mankrlu sem tám po celych drahách, víc mečila než se pásla, hukousla tu, huškubla tám, jak se něhde něco šustlo, huž se vohlídla, Mankrla jí sama trhala travičku, prosila: „Koza, pas se!“ hale šecko marný. Dyž slunce zapádlo ha začlo se šírat, mušela s kozou demů, ha dyž ji přišla Hanča dojít, nadojila eště míň než včera. Koza se vodtahovala vod žlebu, vohlížela se ke dveřím ha břeštíla, co jí huba stačila: „Blebleblebléé! — Bleblebléé—e—é! — Bleblé!“

Táta jí slyšel haž do sencí. Chvilku za stavem poslouchal, dyž to nepřestávalo, zvih se ha povídá: „Cák má ta koza, že tak břeští? Muším se jít na ní podívat.“

Přišel do chlíva, pohladil kozičku po řibetě, popleskal jí po krku, poškrabal jí mezi rohamu ha voptál se: „Cák tě schází, stará, co? Proč pa tak břeštíš? Přece si se prošla jako paní, napásala, tak ičko můžeš ležít ha mít pokoj.“

„Pjekně sem se napásala,“ vozvála se vtom koza lickou řečí, „dyjf mám plný břicho hladu! Manka mě přivázala ke kůlu, hrála si s kamerádkama kameníčky a ha na mě si hani nezpomila. Haž tepřiva k večeru mě vorvázala ha přivlkla demů.“

„To je zatracepená divče! Počkyj, tý já dám,“ rozněvál se táta, hodil koze za jesle náručí sena, venku si připravil březovyj prut, popád v senci Mankrlu, přehnul si ji přes koleno ha našupal jí, co se do ní vlízlo. Mankrla plakala, prosila, slibovala, táta jí pustil ha řek: „To máš za to, že si tak špatně pásla kozu. Za trest pureš eště bez večeři spat ha zyjtra požene Káča.“

Káča bula huž starší, hasi šesnáctiletá, viděla, jak se vedlo Manče, tak si hned doma huminoula, že si dá lepší pozor ha kozu na pase haž bure mít břicho jako buben. Druhyj den ji vzela na provaz ha vedla ji ne na draha, hale do luk, hde rostla tráva jako brčál bujná, hustá jako kožich, křehká jako salát, samý kvítíčko ha lupínko, haž se jí zrovna chtilo. Koza se naprala, haž jí držka stála, hale dyž ji Káča přihnala demů ha přivázala ke žlebu, hned spustila: „Blebleblebléé! — Bleblebléé—e—é! — Bleblé!“

Novinky

Táta hned vyskočil vod stavu, běží rovnou do chlíva ha hned ve dveřích se ptá: „Nu tak, koza, japa si dnes spokojená?“

„Dnes? Eště hůř než včera“ žaluje koza, „Káča, ta je eště horší než Manka! Ta tepřiva vo mě nedbála. Přivázala mě ke kůlu, běžila ke kamarádkam, hrála si s nimi mlíč; dyž slunce zapádlo, vorvázala mě ha přivlkla demů.“

„Táaak?“ dopálil se kadlec eště víc než včera, popád s nosítek vopratě ha nařezal Káči, haž míla řibet jako fěrtuch modryj. „Já tě dám nestarat se vo kozu!“ láteřil Kovářík, „takuvá děvka velká, mohla by se stydit hrát si mlíč s divčátkama! Za trest nedostaneš žádnou večeři ha zyjtra požene Hanča.“

Hanča jako nejstarší bula teky nejmoudřejší. Zasmila se pod kůží, dyž slyšela tátu, ha myslila si: „Já jistě neburu vod taty bita. Se mnou bure koza jistě spokojená.“ Druhyj den nevedla kozu hani na draha, hani na louky, hale pustila se s ní rovnou na meze do polí. Tám nechála lízt kozu, kam jen sama chtila: do jetelí, do zelí, do bramborů, do vobilí, jenom dávala pozor, esli žádnyj nedeje, aby jí v tom nedopád, nechytil kozu ha nezavříl. Chčestí jí přílo, nespatriila hani živý duši, koza se nacpála jako žok, břicho vlníla jako porušku, haž se sotva k večeru dovalila demů. Hale jak za ní zavřila Hanča chlívek, hned zase začla: „Bleblebéeé! — Blebleblebléé—e—é! — Bleblé!“

Táta v senci huž čekál, s jakou se vrátí dnes koza s pastvy ha jak ji zaslech, nechál vševo ha marš k ní do chlíva.

„Cák říkáš dnes, kozičko? Ja pa pase Hanče?“ ptál se zjedavě hned ve dveřích.

„Ta je ze všech ta nejpovedenější! Ta mě přivázala za krátkyj provázek ke kůlu ha pásla se sama. Sháněla si po lese jahody ha borovnice. Tepřiva dyž slunce zapádlo, zpomila si na mě ha přihnála mě demů. Sem tak slabá, že nemůžu hani na nohach stát,“ žalovala koza.

„Počkyj, Hančo, ty potvornice!“ zahrozil táta ha zlostí se hani necítil. Vorepnoul si pásek s přeskou ha zmlátil milou Hanču, haž se nemohla bolestí hnout. Dušovala se, že pásla dobře, hale táta víc věřil koze, než ceři, tak šla Hanča teky spat bez večeři. „Takový kobyly velký,“ vadil se kadlec, „ha nedovedou kozu napást! Cák si mám počít? Muším holt pást sám! Lidi se mi burou pravda smát, hale jiná pomoc není, zyjtra muším hnát kozu na pastvu, nebo nám eště naposled chcípne ha hde pa hned vzít na jinou?“

Druhyj den po vobědě zapálil si fajfcičku, vzel kozu na provaz

ha opravdu ji ved na pastvu sám. Pustil se s ní na Podškál, vo-
cajď na Srnovatky, přešel s ní celý Lachce, nechál ji vokusovat
šípek, trnky, volší i habří, koza si vybírala, vlikla Kováříka přes
meze, voroteče ha příkopy, chtila zabrousit do zelí, hale to ji kad-
lec nenechál, strh jí ha vokřík: „do škody nesmíš, žer co máš,“ ha
dyž slunce zapádlo, šoural se zmořenyj s milou kozou k domovu.

„Íčko jí di přivázat ha podojit,“ poroučel doma Hanči ha těsil
se, jakyj hrnčál mlíka přinese. Hale to se zmyjlil. Hanča nadojila
eště miň než včera, sváňe to tátovi nesla vokázat ha sváňe teky ne-
chála dveře povorevřený, jak koza zase v chlívku břeští: „Bleble-
blééé! — Blebleblééé—e—é! — Bleblé!“

Kováříka popádla zlost. „Sakvalencký dobyče, cák eště chce?
Dyť sem ji pás celý půl dne, vodil sem ji jako hraběnkou!“ Zvíh se
ha jak bul zmořenyj, přece se šoural do chlíva.

„Tak co, koza? Cák břeštíš? Japa si se dnes napásla?“ rozkřík
se mrzutě v chlívku hněd na práhu.

„Ha jájej, jejej, jejej!“ začla koza hněd bědovat, „dnes to bulo
ze všeho nejhorší. Pás mě takuvyj staryj, nosatyj dřek, přivázel
mě ke kůlu, sed si ke mně, kouřil jako komín ha pouštěl mi smrad-
lavý dyjmy ze smradlavý fajfárny zrovna pod nos, že se mi eště
íčko dělá z toho špatně.“

„I ty čujsno jedna rohatá, prolhaná ha falešná. Takuvý to tera
je! Chudácí divčata dostály vyjprask, že mají řibety jako kanafas
ha to šecko pro nic ha za nic! Nu počkej, pótvero, íčko si to vy-
lizáš,“ rozkřík se Kovářík ha jak v té rázi bul, yotočil se, vytáh
z hromady pořádnyj voklestek, hezky sukovatyj ha pustil se do
milý kozy. Ha, pane, to nastál tanec! Koza huskakovala, jak moh-
la, brzy nahoru do jeslí, brzy delů pod žleb, brzy naprávo, brzy
nalevo, hale Kovářík se rozčertil ha bjil hlava nehlava, málo kerá
rána chybila, čím víc bjil, tím víc se rozpaloval ha křičíl: „neřeſ
jedna s neřestí, hubít tě muším na dosmrti, habý bul pokoj,“ žád-
nyj rozčertěnýho kalce nechláholil, žádnyj mu ruky nedržil, vo-
klestek nevytrh, dívčata se pravda dívaly na tátu voknem, hale
myslily si: „jen víc! Ta slota to zaslouží!“ ha tak z milý kozy za
chvíli huž tříkala krev ha kůže s ní visila jako hadry. Toceví, že
koza vyváděla strach ha hrůza, haž se jí povedlo přetrhnout prová-
zek, vyrazit z chlívku ha hutíkat k lesu. Kovářík s vokleskem v ru-
ce pustil se za ní, hale bul tak zmořenyj, že mu brzy došel dech,
tma huž venku teky bula, tak jenom zahrozil za kozou vokleskem:
„Běž si, mrcho, třebas do horoucích pekel, hajt máme s tebou po-

koj," ha vrátil se do sencí. Tám stály divčata celý hustrašený hádvaly se na tátu, esli se ícko nepustí do nich. Hale táta hodil volkstek za kamna, hutřil si zástěrou pot na čele ha povídá: „Trpíly ste nevině, hale kozu sem potrestál, že na to do nejdelší smrti nezapomí ha teky se k nám víckrat nesmí vrátit.“

„Marneči slavená, táto! Cák to jenom povídáte,“ vopovážila se vozvát nejstarší cera Hanča, „dyť ji můžem prodát řezníku, já se za ní rozběhnou ha přivedu ji.“

„Hani se nehneš!“ rozkřik se hned Kovářík, „hajf někde pojde ha vlcí hajf ji třebas roztrhají, za vic nestojí ha žádná koza, co buru živ, nesmí k nám přijít do stavení.“ Při tom vostálo. Hu Kováříků víckrat žádnyj vo koze nemluvil, po ní se nesháněl, Kovářík si koupil kravičku ha bul hu nich svatyj pokoj. Hale my se eště mušíme podívat, co se přece dílo s jejich kozou.

Ta, dyž se jí povedlo hutrhnout se vod žlebu, hutíkala k lesu jako divoká ha zaměřila si rovnou na Prantíčky há tám, samá rána — samá krev, hledala si něhde řákyj brloh, de by si mohla vodpočnout, vylízat se ha vyhojit si rány. Vohlíží se cestou na šecky strany, haž spatří pod kamenem ve škále díru ha hned si pomyslí: „paňáči, tuto je pro mě jako dělaný.“ Šups! hned tám skočila. V díře bulo teplo, sucho, jenom že na nechčestí huž míla jinýho podruha. Liška tám míla mladý; štyry liščátka tlačily se tám do koutka, tříslý se strachem ha čekály, haž se k ním vráti máma. Ta si vyšla před chvílkou někam do kůrníku pro večeři ha hani ve snu jí nenapádlo, co se zatím doma díje. Chčestí jí přílo, zadávila chlapáckýho husmana ha přivlikla ho haž k díře. „Dětičky, pote ven, já vám přinesla něco, co ste eště neviděly,“ zavolála ha těšila se, jak liščátka vyběhnou, jak se burou dívat na hus jako telátka na nový vrata, jak jí voškubají, hupečou ha jak si na ni pochutnají.

Dyž se hale nic nehyjbalo, liška se lekla. Pustila hus ze zubů, pomyslila si: „esli pa se tim dětom něco nestálo,“ skočila k díře ha div leknutím nezkamenila! Takuvá potvora rohatá, fousatá ha vokatá dívala se na ni z díry, jakou jaktěživa neviděla. Strach má velký voči, tma bula jako v ranci ha tak liška nepoznala Kovaříkouc kozu. To si můžem sami pomyslit, jak jí bulo! Mít děti v díře ha nemoct k nim! Teky koze nebylo zrovna do zpěvu ha tance. V díře se jí tůze líbilo, pelech bul mechem hebce vystlanyj, hezky se jí tu vodpočívalo, hutect nechtíla, tak, dyž liška mermomocí chtíla do díry, spustila na ni strachlivým hlasem:

„Já sem tu, koza rohatá,
pod půl chlupatá,
pod půl vodřiná,
samá krev ha modřina.
Hdo sem do tý díry vleze,
ten zdráv vocuď nevyleze.
Každýho poštachám! Mordeble!
Bleblebleble!“

Lišku vobešla hrůza, kola se jí hudělala před vočma, chlupy na řibetě postavily se ji jako řebíky, popád ji strach vo dětičky, dala se do pláče, stáhla vocas mezi nohy ha celá říšná běžila k svýmu stryjčkovi vlkovi, keryj vestával vo kousek vyjš v lese. Míla chčestí! Potkála ho, sotva kousek cesty huběhla; teky zrovna stál ha vyšel si sehnát něco na Zub. Jak ho liška spatřila, hned spustila hrozný pláč ha nárek: „Pane stryjčku! Pane stryjčku! — Pote k nám, pote k nám!“

„Cák se vám, teta zlatá, jenom stálo, že tak vyvádíte?“ zastavil se hned vlk.

„Stálo se mi, stálo!“ rozplakala se eště víc liška, „jenom poslouchejte! V mým brlohu husadil se nákyj netvor, jakýho sem jaktěživa neviděla, mám tam štyry dětičky, esli mi je sežere, muším se zbláznit. Pro všecko na sjetě vás prosím, pote ho vyhnát, já sem na něho slabá.“

„Puru, tetičko, puru! Ja pa bych nešel! Dyť sme přece sousedí, mušíme si pomahat,“ sliboval hned vlk ha pustil se za liškou.

„Tak hde pa je ten netvor?“ optál se vlk kurážně, dyž se kmotřička zastavila.

Vokázala mu do díry ha pustila ho napřed. Vlk tám s eště větší kuráží strčil čenich, hale hned hucuk, jakoby se bul spálil, protože z díry zablekotal strachlivyj hlas:

„Já sem tu! Koza rohatá,
pod půl chlupatá,
pod půl vodřiná,
samá krev ha modřina.
Hdo sem ke mně vleze,
živýj zpátky nevyleze,
každýho potupám, poštachám!
Mordeble! — Blebleblebleééé!“

Vlk chvilku poslouchá, potom se začne třist, vošívat, všeljak vykrucovat, haž řek na konec: „Jó, milá teta, v tý díře muší byt něco tuze vořklivýho, na to já si netroufám, s tim já nechci nic mit, jen vy se s vašima dětma rozlučte!“ vzel do zaječích ha nechál lišku na holičkach.

„Cák já smutná si jenom počnu! Cák si počnu!“ začla liška naříkat eště víc ha v tom si zpomila na kmotřička nedvěda: „Ten je slnejší než vlk, ten to jistě vyžene!“ vykřikla radostí ha znova se pustila do lesa na Paseky. Míla zase chčestí, že ho cestou potkála. Nedvěd jí slyšel huž zdaleka naříkat, běžil ji naproti ha volál celyj hustrašenyj:

„Sakva, kmotřičko, cák se stalo, že tak vyvádíte?“

„Achach! Přemujmilyj kmotřičku,“ zaplakala liška, co mila síly, „stálo se, pravda, že se stálo! Pote mi pomožt vyhnat z mýho domova řákou potvoru, kerá tam vlezla, dyž sem doma nebula ha dusí tám mý nechčasný dětičky.“

„Cák ste se zbláznila, kmotřičko? Vo jaký pa potvoře to mluvíte? Dyť přece známe šecky přátele i nepřátele po celém lese, či ne?“ divil se nedvěd.

„Jenom pote, znejmilejší kmotřičku, čerstva pote k nám! Dyť to sám huvidíte, vy ste sílák, vy to zmůžete,“ nutila i lichotila liška ha vedla nedvěda k díře.

„Kakraholté, kmotřičko, já cítím krev,“ bručí nedvěd, ledva k díře přičuch.

„Mý nechčasný děti! Mý nechčasný děti huž sou zadávený,“ rozplakala se liška.

„Nu, kmotřičko, neplačte eště. Počkyjte, já se ičko tepřiva do toho dám,“ těsil lišku nedvěd, rozkročil se ha zavolál do díry: „Hdo je tám, hajť se hned klidí ven!“

Z díry vylízly dva černý rohy ha vozvál se strachlivyj hlas:

„Já sem tu! Koza rohatá,
pod půl chlupatá,
pod půl vodřiná,
samá krev ha modřina.
Hdo sem vleze,
vocajď nevyleze,
každýho potupám, poštachám!
Mordeble! — Blebleblebleééé!“

Nedvěd se leknutím hani hned nemoh zpamatovat. Chvilku třeštil voči na krvavou hlavu koží, vidí zakroucený rohy, pod bradou fousy, vohnivý voči, zblíd jako zed, začel se celyj třist, haž najednou vodskočí ha povídá: „Milá kmotřičko, to muší bejt řákyj drak, nebo řáká eště horší potvora haž vodněkud z moře, dyť já sem tu hu nás takovýho čertaďbla jakživ neviděl ha přece huž je mi hromada let, pamatuju na Haltravě Meluzinu, na Výšovce škalníka ha divný žínky v Lůsích. Víte co? Hutečme, než to na nás vyskočí ha za živa roztrhá.“ To řek, vobrátil se, hani se víc po milý kmotře nevohlíd ha hupaloval zpátky na Paseky, haž se mu hlava házela nahoru — delů, nahoru — delů! . . .

Co si mīla ičko chudák liška počít? Sedla si na kámen ha spustila srcelemnyj pláč: „Mý dětičky drahý! Mý líščátka zlatý! Dyť huž já vás do smrti nehuhlídám! Kam pa já přesmutná se mám vobrátit? Koho pa vo pomoc prosit?“ Tak plakala haž jí srce husedalo.

Kousek cesty vod ní huž chvíliku stál ha poslouchal malyj ježeček. Slídl tu ha čuchal, esli nenajde řákyho hada, nebo aspoň plže, ničeho se nevšimal, haž najednou zaslechne takovyj nárek, jako dyž de někomu vo život.

„Do pa si to tak naříká,“ pomyslí si, vyběhne hned po hlase z houští ha vidí lišku sedít na kamenu, lámat rukama ha bědotat. Na lišku se nevorvážil ježeček hani promluvit, dyž ji něhdy potkál ha dal jí pozdravení, hani se ho nevšimla, hani mu nepoděkovala, takuvá velká paní to bula proti němu. Hale dyž ji tak viděl celou zoufalou, vzel si tu kuráž ha promluvil na ni:

„Paní! Cák se vám stálo, že tak plačete? Esli to bure možný, tak vám vod srce rád pomůžu!“

Liška se vohlídne ha vidí stát před sebou hubohýho ježečka.

„Ach, ty chudáčku malyj, muj ježečku hubohyj! Ja pa ty by si mi moh pomozt, dyž mi nepomůžou hani takoví síláci jako vlk s nedvědem ha sou to přece mí přátelé!“ spustila liška eště věčí nárek.

„Paní, tuto vám nepomůže,“ povídá zase ježeček, „nehněvejte se na mě, hale s pláčem se nic nespraví, rači mi povězte, co vás trápí?“

„Tak tera tě to povím, dyž to chceš vedět, hale vím, že je to marný, ty že mi pomozt nemůžeš. Támdle v díře mám štyry malý dětičky, šla sem jim pro večeři ha než sem se vrátila, vlízla k nim místo mě řáká potvora, nechce mě k nim pustit, nemůžu ji vyhnát

po dobrém hani po zlým, žádnyj mi nechce pomozt, sichni se jí bojí. O, mý líščátka zlatý! Dyť huž já vás víckrat nespatri, víc-krat se s váma nepotěším . . .“

Ježeček nechál lišku naříkat, natáh ryjpáček ha po tichu jako myš na krátkých nožičkách přikrád se k díře, podíval se do ní ha hned se dal do smíchu. „Paní, neplačte!“ volál na lišku co mīl síly, „to není žádná potvora. To je z Postřekova Kováříkoue koza, tu mrchu mlsnou ha prolhanou, tu já znám z pastvy. Tu já dostanu ven z lekrací!“

„Bože, chlapečku drahý!, habys to tak chčasně řek!“ chytala se hned tý řeči zarmoucená liška ha pospíšila k díře.

„Já sem tu! Koza rohatá,
pod půl chlupatá —“

spustila hned koza strachlivým hlasem starou písničku, jak zaslechla mluvit.

„Jen drž hubu ha polez ven po dobrým,“ vokřik ji hned ježeček.

„— pod půl vodřiná,
samá krev ha modřina —“

vedla si dál koza svou.

„Tak ty potvoro falešná nevylezeš?“ rozněvál se ježeček, stočil se do klubíčka, že nebul vo nic věči než pořádnyj knedlík, hudělál „kotalilíč“, svalil se do díry, tám hned roztáh ha postavil svý špij-chály, tvrdý ha vostrý jako řebíky na hachli ha začel milou kozu roubat do vemena, do břicha, do vodřený kůži, šudýš tám, hde to nejvíc bolilo, koza kopála, prskala, mečila, chtila ježka nabrat na rohy, hale čím víc se v díře rundila, tím víc to bolilo, haž nemohla vydržít, celá humořená vyrazila všema štrýma z díry ven i s ježkem, jako slepá po tmě vrazila rovně do dřeva, rozbila si hlavu ha svalila se na zem zabitá. Bulo po ní!

Liška, dyž to viděla, dívala se chvíliku celá hloupá, hale hned se zpamatovala, zpomila si na děti ha rovnou k nim! Našla je chudáčky skrčený v koutku, celý hustrašený, hani vlasní mámu nemohly hned poznát, tak buky zdivočilý.

Liška je hned šecky vočuchala, volízala, ha dyž viděla, že se jím hani vlásek nezkřivil, zapomila hned na šecken strach ha bídu, dala se do zpjevu ha vyjskotu, děti teky vokřály, máma je vynesla z brlohu ven ha ičko tepřiva si dali berdo! Míly tu husmana i ko-

zu, liška hned vystrojila trachtací ha pozvála na ně i sousedy vlka s nedvědem.

Ty se nedali nutit hani prosit. Přišli voba, dobře se najidli ha dobrák nedvěd, dyž se po dobrý večeři s kmotřičkou loučili, povídá: „Eště nám, kmotřičko, povězte, jak ste tu potvoru přece dostála z díry ven?“

Íčko tepřiva se zapálila liška hambou jako voheň ha povídá: „Sem to hale darebná vosoba, šecky pozvu, ha na toho nejhlevnějšího zapomím! To byste neřekli, že malyj ježeček poznál Kováříkouc kozu, vypíchal ji z díry ha tak jí huštal, že si tu rohatou palici vo dřevo rozrazila.“

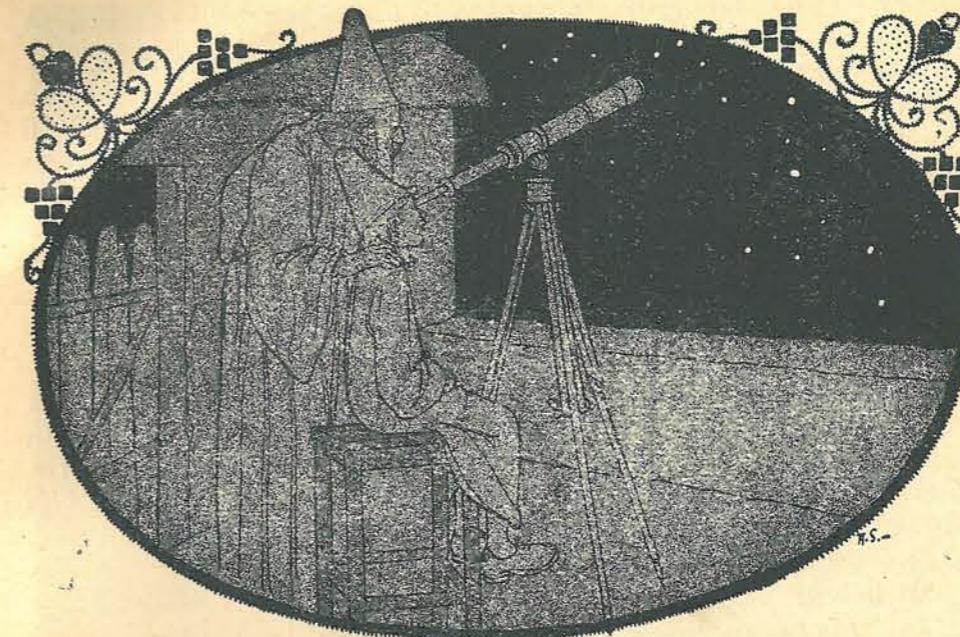
„To se podívejme,“ podivil se vlk, „já dycky říkám, že nezáleží šecko na síle, hale teky na šikovnosti.“

„Huž muj nebožtík děrek říkával,“ bručil spokojeně nedvěd, „že nesmíme žádným pohrdat, protože nevíme hdo ha hdy nám může byt dobrý, ha než humřem, koho eště můžem potřebovat.“

„Tak ste to slyšely, děti, co tudle kmotřiček povídal,“ vobrátila se stará liška na svý liščata, „pamatujte si to, přijte eště dobrou noc ha čerstva bězte spat. Než bude den, já to tu eště drobet po klidim, habý nás tu zase někdo nevyčuchal.“

Šichní se po dobrý večeři rozešli, jenom ježeček slídl dál v houštičkách po hadech ha po plžích, po červach ha žížalach, po myších ha žábach. Hani mu na mysl nepřišlo, že by mu míla liška poděkovat, dát kus masa z kozy hanebo stehno z husmana. Ba, bul rád, že moh takový paní, jako je liška, posloužit, von! Nepatrnyj ježeček!

Ejnu! Tak holt to chodí na tom božím svjetě, že jednim růže kjete ha pro jiný chudáky roste jenom trní ha bodláky.

VO HALTRAVSKÝ MELUZÍNĚ.

D yž sme eště byjvali malí jako kůželky, chodívali sme na hyjtu k nášemu děrkovi v Šimanuc mlyjně pod lesem, ha loudili sme na ňom pohádky. Něhdy bul děrek v dobrý míře, nedal se dlouho prosit ha spustil hned. Ale něhdy bručil, vodháněl nás ha vadil se, že má v hlavě jinčí starostě, než myslit na pohádky. My huž sme ho ználi, humili sme to s nim, ha vymámili sme na ňom každou pohádku, kerou sme chtíli. Nejlepší se nám libila pohádka vo haltravský Meluzíně.

Před moc ha moc lety stával na Haltravě moc ha moc velký ha pěknyj zámek. Eště dnes je tám vidět vod Sádku haž k Výšovce z něho kameny ha škály. Ten zámek tam nepostavili lidi, hale vobří, co míli ve hlavě jenom jedno voko ha v rukach takuvou sílu, že za co vzeli, mušilo povolit. Dyž s tou stavbou buli hotovi, jak přišli, tak vorešli, ha jedna stará kouzelnice si tám nastěhovała svý tři cery. Buly pryj to žencký pjekný jako vobrázek, hale

takuvý pyjchy náramný, že s nima nihde nemoh žádnyj vydržit ha teky tu hu nás žádnyj s nima nic nemíl.

Zrovna v ten čas vestával na druhým kopci, na Čerchově, jeden vězdař z řáký daleký zemí. Dyž ty vězdy v noci študýroval, mušil byjt sám ha sám, žádnýho teký na celém sjetě nemíl, jenom sestru vdovu ha ta žila teký něhde tuze daleko. Chodil ve dne po lese, sbíral koření, rozumíl ptákům, hadom i šechnim zvířatom ha to ce ví, že humíl víc než pět počítat. Pomahal lidom i dobytku ha šichni ho tu míli rádi. Takovyj hodnyj poustevník to bul.

Jednou se zase díval do vězd ha čál v nich, že se tý jeho sestře vdově stálo řáky nechčestí.

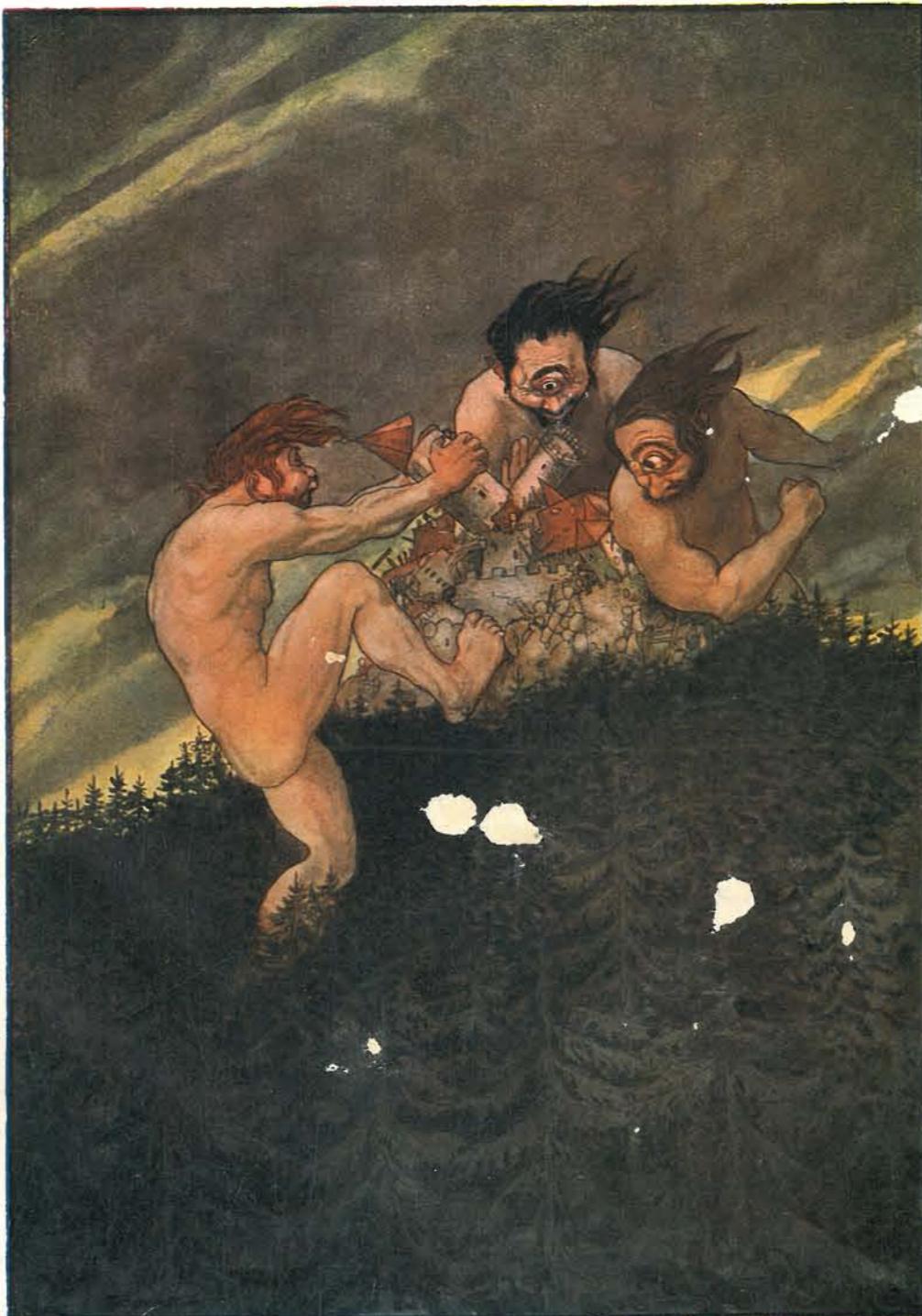
„To se muším jít hněd na ni podívat,“ řek si, zvih se ha šel. Ha voprávdu! Dyž tám přišel, sestra huž ležila v rakvi, ha jenom malyj chlapeček hu ní stál ha plakal pro mámu. Dyž bulo po fúnuse, povídá vězdař: „Cák s tebou, chlapečku? Dyž íčko žádnýho nemáš, ha dyž sem tvuj stryjček, tak holt si tě muším vzít sám. Ja pa tě říkají?“

„Míchálek,“ zaplakal chlapeček.

„Tak, Míchálku, huž neplač ha poř se mnou,“ pohladil ho stryjček, vzel ho za ručičku ha přived si ho do lesa. Dobře ho vychovál, vyučil ho vězdařství ha šechněmu, čemu sám rozumíl, ha dyž huž byl staryj ha Míchálek velkyj, tak mu jednou povídal: „Míchálku, já sem na tom svjetě zbytečnyj, protože ty huž šecko humíš jako já. Dyž znám na šecky nemoce líky, nemůžu sám humřit ha ty mě mušiš dnes v noci zabít. Esli chceš byjt chčasnyj, tak si pamatuji, že co jednou řekneš, mušiš dycky splnit. Nihdýž nezapomeň, že slovo dělá muže.“

To ce ví, že se takuvý řeči Míchálek lek ha vykřík: „Cák vás to napadá, stryjčku! Dyť mám na sjetě jenom vás! Ja pa bych vás moh zabít? Ja pa bych moh byjt bez vás chčasnyj?“

Ale staryj vězdař neřek víc černý hani bílý, šel po svým ha na večer si spolu lehli v poustevně každyj na svý lože jako jindy. Ale Míchálek ne ha ne husnout. Mysíl na to, co mu stryjček povídal, představuval si, jak by se mu styjskalo, dyby v tich černých lesích mfl žít sám, ha jak si to tak přemyjšíl ha rozmyjšíl, najednou venku něco zapraská, zabručí, dvě strachlivý voči zablyjsknou se ve tmě, bul to nedvěd ha hrnul se rovnou k loži, de spal vězdař. Tuto vidět, vylít Míchálek do vyjšky jako srnec, popád sekýru, napříh se ha co míl síly fal po nedvědovi. Ale ta potvora nedvědí se uhnoula, rána se svezla ha Míchálek místo nedvědu

VO HALTRAVSKÝ MELUZINĚ

rozsek stryjčkovi hlavu vejpůlky. Nedvěd hutek ha Míchálek se dal do pláče: „Vy ste to veděl! Vy ste to veděl!“ křičíl, naříkal, ale huž to bulo málo platný, stryjčka tim nezkřísil, vykopál mu tera hrob ha pochovál ho pod kámen. Ale žádný stání huž na tom místě nemil. Šecko tám v noci na něho padalo, šecko mu stryjčka vyčítalo, šecko ho strašilo. Tak si huminoul, že se vodstěhuje ně kam jinam. Ale kam? „Podívej se do vězdiček,“ jakoby slyšel za šeptat nebožtíka stryjčka. Vězdam dobře rozumíl; jak se na ně zahledíl, hned viděl jednu tak jasně svítit jako žádnou jinou. „Tám v tu stranu se pustím,“ řek si ha chčasně ráno vyrazil.

De ha de furt lesem, huž bulo polodne, huž bul na krku večer, huž se vohlízel, de by moh přenocovat, dyž najednou se vyvalí z lesa náramnyj zámek, celyj kamenyj, ha tichyj jako zakletyj, ale zrovna nad nim třepala se bílá vězdička jako rybička.

„Tary vostanu,“ řekl si Míchálek, ha hned zaklepal holí na závřený vrata. Ale vevnitř se hani myš nehnoula. Tak zabouchal po druhý silněji, ha dyž zase nic, zatřískal po třetí, haž mu z holí třísky lítaly.

„Do pa to tluče?“ vozvál se teprve ičko za vraty tenkyj, celyj hustrašenyj hlásek.

„Pocestnyj člověk,“ hlásil se hned Míchálek, „nechte mě hváš přes noc.“

„To my nemůžeme, my sme tu samy, sme tři sestry sirotcí, tak my žádnýmu mužskýmu nevorevřem,“ šeptal hlásek.

„Ha to by bulo! Dyť já sem teky sirotek, menuju se Míchálek, sem jako prst sám ha sám, žádnýho na sjetě nemám.“

„Tak počkej drobet, povím to sestrám,“ slyšel eště Míchálek ha potom zas šecko hutíchllo jako v hrobě. Sed si tera na práh ha čekál. Sestry se nahoře radily, haž se huradily, že bude tuze dobré, dyž přece mužský vohlidá zámek, naseká dříví, nanosí vody, opraví, de co třeba, hale vyminouly si, že se huž do nejdělsí smrti nesmí vod nich hnout, habý nemoh žádnýmu prozradit, ani de zámek stojí, ani do tam vostává, ani co se na ňom díje.

Tuto Míchálek snadlo slíbil, protože se mu ta nejmladší cera, co s nim mluvila, huž po hlasu zalíbila, ha dyž jí potom viděl, nebul by se víc vod ní hnoul, ani dyby ho buly nevímjak vyháněly. Chtíl se s ní mermomocí hned voženit.

Ale nevěsta nechtíla vo vdávání ani slyšet. Kroutila jen smutně hlavou, že nesmí, že by bul s ní nechčasnyj, že by to sestry nedovo-

lily, ale Míchálek jí nedal pokoje, šecko jí rozmlouval ha vymlouval tak dlouho, haž se přiznála sestrám, že si Míchálka veme, dij se co dij.

Íčko bulo zle. Druhý dvě sestry začly hned vyvádět, vadit se s ní, bít ji, ha dyž to šecko nepomahalo, rozněvály se ha vykřikly: „Ty dobře víš, co smíme ha nesmíme, huž si plnoletá, co si huděláš, budeš mít, ale my tu s váma nevostaneme ani minutu.“ Jen to dořekly, celyj zámek se zakolíbal jako na vodě, kamení se začlosypat, les strachlivě hučít, hrom bít, vítr skučít jako by nastával soudnyj den, jednovoký vobří, de se vzeli, tu se vzeli, celyj zámek rozvalili, kameny rozházeli, takže vostály z něho jenom ty škály, jak je na Haltravu eště dnes vidět.

To ce ví, že se Míchálek lek, leknutím se třís na celém těle, ale přece držíl nejmlačí sestru za vobě ruce ha nepustil, hajf se cukala jak chtila. Za chvíli, co vo tom povídáme, šecko hutíchlo jako v kostele, ta nejmlačí sestra se na milýho Míchálka pjekně humsíla ha povídala: „íčko sme si kvit, žádnyj nemáme nic, já si tě tera vem, jenom to si vymíňuju, že každyj pátek puru vod tebe pryč na celyj den, ha ty mně nesmíš špehovat, ani se mně ptát, kam chodím. Slib mi to.“

Míchálek jí to svatosvatě rukoudáním slíbil, hned míli spolu svarbu, potom si v těch místech, hde stával zámek, postavili dřevěnou chaloupku ha bulo jim tam dobře. Míchálek sbíral po lese kořínky, sušil všelijaký kytky, dělal mastě ha líky, nosil je po vesnicích, žena doma vařila, spravovala kozu ha žili spokojeně. Každyj rok našli něhde pod kamenem díľátko ha přinesli si je demů, haž jich míli sedum ha samý dívčičky, chlapečka nenašli žádnýho, ajť hledali jak hledali. Z toho si táta nic nedělal, ale to ho tuze mrzilo, žádná z tich sedmi divčát že není, jak má byjt, každá že je v něčom nepovedená. Ta nejstarší míla voči velký jako talíře, druhá zas jako bídla dlouhý ruce, třetí krátký nohy, štvrtá širokou hubu jako žába, pátá fousatou bradu, šestá jako věrtev vtekou hlavu, ha ta poslední bula na tom nejhůř, rost jí — chudáčkovi — na řibetě takovyj ukrutnyj hrb, že se ani narovnát nemohla. Ale dycky zrovna v tom, co bulo na nich chybňho, míly přehukrutnou sílu.

Míchálek každyj pátek, dyž mušel vostát doma, sedíl před chaloupkou, díval se na divčátko, jak si v lese hrajou, ha myslil si: „Mortete, to budou z nich divný ženy, dyť nebudou k svjetu podobný, ty se nevdají, cák si s nima počnem?“

Jak zas tak jednou sedí ha přemyjší, zastaví se hu něho staryj žebrák, chodíval tutary do Klenčí na žebrotu, Míchálka znál, ha dal se s nim dnes do řeči: „Míchálku, cák si tak smutnyj?“

„Dyť vidíš,“ vokázal Míchálek rukou na divčátko.

„Sou ňáký nepovedený, sou,“ přikyb žebrák, teky se zadíval na Míchálkovo děti, ha vodmlčil se. Haž teprve za hezkou chvíli znova se voptál: „Míchálku, de pa máš ženu?“

„Někam vorešla, hani sám nevím kam,“ povídá Míchálek.

„Ha to si pěknyj muž, žena se mu toulá ha von neví hde, mlí by si se po ní vohlídnout, kam asi chodí,“ popich ho žebrák.

„Dyž já nesmím,“ postěžoval si Míchálek, „žena mi to zapovedela.“

„Á to jo! To je něco jinčího! To já neveděl,“ dal se do smíchu žebrák ha zas jakoby nic se loučil: „Nu, zdržíl sem se, muším si pospíšit ha jít po svých, vostávejte tu zdrávi.“

Žebrák se sebral, vorešel, ale nasadil Míchálkovi takuvýho červa do hlavy, že vod tich čás na nic jinčího nemyslil, než na to, kam přece jeho žena každyj pátek chodí.

Dyž huž to dlouho trvalo ha žádnýho pokoje nemíl, kury chodil, na to myslil, tak si řek: „Hajf se díje co díje, díl huž to nemůžu vydržít, muším se přece přesvěčit, kam vlasně ha proč vore mně žena hutíká.“

Co si huminoul to teky proved. Žena zas jednou v pátek ráno stála, navařila jist, aby bulo pro šecky na celyj den, ho vorešla. Ale jak vytáhla paty z domova, zvih se i Míchálek ha marš za ní. Viděl jí furt kus cesty před sebou, haž přišel na pěknou, zelenou loučku, hde jaktěživ nebul, na té louče stála bílá kaplička, tak pěkná, jakou jaktěživ neviděl, ha než se vzpamatuval, žena se mu ztratila, jakoby do vody pádla.

„Jinde nemůže byjt, než v té kaplice,“ hádal Míchálek ha pustil se tám rovnou. Trávy rostlo šudýž dost, tak šel jako duch, zlehka, po špičkách, ani slyšet ho nebulo, haž se tám chčasně dostál. Ale kaplička stojí zavříná, Míchálek se vohne, podívá se dovnitř klíčovou dírkou ha leknutím div nezdřevěnýl. Vidí ve prostřed kapličky velkou sturánku plnou vody čistý jako křišťál, v ní se koupá jeho žena, ale celá proměněná, nahoře je to žena, ale vod pasu delů ryba. Česala si vlasy, zpívala, mrskala sebou, haž voda na šecky strany tříkala, smála se ha vyjskala jako blázen; Míchálek to podívání nevydržíl. Vobešla ho hrůza, strachem mráz mu běžíl

po řibetě, vzel nohy na ramena ha hupaloval demů, co mu dech stačil.

To ce ví, že mu doma do smíchu nebulo, to dívalo mu nešlo z hlavy, sedíl jako zařezanyj, ha dyž se po slunce západu vrátila žena, nemluvil s ní, nejid, nepil, nic nedělal, jenom sedíl ha díval se na ni. Čím dál, tím se mu víc vořklivila, ha když si chtila k němu hu stolu sednout, votřís se ha nevědomky vykřik: „Di pryč, ty mořská vohavo jedna!“

Jen to dořek, žena se tu chvíli svalila na zem ha vomdlila jako špalek. Čecko jí bulo Míchálkovi hned líto. Skočil k ní, volál jí, skryjpal na ni sturenou vodu haž vorevřila voči ha řekla smutným hlasem: „Šecko tě povím, abys tomu rozumíl. Naše máma menuvala se Meluzína, chtila byt furt hezká, hezkyjší než šecky ženy na celém sjetě i než její tři cery. Proto nás na sto let zaklíla v mořský panny: slunečnici, měsíčnici ha větrnici. Tys mě moh vysvobodit; dybys to bul vydržíl eště jenom jeden pátek, zase by tu bul vyrost zámek, náše děti buly by se opravily, ha mohli sme tu šichni žít chčasně. Žádnyj žebrák s tebou nemluvil, abys veděl, ale randášek, tys ho poslech, zrušil si slovo, sebe si zabil, děti ha mě na věky zkazil. Mý sestry vyhrály, ty si vosvobodil, já muším byt ičko sama za ně slunečnicí, měsíčnicí i větrnicí, stát se Meluzínou, jako má máma, lítat po sjetě, žebrat na děti ha na věky pro tebe plakat. Huž je šechnimu konec!“

V té chvíli zdálo se Míchálkovi, že slyší volát strýčka: „Nezapomeň, co slibíš, mušíš dodržít!“ Hale bulo pozdě. Přiletěla černá mráka, zatmilo se jako v pytli, strh se víchar nechčasnyj, zapras-kaly stromy v lese, nad Haltravem hudělal se sloup vysokyj haž do voblák, sebral chaloupku jako hračku, rozházel jí na šecky strany. Míchálkem praštíl vo škálu, rozbil ho na kusy ha vodnes dovíkam. Jenom dětom se nic nestálo. Ty strachem ha hrůzou zalízly do škal, ha dyž vylízly, nebulo po tátovi, po mámě ha po chaloupce nihdež ani památky.

Vod tich čás se Meluzína toulá světem, ale na Haltrav nemůže zapomenout. Dyž je jí nejhůř ha nejvíce se jí styjská, přiletí k dětom, husadí se ve škálech, pláče ha naříká pro Míchálka: „Muj Míchálku zlatyj, ó muj Míchálku drahýj,“ jako na břítově, haž lidi zavírají vokna i dveře ha zacpávají si huši, habý to neslyšili.

Já sem Meluzínu jaktěživ neviděl hale slyšet jsem ji mnohemnústvíkrat slyšel plakat, naříkat i zpívat ha vyjskat. Dyž začne, tak se třesou vokna, lámou se stromy, v lítě se zvívá prach do

vyjšky jako kouř, bouřka se přížene, mráky se protrhnou, kru-pice nebo — Pámbů chraň — kroupy se sypou na zem ha dešť se lije z nebe, jako dyž se vytrhne čap v rymíku. Esli přiletí v zimě, tu se strhne takuvá prášenice, že není možná hlavu z chalupy vy-strčit ha voči vorevřít. Nebohyj každyj, koho to chytí v širým poli.

Čecko to vo haltravský Meluzíně šecko víte, tak se pjekně pomollete ha šichní hajdy na kútě!

VO LAKOMNÝM MLNÁŘI HA CHYTRÝ KÁČI.

Vod nás chodívají lidi za chlebem něhdy daleko do sjeta, něhdy si teky najdou práci blíž, třebas jenom dou sloužit k sedlákovi do dolejších vesnic. Tak jednou jeren mlnář haž něhde za Tyjnem hledal po Dílích děvku, kerá by všemu rozumila. Mlnářka mu humřila, děti nemíl, tak, než se znova vození, potřeboval šikovnou ženckou, která by humřila vařit, dojít, lichvu chovát ha vo šecko se sama starala.

Hu nás bula zrovna tenkrát taková dívče „budiž ke všemu“, hezká ha kurážná, menuvala se Káča. Šechnim chlapcom se lšíbla, hale nejvíc stál voní z Potřekova Vondra. Chyba bula, že Vondrovi chtil dát táta dvůr, proto koukal, habý si chlapec přived do stavení přece dívči s vjenem, ha Káča nemíla nic, než tu duši s tělem.

Dyž to někam nešlo, Káča se rozněvála, chtila na Vondru zapomít ha přímla tu službu ve mlyjně. Eště se tám jak se patří ne-

vořila, huž prokoukla milýho mlnáře skrz na skrz. Poznála, že muší byjt náramnyj boháč, protože hu mlyjna stála i pjila, mletí i řezání míl dost ha dost, hale že je přehukrutnyj lakomec, keryj mlnářku humořil hladem, nepřije hani sobě, hani jinýmu najist, proto že chasa vod něho hutíká, ha proto že muší shánět děvku ha pacholka hodně daleko, hde ho lidi neznají.

„Počkyj ty kunte! Na tebe já vyzráju!“ pomyslila si Káča ha začla hospodařit. Každyj drobeček chleba hned zvihla, každou paránku pod stromem sebrala, nebula líná vohnout koleno pro každý peříčko na dvoře, každyj prášek mouky ve mlyjně vometla, každou tráscičku s pjily vodnesla si pod kamna ha to se mlnáři tuze líbilo. Dyž mu po čase zase hutek pacholek vod koní, povídá Káča: „Cák se zlobíte, mlnáři, s takuvyjma lenochama? Vemte si pacholka vod nás. Huvidíte, jak burete s nim spokojenyj.“

„Tuto je pravda,“ svěčil mlnář, „na váši straně sou pracovitý ha pořadovný lidi. Muším tám zkázat.“

Toceví, že Káča teky zkázala, ha tak to netrvalo hani tyden, huž jezdil s mlnářovo koňma nový pacholek. Hani nemuším říkat, že to bul z Potřekova Vondra. Činil se sám dost, dříl se vod rána do večera, hale Káča ho eště víc honila: „Nasekyj dřív!“ — „Polij hnuj!“ — Nařež řezanku!“ hned ho komandýrovala, jak se jenom zastavil. Hale dyž přišel k vobědu, sotva snid dva tři dolky nebo lívance, huž mu vzela misku vod samý huby ha vokříkla ho: „Huž můžeš mít dost! Nech si teky něco k večeři!“ Navečer zas křičila, sotva vzel pár žic polívky: „To je ňákyho jídla! Cák to mušíš šecko sníš? Šetři drobet! To není zdravý, na noc se tak nacpát!“

Mlnář to šecko pozoroval ha milá Káča se mu čím dál tím víc líbila. „Pádryje,“ říkal si pod kůží, „to je ňáká hospodyně! Z tý by bula mlnářka! Službu bych jí nemušel platit, šetřit humí, s tou vyhraju terno! Tu si vemou za ženu ha žádnoujinou!“

Myslil si, haž to děvce řekne, že mu radostí hned pádne vokolo krku ha šechnich pět prstů volizá. Hale to se v Káči zmyjlil. Ta začla dělat drahoty, ha dyž jí nedal pokoj, řekla mu rovnou do vočí: Esli mi dáte připsát půl mlyjna, tak si vás vemou, jináč ne. Zadarmo se vám dřít neburu. Jako děvce mi mušíte dát službu, hale jako ženě ne. Vy ste chytryj hale já nejsem na hlavu padlá.“

„To vjeřím! To ty by si brala!“ zasmíl se mlnář, nechál jí byjt, jenom se divil, jak ho prokoukla. Hledal si zase nevěstu, vohlížel se po bohatých, jezdil za jednou starou ha hrbatou, hale hani ta

ho nechtila. Žádná se mu tak nešikovala, jako Káča. Ta běhalo jako vítr, točila se ha rozháněla, porestála práci za tři jiný, špořila ha hospodařila, hubu teky míla na dobrém místě, žádnýho krajánka se nelekla, nu, dyjť se darmo neříká, že hde je Káča, tam hani v devátém stavení shora i zdola nemusí mít psa. . .

Mlnář moh na ní voči nechát, čím dál, tím víc se mu líbila, zrovna jako by mu hučarovala. Počítal, počítal, haž si z hlavy vypočítal, že eště vydělá, i hdyž dá Káči připsát půl mlyjna. Šel k ní znova ha řek: „Tak esli si mě vemeš, půl mýho bure tvýho.“

„Tuto je přece řeč!“ nebráníla se íčko Káča ha dyž míla kontracht na celou polojčku mlnářovo majetku v kabze, šla s ním k voltáři.

Vondra, to ce ví, divně se na to koukal, hale mlčil, protože veděl, na co Káča hraje. Jak se z děvky stala mlnářka, hned se karta vobrátila. Hned po svarbě zjednala si sama děvku ha začla dělat ve mlyjně paní mámu. Humila to dost ha dost, jako by se v tom bula narodila, ha lakomce mlnáře trápila, jak nejvíce mohla. Šla přes dvůr, kopla kůře, zařízla, hupekla ha dala snist — Vondrovi. Druhyj den se šla podívat do chlíva, začlápla králíka, stáhla, hupekla ho ha dala — Vondrovi. Třetí den šla do sadu, hodila kamenem po kachně, míla střelnou ruku, zabila ji, voškubala, hupekla ha dala celou — Vondrovi. Při tom posílala do hospody žbán za žbánem pro pivo, jedla, pila, haž se hory zelenaly, ha mlnář? Ten se moh na to dívat, tomu nedala hani kostičku volíznout. Toceví, že se nad takovým hospodářstvím trápil, kury chodil, tury vzdychal ha naříkal: „To sem si dal! Ta íčko rozvázala! Tu sem posadil na koně!“ Lidi se mu ke všemu eště smíli, přili mu to, staryj huž teky bul, tak se žral tak dlouho, haž se z toho rozstunál, mušel do lože, bulo mu zle ha zle, ba, čím dál, tím hůř.

Dyž huž jistě veděl, že mele z posledního, že se z toho nevydrápe, zkázal si do města pro notára, haž bure mít cestu vokolo mlyjna, habý se tu stavěl, že chce dělat testament. Nechtíl, habý notář sváne přišel, že by to moc stálo ha jenom vo tom přemyjšlel, jak by Káču nejvíce potrestal, komu by míl svou polojčku vokázat, takovyj nechčasnyj lakomec to bul.

Jednou vopravdu zahrčil před mlyjnem kočár ha notář tu. — Mlnáři huž sedíla dušička na jazyku. Potil se v loži, těžko dyjchal, dyž to viděl notář, čerstva si vytáh pero ha papír, mušeli postavit stůl ha židličku k samýmu loži ha hned začel psát. Najednou zvih vod papíru hlavu, vidí tu stát Káču, napádlo mu, esli jí nechce

mlnář eště něco vokázat, tak vokázal na ni perem ha povídá: „Mlnáři, cák s ní?“

Mlnář na loži rozumíl, že se ptá, co Káča jí. Dostál zlost, hyjb rukou ha vykřík, co míl síly: „Co sní? Hani se neptyjte! Šecko jí, nač přide, šecko jí!“

Tak notář hned napsal, že Káči patří šecko.

Jenom tak pro jistotu se eště voptál, vokazuje-li jí teky pilu: „Ha cák pjila? Pjila teky?“ křičí notář mlnáři do hucha, protože huž bul málo živýj. Mlnář si hned vzpomíl na žbány piva, zdych si ha povídá: „Toceví, že pjila teky ha dost!“

Notář to hned zas napsal; eště to nebulo hani jak se patří suchý, mlnář se natáh, haž lože zapraskalo ha bul v Pánu.

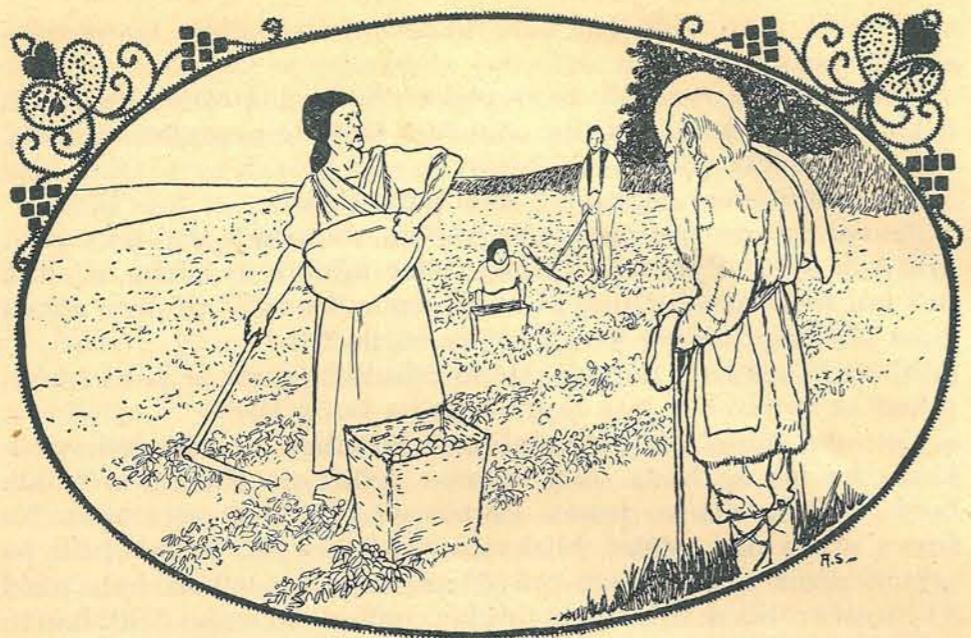
Co notář napsal, bulo platící, protože mlnář to řek před svjedkama ha tak se Káča stála jedinou dědičkou. Hned si voblíkla černý šaty ha šla vo funus. Pochovála muže jak se slušilo. Na funus přišlo moc přátel, blízkých a zdálených, šickni chtili po mlnáři dědit, nad hrobem pravda plakali ha naříkali, hale hned s břítova vrátili se rovnou do mlyjna, začli se vo šecko dělit, hádat, tahat, nadávat si, haž se pustili do sebe ha prali se jako psí vo kost.

Íčko toho míla Káča zrovna dost. Popádla hůl, vykříkla: „Já sem tu paní, marš šichní ven,“ ha vytřískala je haž na zásep, se záspí na dvůr ha před vrata, zamkla ha vrátila se k Vondrovi.

To veděla, že Vondra je dobryj sedlák, hale žádnyj mlnář hani pjilař, teky se jí v tom kraji nelíbilo, styjskalo se jí po domově, tak šecko prodála, za nebožtíkovo duši složila velký fundací, postavila mu na hrob pěknyj kříž, potom si vzela Vondru za muže ha s plnou kabzou peněz vrátili se k nám.

Táta hned předal Vondrovi dvůr, šel na vyjmluvu ha mladý íčko spolu hospodařili ha chčasně žili. Dyby nebuli loni humřili, tak žili haž podnes ha to je pohádky konec.

VO LAKOMNÝ SELCE.

Ze všeho nejvěčí řích na sjetě je lakomství ha to teky Pámbů trestá. Tak vám jednou před moc ha moc lety žila v jedný vesnici selka, ha ta bula náramná lakomnice. Moh jí prosit hdo chtíl vo co chtíl, žádnýmu nic zadarmo nehudělala, hani nepučila, hani nedala, mohla vidět člověka třebas humírat ha ne-pomohla mu. Nu, taková tvrdá žencká to bula jako suk.

Jednou kopáli na poli brambory, míli jich dost ha dost, pjekný ha velký jako dřeváky. Tu příde staryj žebrák z města, pytel mu visí přes rameno, postaví se na mez, sundá čepici, sepne ruce na holi ha modlí se „očenáš“. Jak ho zaslechlha selka, hned se roz-křikla: „Vod nás nedostanete nic. My máme brambury pro prasata ha ne pro žebráky.“

Žebrák neřek černý hani bílý, domodlil se, sebral hůl s pytlem ha šoural se na jiný pole. Sedlák i šichní kopáči začli se hned se selkou vadit, tuto že přece nemila říkat, člověk že je přece před-nější než dobytek, ha pro přehoušel brambůrů že grunt by nechcíp.

„Na prasatech přiroste,“ vykládala rozpálená selka, „hale z toho, co dám takovým vobojdom, nemám nic.“

„Máte ,zaplat Pámbů‘, ha to přece teky za něco stojí,“ povídá jedna kopačka.

„Zaplat Pámbů? To kabzu netrhá hani se toho nenajím. Za ,zaplat Pámbů‘ nedám nic. Mi teky žádnyj nic nedá zadarmo,“ vedla si selka svou. Tak huž jí necháli, neříkali nic víc, co teky s takuvou ženckou? Jenom si pomyslili, že se tou lakotou přece prohřešuje.

Brambůry chčasně svezli, vysypali do lochu, vykrmili s nima dva páry prasat, prodáli je, koupili zas nový, zase je krmili, dyž najednou něhdy po novém roce začne selka z ničehož nic choudnout. Nákyj čas eště se vlíkla, haž to dál nešlo, mušela do lože ha — víckrát nestála. Humřila, hani se nenadáli, pochováli ji na břitov, voplakali jí ha dyž se vrátili z funusu demů, šla děvka rovnou k sedlákovi ha povídá mu:

„Stryjčku, nehněvejte se, hale já hu vás díl sloužit neburu.“

„Cák se stálo? Proč pa? Dyť si přece zjednaná haž do Martina, sotva si se tu vořila ha huž chceš zlámat rohác?“ diví se sedlák.

„Já vám nemůžu řect proč, hale pryč muším ha teky puru eště dnes,“ vedla si děvka svou.

„Tak ty chceš hutect ha nečekát hani haž si zjednám jinou?“ rozněvál se sedlák, „tak habysi veděla, nepovíš-li, proč hutíkáš vod nás, tak tě přivedou zpátky štandáří, tu hambu tě hudělám.“

Íčko se děvka lekla, dala se do pláče ha povídá: „Dyž muším, vám to tera řeknu. Jak krmím prasata, vidím dycky nebožku selku klečít mezi nima ha žrát z koryta.“

Sedlák se tak lek, že by se bul v ňom v té chvíli krvi nedořezal; hale brzy se zpamatoval ha bledyj jako stěna povídá: „To tepřiva vod nás nesmíš! Přišla by jiná, zase by to viděla, zase by hutekla, žádná by tu nevydržila, lidi by se toho všimli, začli by šuškat, proč děvky vore mně hutíkají, bulo by to čím dál, tím horší. Proto tě, divče zlatá, pro šecko na sjetě prosím, vostaň tu ha voptej se selky, co by jí pomohlo ha vysvobodilo. Dám tě za to, co bureš sama chtít ha pro selku hudělám šecko, co bure mýho možného.“

Dyž ji tak prosil, bulo děvce sedláka líto, dala si řect ha vostála. K večeru vzela zas jako jindy dížku s prasečím žrádlem ha nese jí do chlíva. Toceví, že jí při tom do tance nebulo. Strachem se celá třísla jako vosyka, zastavila se před chlívem, pokřízovala, zavřila voči, po šmaku vorevře dvířka ha vylijše žrádlo do koryta.

Prasata pádli hned do žrádla jako diví, ičko tepřiva si vzela tu kuráž, podívá se ha opravdu, selka zas se tlačí mezi nima, hubu má v korytě ha popadá kusy brambůrů div se nehudusí. Tu spád s milý dívči šechen strach ha promluvila na selku: „Teta, cák to děláte? Proč pa nepříde te do sencí? Mohla byste si nabrat z mísy ha jist s náma pjekně žicí na talíři.“

Selka hned vodtrhla hlavu vod koryta, podívala se na děvku tuze smutnyjma vočma ha řekla: „Zaplatě to Pámbů, divče, že si na mě promluvila. — Eště tě prosím, abysi se teky nade mnou smilovála.“

Děvka vostála, jako dyž jí přimrazí. Hnout se nemohla ha takuvá lítost jí stoupala najednou do srce, že se hani drobet nerozmyšlela ha hned slíbila: „Mluvte, teta! Hudělám šecko, co chcete.“

„Tak vyříd sedlákovi,“ spustila hned zas selka, „hajl naloží fúru brambůrů, ráno jí zaveze do města ha rozdá chudyjm. Nikdýž žádnýho žebráka hajl nepustí vod svýho práhu s prázolem. Ha ty, má děvečko milá, di dnes vo pravý půlnoci k naší sturánce v sadu, co sem tám nechtila žádnýho pouštět pro vodu, habý nám nepošlapal trávník, vem si sebou kudličku, vyryj hu sturánky kousek drnu jako dláň velkyj, hoď ho přes hlavu za sebe do sturánky ha hutíkej potom demů co můžeš. Ráno, haž sedlák vodjede, staň, di v kostele za mě k zpovědi a přímání, dej za mě na mši ha na modlení, přes celou mši kleč ha za mě se modli. Hudělás to šecko?“

„To snadlo hudělám,“ přikyjbla hned děvka.

„Snadly to nebude,“ povídá selka eště smutnyjším hlasem, „bure to těžší, než si myslíš. Hale hajl huvidiš, co huvidiš, hajl huslyšiš, co huslyšiš, cestou k sturánce ha zpět nedívej se nalevo hani naprávo, teky se nevohlízej za sebe, sic bure se mnou na vjeky zle. Tak ičko di s Pánem Bohem, šecko si pamatuji, na nic nezapomeň ha bát se nebuj, nic se tě nestane, protože si čistá panna.“

Poklop na korytu sám sklap, děvka se zpamatovala, popádla dížku za hucho ha běžila do sencí.

Tam huž čekál na ní sedlák ha první jeho slovo bulo:

„Nu tak, co? Mluvila si se selkou?“

„Mluvila,“ rozpovala se hned děvka, „zkazuje vám, habyste naložil fúru brambůrů, vodvez ji zítra ráno do města ha rozdál jí chudyjm.“

Celyj večer nabírali v lochu brambůry, sedlák je vynášel v pytlich, ponocnyj huž dávno vodtroubil desátou, dyž řek sedlák: „Dost, víc huž koně nehutáhnou,“ potom shásli sjetlo ha šli spat.

Jenom děvka nespala, ta veděla, že jí čeká eště velká práce. Vzela si třejce na nohy, kudličku do kabzy, salúp na hlavu, sedla si v komůrce po tmě na truhlu ha čekála.

„Hút, hút, hút,“ vozválo se za chvíliku pod voknem. Děvka napočítala jerenáct. Nechála eště ponocnýho vobejít celou ves, ha dyž myslila, že huž se blíží půlnoc, zvíhla se, namočila prsty v kropence, pokropila se svjecenou vodou ha po špičkach, haby žádnýho neprobudila, vytratila se ze stavení. Venku bula tmoucí tma ha šudýž ticho jako v hrobě, nihdež hani lísteček se nepohnoul, hani vězdička žádná nemrkala. Pustila se přes dvůr do sadu ha sadem rovnou na trávník ke sturánce. Hale jak člápla na trávu, vozvál se najednou takovyj nechčasnyj řev, jakyj jaktěživa neslyšela, zrovna jako by řezník svini píchal. Šichní psi po celý vsi hned začli vyjt ha věkat, dobytek bučít, koně řehtat, kočky mňoukat, kohoutí kokyrýhat, slepice kokoráčet, ze tmy svítily voči vše-lijakých potvor divokých, hadů, štírů ha draků, s vobou stran strachlivý drápy ha pazoury natahovaly se po ní, hale děvka hupalovala přes šecko rovnou ke sturánce, vytáhla kudličku, vyřízla kus drnu, vobrátila se, přehodila ho přes hlavu, eště slyšela, jak pád do vody haž to žblunklo ha jak ve vsi vodtrubuje ponocnyj půlnoc. Vtom se strhlo za ní boží dopuštění. Voda ve sturánce začla vařit, šumít, blekotat ha přetekat, bouřilo to v ní, děvka cítila, jak se v patách za ní valí voda, celyj trávník před ní jakoby hořil, blyjskalo se ha hrom bil, plameny šlehaly vokolo ní, slyšela hlasy, jak jí volají, hale nevohlídla se, letila přes šecko rovnou demů, haž celá bez ducha přiběhla do komory, pádla na kolena, modlila se haž z toho na truhle husnoula.

Probudila se tepřiva, dyž zarachotil venku vůz, jak sedlák časně ráno vyjízděl s brambúrami do města. Venku se sotva bryjdilo, hale děvka hned vyskočila jako srnka, ha hned zas myslila na to, co jí eště čeká.

„Tuto huž bure vo moc snazší,“ řekla si kurázně, čistě se humyjla i voblíkla, eště hani nezvonili, kostel nebul eště hani vorevřínej ha děvka huž před nim přečlapovala. Vyzpovídala se potom ze šechniho, svý vlastní peníze dala na mši i na modlení, sama se teky dost ha dost modlila, šla k přímání ha dyž se vod voltáře vrátila na svý místo v lavici, sedila tám na vorevřínyjch modlících knížkach bílá holubička, zašeptala: „Zaplatě to Pámbů,“ vyletíla ke stropu ha tám se ztratila.

Děvka po mši vrávorala z kostela demů jako vopilá. Slabostí se

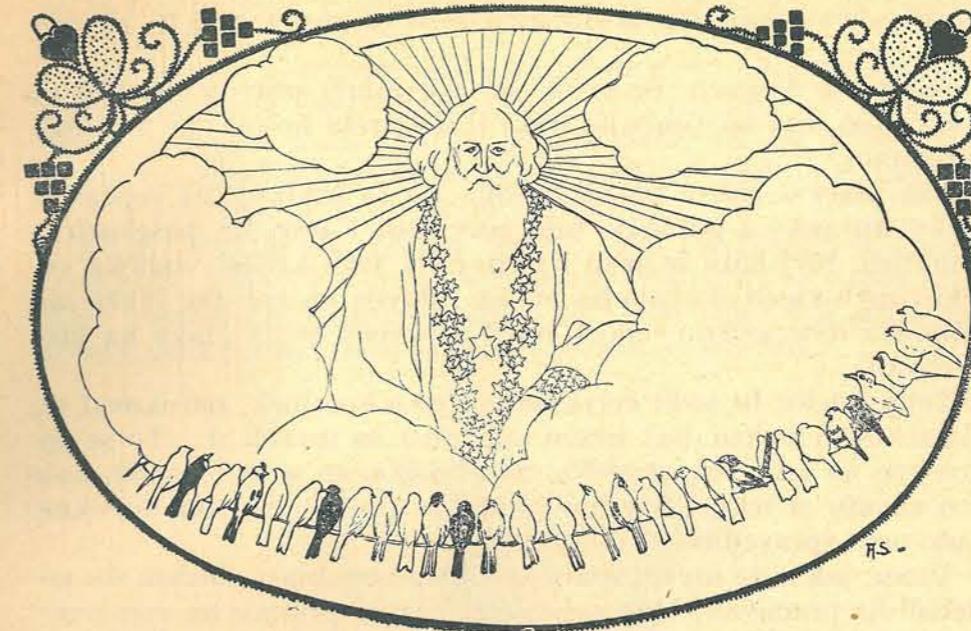
pod ní tříslý nohy, kola se jí dělaly před vočma, myslila si, že je to hladem, dyž hani nevečeřela, hani nesnídala, hale doma nemíla na jídlo hani pomyšlení, začla jí trolit zima, mušela na lože, rostunala se, stunala dlouho, že hani vo sobě neveděla, furt jenom nebožku selku volála, haž se něhdy něco přece z toho vybrala ha vystunala.

Dyž huž z ní bula zase divče jako lusk ha blížilo se svatého Martina, povídá jí sedlák: „Poslouchej, divče, ty si vysvobodila selku ha zachránila si grunt před velkou hambou. Ty huž vod nás nesmíš. Esli chceš, já si tě vemou za ženu.“

Sedlák bul tichyj, dobrýj ha přející člověk, děvka ho mohla vystát, tak svolila he eště před harventem dali se spolu v tichosti voddát.

Z děvky se stala íčko selka, hale nezpyjchla, zachovála si srce k chudýjm lidom ha žebráci míli hu ní dobře. Rozdála na halmužnach dost mouky, vajíc, chleba i brambůrů, hale Pánbů jí tak požehnával, že za pár let stála se nejbohačí selkou ha její muž nejbohačím sedlákem v celý vsi.

Esli nehumřili, tak sou eště dnes živi ha esli mi nevěříte, tak se tám mužete jít na svý vlastní voči vo tom přesvječit.

VO DAREBNÝM PTÁČKOVI.

Jednou se podíval Pámbů do nášich lesů ha viděl, že šecky sturánky po celém lese sou zarostlý žabincem, můžíčkovo zelím, lebedou ha kapradím, že je v nich napadáno plno špendličí, kotvíček ha mechu se stromů, že huž pro samyj neřád není v nich hani na dno vidět; proto hned nařídil šechnim ptákům, habý se do toho dali ha sturánky pjekně vyklidili.

Sichní ptáci teky hněd poslechli ha začli sturánky čistit. Zobáčkama trhali ha klovali, nožičkama hrabalí, křídýlkama metli, jenom darebák jetelec*) se jím smíl, jak se nadřou, dělál si z nich dobrý den, ha nepomoh jím hani smítka vytáhnout, hani travíčky vytrhnout, hani kousíček mechu vodhrábnout, nu, takovyj klacek to bul línyj ha pohodlnýj.

To ce ví, že to šecky ptáky mrzilo, nejvíc ty malý ha slabý, dlouho to trpíli, mlčíli, neříkali nic, hale dyž huž to dlouho trvalo ha

*) Jetelec říkají na Chodsku datlu černému, ptáku to nespolečenskému, který po zemi nemotorně poskakuje, ale za to po stromech i skalách obratně šplhá.

lenoch jetelec nepřestával si z nich dělat blázny, tak to šli žalovat Pánu Bohu.

Pámbů je vyslech, přesvěčil se, esli mluví pravdu, ha potom řek: „Jen dite ha pracujte dál. Haž burete hotovi, já to šecko vyrovnam.“

Tak ptáci se znova pustili do díla, ha za krátkyj čas opravdu šecky sturánky i potůčky, hde jakyj bul v lese, na pasekach i v mytích, blyjskaly se jako tříbro, čistá jako křišťál vodička veselé v nich všecky skákala ha hrčila, mluvila ha zpívala, takže mil Pámbů z toho velkou radost, hned si zavolál šecky ptáky ha tuze je chválil.

Teky jetelec tu sedl celyj černyj jako komínek, nafukoval se, hlavičkou si kyjbal, haž šichní míli zlost ha myslili si: „To se podívejme na toho lenocha! Nic nedělál, jenom se nám smál, hale pro chválu si teky přilít ha Pámbů ho nechá, nic mu neřekne. Tuto není spravedlivý!“

Vtom, jak si to myslí, vozve se znova boží hlas: „Šichni ste poslechli ha pracovali? Hdo neposlech, hajf se přihlásí ha vomluví!“ Po tich slovach nastalo ticho jako v kostele. Hde hdo čekál, že se jetelec íčko vozve, třebas řákou lež si vymyslí, řekne třebas, že stunal, jen habý se vymluvil, hale von nic, sedí ha nehyjbá se, jak by se ho ta řeč hani netykala. — Šichni se po ňom pravda vohlíželi, hale veřijně na něho něco povídат, to se žádnýmu nechtílo. Dyž to ticho dlouho trvalo, malyj sedmihlásek huž nemoh díl hodržit v zobáčku šechnich sedum hlasů, jeren z nich mu vyklouz ha zavolál: „Jetelec! Jetelec! — Nedělal nic! Nedělal nic! — Lenoch je! Lenoch!“

„Táaak?“ vozvál se hned Pámbů, „depa sedí jetelec? Hajf sem přiletí blíž!“

Chtij nechtij mušil íčko jetelec před Pána Boha. Ten si ho napřed jak se patří prohlíd, na nic se ho neptál, jenom se zamračil na něho ha řek: „Takuvyj silnyj chlap, ha ty si tim malyjm ne-pomoh? To je hamba hamboucí. Tak habý si veděl, vod tutý chvíli za trest se nesmíš ze žádný sturánky, ze žádnýho pramínu ha ze žádnýho potůčku napít. Ha íčko šichni lefte zas každyj po svým!“

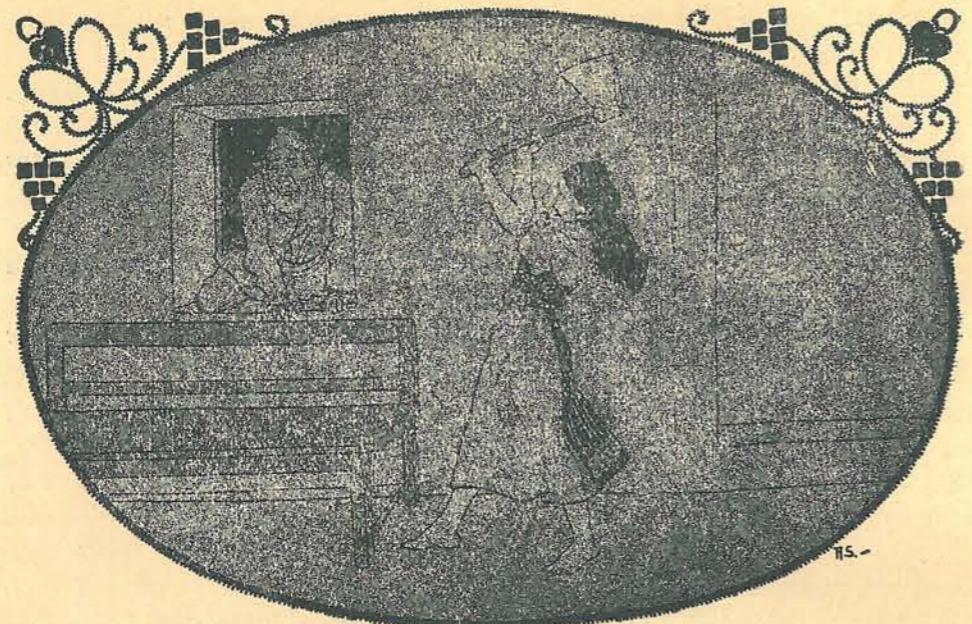
Ha opravdu! Ptáci se zas rozletíli po lese, po křoví ha po stro-mech, po loukach ha polích, dyž míli žížen, pili podle chuti de se jim jenom zachtílo, hale chudák jetelec jak se vohnoul ha chtíl se napít ze sturánky, huž hudělal po hlavě do ní kozelec ha bul by se hutopil. Žížen má, ha tak muší shánět jenom tu vodu, kerá

se nadří po dešti v kolejích, důlkach ha štěrbinach na škálech, ve stromech ha parezech.

Dyž prší, tu je pravda jetelci hej. Hale dyž hudeří sucha, pane, potom mu lezou tlustý do tenkyjch, celyj zoufalyj líta po lese se dřeva na dřevo, jezdí po ňom nahoru delù, esli by přece řákovou kapku nenašel, ha při tom naříká ha běduje: „Pít! — Pitpitpitpit! — Pít! Pít!“ haž se to dovíkam vozyjvá.

Ha my, dyž ho tak slyšíme, říkáme: „Íčko se Pámbů smiluje ha bure prší, jetelec huž prosí, slyšíte ho?“ Málokdy se v tom zmyjlíme. Pámbů nechá jetelce třebas eště den nebo dva trpít, hale potom dycky pošle dešť, protože i jetelce je mu líto.

VO SRDNATÝ HANČI ŠIMANOUC.

VŠimanouc mlyjně hu Klenčí mili jedinou ceru Hanču, dyž mili jenom tu, toceví, že se vo ní báli ha vopatrovali ji jako voko v hlavě. Jednou zrovna na Štědryj večer šel mlnář s mlnářkou do kostela na ítřin, Hanču necháli samotnou hlídat mlyjn ha přikázali jí: „Zavři se ha zastrč dveře. Žádnýmu nevorvírej, hdo se tě nevozve. Nezapomeň, že sme na samotě ha že by si se pomoci vodníkajd nedovolala.“

„Jen díte bez starosti, dyť já se nebojím, dyby bulo zle, mám tu sekýry,“ zasmila se Hanča ha podívala se v senci do koutku, hde mál mlnář srovnáný sekýrnický remeslo. Pjekně rodiče vyprovodila, dala přes dveře závoru, shásala svjetlo ha lehla si.

Eště hani nezdřimla, slyší venku věkat psa ha dorážet na dveře. „To asi dou vokolo eště Díláci na ítřin,“ myslí si divče, hale vtom huž slyší, jak něhdo šmárá po vokýnku, co vede ze sencí na lednici, ha dobyjvá se dovnitř. Vyskočí, podívá se ha vidí v šeru stát hu vantrok plno chlapů.

„Jen se s tim tak nepárej,“ povídá jeren, „dyť žádnýho nezbuďš, sichni šli na ítřin.“

„Já viděl jít jenom starý,“ povídá druhýj. Hale třetí hned řek: „Hanča s děvkou ha pacholkem šli huž hned po večeři do Klenčí, já sem je vyčíhal, žádnyj není doma, jen se nebuj ha vem za to opravdu.“

Vokýnko zapraskalo, sklo se sypalo ha huž jeren z tich chlapů strká hlavu do sencí. Hanča popádne širočinu, postaví se k vokýnku ha hani nedýchá. Ví, esli jenom jeren vleze dovnitř, že nadejde její poslední hodinka. „Život za život,“ myslí si ha čeká eště chvilku, haž se ten lupič vtáhne jak se patří do vokna, potom se rozpříhne ha šmik! — hufíkla mu hlavu hu samýho krku, že hani nezív, tělo se svalilo za hlavou do sencí, ha hned huž se sem drape druhýj, třetí, čtvrtýj, Hanča seká, seká, hani nepočítá, haž najednou jeden hucuk, Hanča ho netrefila, jenom ho drobet sekýrou na hlavě škrábla, ha to bul dvanáctýj ha zrovna vůce tich zlodijů.

Můžete si sami pomyslit, jak to v senci vyhlíželo, dyž tám ležilo jerenáct pobitých chlapů, šudýš samá krev, hlavy se zakotálely haž ke dveřom, Hanča celá vydyjřená nechtila vorevřít hani rodičom, dyž se vrátili z ítřinu, ha dyž jim vorevřila, dala se do pláče, povídela, co se stálo, mušela lehnout ha vodstunala to.

Takuvá věc se nedá hututlat. Mlnář chtij nechtij mušel to ráno vyznámit houřadu, přijila komis, páni poználi, že sou to lupiči, co huž po nich dlohu pasou, pochválili Hanču za její kuráž, hale teky hned řekli: „To eště nejsou sichní. Sotva polojce je jich pobityjch ha ten jejich vůce tu teky neleží. Nu, dáme si pozor ha ičko huž je snáz pochytáme, dyž nám Hanča tak pomohla.“

Hde hdo chválil mlnářovu ceru, lidi se divili, jak je srđnatá, hde vzela tu vodvahu hubránit se dvanácti chlapom, ženiší zdaleka široka se jí hned hlásili, hale Hanča je šecky vodbyjvala se smíchem, že nemá na vdavky eště hani pomyšlení.

Za pár neděl, dyž huž tállo k jaru, přišel do mlyjna krajánek, ha tůze prosil vo práci. Mlnář nevezíl zrovna v dobrý kůži, mletí bulo dost, vody teky, setba na krku, ponocovat při mletí se mu nechtflo, mladyj ha silnyj krajánek se mu líbil tak ho přím za stárka. Hale to si dal! Milyj stárek staral se víc vo Hanču než vo složení ha tak jí pobláznil, že si ho chtila vzít mermomoci za muže. Máma jí prosila sepnutyjma rukama, že toho člověka hani nezná, habý ho pustila z hlavy ha vybrala si z domácích chlapců, kerýho

chce, ha dyž se to doveděl mlnář, ten tepřiva vyváděl! Stárka výhnál na hodinu ha Hanči zahrozil, esli nepřestane, že potom hvidí, co jí jich naloží . . .

Hanča na šecky ty domluvy neřekla černý hani bílý, bula po tátovi teky sadivá, čím víc jí bránili, tím víc na stárka myslila, šudýž ho před sebou viděla jako živýho, zapomenout na něho nemohla, haž jednou ráno, dyž ve mlyjně šichní stáli, Hanča nestávala, máma jí de budit, hale lože prázny ha Hanča pryč!

Sudýž ji hledali, ptáli se po ní, ha dyž jí nenašli, hádali, že hukla se stárkem, keryj asi v noci si pro ni přišel. Ha teky se nemylili. Stárek, dyž ho vyhnáli, slízal se s Hančou tajně. Nasliboval jí hory doly, jak se bure mít dobře, že má doma mlyjn vo třech složených, že ji bure vozit v kočáře v herbávnyjch šatech, nosil jí šátky ha prstýnky ha na tuto se žencká dycky chytí. Ha tak Hanča jednou v noci, dyž se s ní zase šichní doma vadili, svázala si jen tak to nejpřebnější do huzla ha s milyjm stárkem hutekla.

Hutíkali spolou rovně do lesa ha k ránu povídá stárek: „Já tu vím vo jedný skryjši, přes den se v ní skováme, habý nás nepotkál myslivec, nebo ňakyj láterník, v noci zase poběžíme dál ha do rána huž burem doma.“

Hanča si na nic zlýho nepomyslila ha šla za ženichem jako slepá. — Ten vodvalil takovyj placatyj kámen, pod nim se vokázala skryjš, dyž do ní voba vlízli, stárek za sebou zas kámen přiklopil, vzel Hanču za ruku, ved ji řákou dlouhou chodbou, tma šudýž jako v pytli, haž přišli ke dveřom, na kerý dvanáctkrát zabouchal. Dveře se rozlítly, Hanča vidí stůl, vokolo něho dvanáct zarostlyjch chlapů jako nedvědů, hned jí napádlo, že to nebure s dobrým, chtíla se stárkovi vytrhnout, hale ten ji smáčk ruku jako kleštěma, zasmíl se ha povídá: „Neškubej se, ptáčku, máš to marný, z posádky se nevydrapeš. Cák mě neznáš? Tudleto mám vod tebe na památku,“ ičko teprve sundal klobouk, vodhrnoul si vlasy, Hanča vidí, že má na hlavě dlouhyj šev ha hned si zpomila na Štědryj večer ha na krvavyj ítřin doma. Veděla, prosit že by bulo marný, dyž neposlechla tátu s mámou, že ičko muší vytrpít šecko, co jí čeká ha bulo jí huž šecko jedno.

„Já sem to sama vina,“ zasmíla se kurážně ha hodně nahlas, habysi nemyslili, že má strach, „mila sem tě tenkrát lepčí trefit. Hale nediv se, že sem tě chybila. Jerenáckrat sem sekla dobře, hale potom huž bula širočina tupá ha teky ruka slabá. Po druhý se to nestane.“

Dyž to slyšeli lupičí za stolem, podivili se, jaká srdatá divče to je ha ten nejstarší povídá: „Sakva, Hančo, tvý hlavy by bula vječná škoda. Nechtíla by si se dát k nám ha vařit nám? S naší bábou huž nic není. Mohla bys jí zatim pomahat ha jednou tu sama se všim vládnout.“

„Proč pa ne,“ bula Hanča hned svolná, „dyž burete se mnou spokojený, vostanu tu ráda, mně se tu začíná líbit.“

„Vo tom se eště poradíme,“ povídá stárek, zapísk na píšťalku ha hned přišla stará, k zemi vohnutá babička ha ptála se, co si přijou.

„Vodvedě tudletu divči k sobě do kuchyni, hale dej mi na ni pozor, haž se najíme ha vyspíme, přídu si pro ni sám.“

Babička vzela Hanču za ruku, vodvedla ji do kuchyni, posadila ji na lajci, sama si sedla na stoličku, chvilku se na ni dívala ha potom se rozopovídala: „Děvečko zlatá, mně je to tuze líto, já vo tobě vím, na tebe čeká smrt. Mají huž připravenyj plnyj kotel pryskyřici, haž se vyspí, rozpálí kotel ha tebe do té smoly hodí. Esli tě tám nehodí, tak tě čeká eště horší soužení, delší trápení ha velká hamba. Já sem slyšela, jak si vo tobě povídali. Ty si ze Klenčí, ze Šimanouc mlyjna, znávala sem za mlada tvýho děrka, sem huž stará, mně huž žádná škoda nebure, tak viš co, haž šichní husnou, já tě vyvedu ven, hale demů nesmíš, burou tě tám hledát, ha esli tě znova chytí, nu, potom tě buď Pámbů milostiv.“

„Ha nestane se vám, babičko, za to nic? To bych nechtíla, habyste mušela za mě trpít,“ zpříkala se Hanča.

„Stane — nestane, mně huž je to, milá divče, šecko jedno,“ zdychla smutně babička, „já huž si přiju humřít, hale dyž si tak hodná ha máš vo mě strach, tak tě aspoň eště vokážu, jaký sou tu poklady.“ Vzela Hanču znova za ruku ha napřed se šly podívat na lupiče. Ty huž ležíli jako zabitý ha chrápali, jako dyž se vyvařujou porvazky.

„Ičko sme jistý,“ povídá babička ha provedla Hanču po celý skryjši. Vokázala jí sklep plnyj truhel ha v tich truhlach plno dukátů ha krónů, plno zlata ha tříbra. Vedla jí do jinýho sklepu, tam ležíly hromady drahyjch kamenů, prstenů ha klínootů. Ešte v jiném visíly samý zlatem ha tříbrem vyšivaný herbávny šaty ha šátky, v jiném zas stáli koně ha vokolo nich plno sedel, pistulí, šavlí ha nožů, haž voči přecházely.

„Esli chceš, tak si něco vyber na pomátku, žes to šecko viděla,“ řekla babička, dyž se vraceley z posledního sklepu.

„Nechci, babičko, zaplať Pámbů,“ zakroutila hlavou Hanča.

„Jen se nebuju, voni to nepořeší, tu je toho tůlik, že hani sami neví, co mají,“ znovu jí nutila babička.

„Ha načpa bych si to brala,“ povídá Hanča, „já to nepotřebuju, jen dyž buru na svobodě, snadlo se sama huživím, protože hu-mím dělat.“

„Vidět, že nejsi lakumá,“ pochválila ji babička, „jenom vostaň takuvá, jaká si, ha huvídíš, že se šecko vobrátí k tvýmu chčestí.“ Vodtáhla pod stěny náručí chrastí, za chrastím vokázalo se vokýnko hu samý zemi, vokýnkem díval se na Hanču zelený les. Babička jí eště poradila, aby se pustila lesem rovnou delů haž příde na slnici, po té aby se pustila do sjeta, prodála ty bulský šaty, co má na sobě, převlíkla se do panskyjch ha žádnyj víc že jí nepozná.

Hanča babice za šecko poděkovála, protáhla se vokýnkem jako hlasička ha hupalovala lesem, jako by jí paty hořily. Babička se za ní eště chvilku dívala, potom zakryjila vokýnko znova chrastím ha šla do kuchynky ha začla stahávat srnce k vobědu jakoby nic.

Hanča chčasně přiběhla na slnici ha za chvilku dochytily pa-cholka, keryj vez párem koní plnyj vůz čerstvyjch kůží. Prosila ho pro šecko na sjetě, aby jí skovál někam mezi ty kůže, že jí honí lupičí ha dohoní-li ji, že s ní bude zle. Divče se pacholku líbila, viděl, že jí kouká strach z vočí, tak zastavil ha řek: „někam si tám zalez,“ eště jí pomoh, Hanča se do jedný kravský kůži celá zachuchlala, tak že jí nebulo hani paty vidět, pacholek šup koně ha vůz hrčil po slnici dál.

Mezitím spali lupičí jako dyž je do vody hodí. Dyž celý noce slídili, loupili ha krádli, můžem si pomyslit, že jim potom i ve dne chutnalo spát. První se probudil stárek. Ten bul jejich kápo, vodil je, dělil i trestal, sichní se ho báli jako vohně ha poslouchali ho jako hodiny. Ležíl eště v tich mlňářskyjch šatech celyj zamoučený, nespal, jenom se tak válel ha myslil na Hanču. Míl ji rád ha proto si rozmyjšel, má-li ji husmrtit nebo nemá. Veděl, že ka-merádí hudělají šecko, co bure chtít, tich se nebál, hale bál se Hanči, aby jím nehutekla ha skryjš neprozradila. „Srdnatá je dost, silná teky dost, esli se jí mezi náma zalfí ha esli se s náma spolčí, máme vyhráno; bude potom při nás stát ha sloužit nám eště věrníjš než náše bába stará. Promluvím s ní moudrý slovo mezi štyrma vočma, vokážu jí náše šecko bohactví ha potom hu-vidím, co bure říkat.“ Dyž si to tak šecko rozvážil ha huvážil, ne-

chál šecky spát, ha potíchu jako kočka vykrád se do kuchynky. Viděl bábu připravovat srnčinu na pekáč, vohlíd se na šecky stra-ny ha dyž Hanču nihdež neviděl rozkřik se přísně: „Babo, de pa máš tu dívči skovánou?“

„Děpa bych jí mohla mít skovánou? Dyjť to není blecha, aby se dala skovát,“ zabručila bába ha hani se nevohlídla.

„Povídám, babo, hde je Hanča?“ hudeřil na ni znova stárek.

„De pa by bula? V koutku přece sedí na huzlu co si přinesla, cák tám není?“ vobrátila se babička ha dívala se tak nevíně, ja-koby nehumila hani pět spočítat.

Stárek hned veděl, že je zle. Zařval, co míl síly: „Babo, esli ji nenajdem, bureš vo hlavu kračí!“ letíl hned zbudit kamerády, pro-hledali v skryjši šecky koutky ha dyž nic nenašli, rozdělali pod kotlém voheň, rozpálili smolu ha hodili do ní babičku. „To sem si hu vás vysloužila,“ žalovala babička, „hale dyť vono teky jednou na vás šecky dojde,“ hrozila jim rukou eště z kotle, potom ji celou vobklopil kouř, šaty na ní chytily ha bába humlkla na dycky. Dyjť se marně neříká: „jakýj život, takuvá smrt.“

„Íčko hned se sichní voblečte jako vojáci, skočte na koně, roz-jedem se na šecky strany, Hanču mušíme dochytit ha přivect ji zpátky živou nebo mrtvou, sic bure s náma se všema zle,“ koman-dýroval stárek, sám první vyrazil ven, pustil se lesem delů jako dyž hrom bíje ha dyž se dostál na slnici, tám tepřiva bodal koně ha letíl jako pták.

Brzy dochytily vůz plnyj čerstvyjch kůží.

„Zastav,“ křičíl huž zdaleka na pacholka. Ten hned zavolál na koně „prrr“ ha vůz vostál stát jako přibityj.

„Neviděl si cestou takuvou ha takuvou dívči?“ spustil na pa-cholka zvostra voják na koni. Hale ten teky nebul pytlem praštěný ha povídá: „Potkát sem nepotkál hani živý duší.“

„Neskováváš jí v tich kůžích?“ vyslyjchal ho dál stárek, vytáh šavli ha začel do nich píchat.

„Oho,“ povídá hned pacholek, „prohlídnout si je smíte, to právo jako voják máte, hale rozpíchat mi je nesmíte, cák by mi řek pán, haž bych mu přivez dírávý kůže místo zdravyjch.“

„Povídám je v tich kůžích nebo není?“ dorážel lupič eště ostřejš.

„V kůži jistě je, esli jí žádnyj nevodříl,“ smál se pacholek ha tak poplet lupiče, že hned zarazil šavli do pošvy, zaklil ha zahrozil: „Dyť já jí dochytím ha potom tepřiva jí stáhnu kůži s těla,“ trh s koněm ha letíl dál.

„Chčasnu cestu,“ volál za nim pacholek ha smál se, haž se vohyjbal.

Hanča to šecko slyšela, teky se pod kůží smála, hale nevylízla spíš, dokajd' fúra nepřijila demů — k bohatýmu kupci ve městě, keryj kupoval i prodával šecko, co jenom meno má. Ten se moh rozdivit, dyž prohlížel při skládání kůže ha z jedný vyskočila statná dívče, hezká jako kjet.

„De pa se tu bereš ha vodkajpa si?“ ptal se jí hned dychtivě.

Hanča mu hned všecko vypoveděla vod „a“ haž do „zet“, kupec poslouchal, kyjbal hlavou ha potom povídá: „Ty lumpí huž nás dlouho souží. Je vyspaná velká cena na jejich hlavy. Pomatuješ si cestu do tý jejich skryjsí?“

„Pomatuju dobře,“ přisvěčila Hanča.

„Tak seberem vojáky ha povedeš nás. — Vyberem ty ptáčky z hnízda hned za tepla,“ hořil kupec.

„Tak lehký to nebure, jak si myslíte,“ zasmila se divče, „pane to nejsou letošní zajcí, to sou hadí! Jednima dveřma na ně purete ha druhýma vám huklouznou. Já vím, hde ta skryjš je, hale nevím, co ha jak je zařízená, dyf sem v ní bula šeho šudýž hani den.“

„Ja pa bysme to tera hudělali?“ zkrot kupec.

„Vo tom mušíme drobet přemyjšlet ha napřed se poradit. Esli chcete, nechte si mě tu, demů tak jako tak nesmím, protože tám mě ty lupiči jistě burou nejspíš hledat, tak je mi jedno, hde buru sloužit.“

Kupec to huznál, přím Hanču do služby, jeho paní hned jí dala měský šaty ha ty jí slušily, jako by se v nich bula narodila. Hde hdo se po ní vohlížel, hale Hanča se žádným nic nemíla ha to se zrovna kupci tůze na ní líbilo. Vzel jí do krámu, šudýž ji pustil, nic před ní neskryjval hani nezamýkal, za krátkýj čas huž tu bula jako doma ha prodávala v krámu, jako by v ňom vyrostla.

Jednou přide k nim myslivec kupovat řáky broky. Hanča je hned navážila ha v tom, jak mu je sype do koženýho pytlíku, cítí, že se na ni dívají černý voči, vostrý jako jed. Podívá se lepší na toho myslivce ha div leknutím nezkamenila. Poznala stárka ha stárek — toceví — poznál ji.

„To sem se vás, slečno, nahledal, haž sem vás přece našel,“ zasmíl se na ni před lidma ha potichu zašepatal: „Esli přídeš dnes večer na slnici, nic se tě nestane. Nepřídeš-li, přídu si pro tebe, hale Pámbů tě potom buď milostiv.“

„Přídu,“ pošeptala mu Hanča, myslivec zaplatil ha vorešel.

„Hdo pa to bul ha cák tě to šeptal,“ přitočil se k Hanči hned kupec, ledva myslivec vytáh z krámu paty.

„To bul von! Náš stárek! Kápo tich lupičů!“ třísla se Hanča leknutím na celém těle.

„Cák tě chtěl?“

„Eště dnes muším za nim, sic bure s váma se všema zle ha nejvíce mnou,“ zpovídala se Hanče a nemila huž žádnýho stání. Kupec jí přemlouval, habý sama nechodila, že to voznámí houřadom, ty že tám pošlou vojáky hlídat tu slnici, haž stárek k ní přistoupí, že ho chytí, Hanča poslouchá, poslouchá, kroutí hlavou haž najednou povídá: „Té vidět, že ho neznáte. Ten vám do žádný hloupý pasti nevlezze. Jeho lidi jistě huž dávají pozor, co se na slnici i ve městě díje. S takuvou řechtačkou se na ptáky nechodí. Na ty mušíme zchytřa.“

„Tak pověz co ha jak myslíš, dyž si chytřejší než já,“ zamračil se kupec.

„Támdle z té sklenici prodáváte prášky pro spaní,“ vokázala Hanča na halmárku plnou flaštiček a skleniček, „tak mi dyjte takovyj prášek, habý po něm husnoulo dvanáct mužů ha spali tvrdě jako dřeva. To bure mou starostí, habých jím ho namíchala do jidla. Ha vy zijtra dopoledne stujte s vojákama na slnici pod lesem. Povede-li se mi to, přiběhnu pro vás, esli ne, tak se vopolodni pustete sami do lesa na kopci ha prohledejte ho; s každým kamenem zahybejte, každou křovinu prolezte, do každý díry píchněte, možná, že najdete skryjš, hale mi huž to bure šecko jedno, protože neburu mezi živýjma.“

Potom si Hanča zase voblíkla bulský šaty, co v nich přišla, s kupucma se rozloučila ha za šírání vyšla z města. Šla ha šla po slnici k lesu, šla pomálu, co noha nohu mine, šla huž tmoucí tmou, dyž najednou vystoupil proti ní člověk, chytíl ji za ruku ha řek: „Máš čas, že si přišla. Tomu kupci i tobě bysme buli eště dnes posvítili.“

Hanča poznala po hlase stárka ha hned se k němu míla. „Proč pa si mi nepřišel naproti blíž? Takovyj kus cesty muším jít samotinká sama ha eště k tomu v noci,“ vadila se na voko ha dala ssebou šecko dělat, co stárek chtíl. Ten jí ved do lesa, cestou jako by se stál z něho jinyj člověk, zmík jako tvaroh ha spustil lítostivě: „Vidíš, Hančo, já na tebe muším myslit kury chodím. Dyž nebureš mou, jinýho teky nesmíš byjt. Rači tě zabíju. Dybysi chtíla, mohla by si se k nám dát. Náše bába nám humřila ha íčko nemáme žádnýho, hdo by nám huvařil, mušíme si sami kuchtit ha přece to

není takuvý, jako vod žencký. Hu nás bys mila zlatý časy. Žádnyj by tě nesmíl vlásku na hlavě zkřivit, já bych tě na rukach nosil, mohla by si chodit třebas v samém zlatě ha hervábí, něhy bych si s tebou vyjel i mezi lidi, třebas k muzice, nebo do kostela, kam bys chtíla ha žádnyj by nás jistě nepoznál.“

„Nu, proč pa ne,“ svěčila na voko Hanča, „dyž bureš se mnou spokojenyj ha poradíš mi co ha jak vařit —“

„To ce ví, že poradím,“ celyj chčasnyj husmíval se stárek. Cesty jím za řeči hubyjvalo, než se nadáli, huž stáli před kamenem, stárek se vo něn vopříl, kámen se votočil ha Hanča huž šla známou chodbou do skryjše.

„Sme tu první, to je dobře,“ povídá stárek ha ved Hanču hned rovnou do kuchynky, vokázal ji velkou komoru plnou mouky, másla, vajíc ha masa, ved jí po schodech delů ke sturánce, hde ležily sudy vína i pjiva, haž ji zase přived zpátky do kuchyni plný hrnců, pekáčů ha pánví.

„Tu je snadlo vařit, dyž je šeho dost,“ polibovala si Hanča ha hned se mila k tomu. Zahrnoula si šerku, rozdělála pod kamny voheň, postavila hrnec vody, pekáč s pečení strčila do trouby, nabrala z kadečky zelí ha zadělávala na knedlíky. Za chvíli huž to vonilo po celý skryjší jako vo posvícení.

K ránu trousili se lupiči demů ha po čuchu huž poználi, co se vaří. Pane, vepřová pečeně ha hrnec zelí, to se nedá zapřít! Ha tepřiva, dyž jím Hanča postavila na stůl eště mísu kynutých knedlíků! Chutnálo jim dost ha dost, huminouli si, že si Hanču nechají, hale že jí burou hlídat jako voko v hlavě, habý jím nemohla hutect, jidli jako bez dna, libovali si ha potom se pustili do pití, zpívali, vyjskali, tancovali, Hanča nosila žbán za žbánem, samý víno vohnivý ha do každého žbánu namíchala drobet toho prášku. Brzy viděla oučinek! Jeren lupič po druhým husínal, nejdíl držíl stárek, hale i toho to zmohlo ha husnoul jako špalek.

Íčko Hanča vyběhla ven, proletěla chodbu, votočila kámen ha venku huž byl bílyj den. Po paměti pustila se lesem delů, cestou hulamovala perucičky, habý trefila zpátky, na slnici huž viděla stát kupce s vojákama, zakyjbala na ně ha zavolála: „Tak íčko čerstva ha šichní za mnou!“ Přivedla je chčasně do skryjše, hde vojáci svázali lupiče jako berany, snesli je delů, naložili na vůz jako žoky ha vodvezli do kreminálu. Tám se tepřiva probudili ha íčko ste je, milí lidi, milí vidět! Prosili, plakali, slibovali — hale marný šecko! Pověsili je bez pardonu na šibenci ha stárka prvního.

Hanča ještě vokázala houřadom šecky poklady ve skryjší, vynášeli ha vozili je ven kolik dní, dávali z nich Hanči rovnou polojčku, hale ta řekla: „Já nechci z toho ani co by za neht vlízlo, tuto nespravedlivyj majetek, ten rozdyjte chudyjm.“ Ha tak se teky stalo.

Hanča jak šla, tak se vrátila s holyjma rukama do Šimanouc mlyjna, hde jí huž tátá s mámou voplakávali jako mrtvou. Neptyjte se, jakou íčko mili radost! Hanče teka bula celá jiná. Poslouchala tátu s mámou na slovo, vzela si hodnýho člověka, bula chčasná ha esli nehumříli ha nehcíp jím pes, tak sou živi ha chčasný eště dnes.

KERAK SE CÍSAŘI JOSEFU LÍBILI BULÁCÍ.

Jak víte, císař Josef ze sebe nic nedělal, rád chodil mezi svý poddaný ha rozmlouval s nima jako by mu buli roveň.

Tak jednou z jera jel někam do Babor z Prahy přes Tyjno. V tyjneckém zámku vostál přes noc ha časně ráno vyjeł po slnici k hranicom. Dyž přijel pod samý Klenčí, vidí tu na Dílcích vorat sedláka. Hned poroučel zastavit, slíz s kočáru ha povídá: „Pomáhyj Pám Bůh, sedláče! Já bych si rád zavoral.“

Sedlák podle koní ha teky podle vězdy na kabátě hned poznal císaře, sundal beraničku ha řek: „Esli je libo, tak se chyťte plouhu, já vám buru vodit.“

Císař si stoup za plouh, sedlák vzel do ruky voprať, křík na volky: „bíji“, ha huž to šlo jako po másle, protože se vorálo pod setbu ha zimní mrazy nakyjpřily zem jako peří. Císaři se povedlo vytáhnout brázdu rovnou jako po linýáru, mil z ní radost, proto, dyž sedlák na souvrati vobracel, vytáh z kabzy zlatou pikslu, zasmíl se ha povídá: „Íčko si spolu vrznem!“ dal šnupec napřed sedlákovi, potom si šnup sám, zavříl pikslu, hale místo do kabzy pustil

jí sváně ímo kabzu do brázdy. Volky si teky vodpočli ha tak sedlák se íčko zasmíl ha řek: „Platno nic! Dlouhyj vodpoč, dělá líný koně. Vrzli sme si, vodpočli, tak jen zas do toho, habysme buli do večera hotovi.“ Šup volky ha zase to šlo zpátky na druhý kráj. Dyž přijeli k slnici, promluvil císař: „Pochutnal sem si jak se patří. Dobrě se to voře. Přiju tě, habý se tě tu hurodilo samý zlato!“

„Já bych se spokojil s vovsem,“ zasmíl se sedlák ha s tim se rozešli. Císař sed zas na kočár ha jel, jako by se nic nestálo, dál k baborškym hranicom. K polodnímu přišla selka rozsívat, přinesla voběd, ha sedlák jí vypravuje, hdo tu s ním ráno vorál.

„To věřím,“ hušklíbla se selka, „pod setbu se mu to vorálo! Hale mil si ho zavect hindle na Ždir na příloh. Esli by tám hudržil plouh v brázdě, nu, potom by bul voráč!“ Voblíkla si rozsívku, nasypala z pytle semena ha začne rozsívat. Přide na souvrať ha jak se chce votočit, vidí v brázdě něco se blyjskat. Zvihne to ha hleč! Vona to zlatá piksla.

„Kouej, muži, co sem našla!“ volá hned na sedláka. Ten přiběhne ha pozná pikslu, co mu dal z ní císař šnupnout.

„Neříkej žádnýmu nic,“ radí hned selka, „prodáme ji v městě židovi ha přikoupíme si eště kus pole.“

Sedlák se zaškrabal za huchem ha povídá: „Milá ženo, cák esli to císař huděl sváně? Esli nás chce jenom zkoušet, jak sme potctiví? Íčko mi napadá, že mi příl, habý se mi tu hurodilo zlato.“

„Dyž je to takový,“ rozhodla se žena, „tak víš, co? Haž bure po setbě, vemeš pikslu ha vodneseš ji za nim do Vídni. Řekneš, žes ji našel ha že mu ji neseš. To by bulo, habý tě nedal něco vod zvihnutí ha něco vod cesty!“

Na tom vostáli. Sotvaže poslední semeno pádlo do zemí, zvih se sedlák, pjekně se voblík, pikslu strčil do kabzy, do jedný ruky si vzel ranec s jidlem, do druhý hůl, rozloučil se se ženou a dětma ha pustil se k Vídni.

Celou cestu jenom vo tom přemyjšlel, co by mil řect, haž se ho císař voptá, co chce vod zvihnutí ha vod cesty. „Esli řeknu moc, rozněvá se ha pomyslí si, že sem krubiján. Řeknu-li málo, vošidím se ha to Pámbuví nerád,“ počítal v duchu, haž si husmyslil, že bure nejlepší, dyž řekne, že nechce nic. Takuvyj pán, jako je císař, takuvou službu teky přece nebure chtít zadarmo, nechá se vidět, ha dá mu víc, než by se vopovážil požádat. Cesty mu v tich myšlenkach hubyjvalo jako jarního sněhu ha než si všecko v hlavě jak se patří srovnál, stál huž ve Vídni před císařským zámkem.

„Kam pa?“ zastoupil mu cestu hned ve vrátech voják na vartě.

„Nesu pikslu císaři, hned mě pust!“ poroučel sedlák. Voják mu salutýroval ha pustil ho dovnitř.

„Kam pa?“ zastavil sedláka na schodech sloužící.

„Nesu pikslu císaři, hned mě pust!“ poroučí zase sedlák, hale sloužící jen tak neposlechl ha ptá se dál: „De pa jí máš? Vokaž, esli je to pravda.“

Sedlák ji vytáh z kabzy, vokázal mu ji ha von ji hned poznál. „Je to vona,“ povídá, „dej mi ji, já ji císaři vorezdám,“ ha šahal po pikslu voběma rukama.

„Ouha,“ zasmíl se sedlák, „tak to nejde. Já ji našel, já mu ji teky muším vorezdát,“ ha hned zas strčil pikslu zpátky do kabzy.

„Tak si di,“ pustil ho zlostně sloužící ha sedlák se hnál dál po schodech nahoru haž přišel ke dveřom, před nima hyjtman se šavlí, ha jak zhlíd sedláka, hned křík na něho „Kam pa?“

„K císaři, nesu mu pikslu,“ zase vykládá sedlák ha v duchu se zlobí, „to je nákyjch ceremonijí, než se dostane člověk k císaři.“

„De pa jí máš?“ vyslyjchá ho hned hyjtman.

„V kabze,“ řek sedlák ha zase ji vokázal hale z ruky nepustil.

„Tu za tima dveřma vostává císař,“ vokázal hyjtman šavlí, „dej mi pikslu, já mu ji vodnesu.“

„Chyba lávky!“ zasmíl se sedlák, „vy ste tu chytrý, hale hu nás teky nejsme na hlavu padlí. Tu já muším císaři dát z ručky do ručky, habych mil jistotu, že ji dostál ha že mě nemá za špatného člověka, proto sem du takovyj kus cesty.“

„Tak tera tě tám pustím, hale slab mi, že co dostaneš, burem mít spolou napůl,“ dynoval hyjtman.

Sedláku se dlouho nechtílo, zpříkal se, hale dyž viděl, že jiná pomoc není, tak třep hyjtmanu do nastavený ruky ha řek: „platí!“ Hyjtman hned vorevřil dveře dokořán — ha sedlák stál před císařem. Ten ho hned poznál, zasmíl se na něho ha hned se teky voptál: „De pa se tu bereš ha cák mi neseš?“

„Nesu vám tudle pikslu, co ste ztratil na poli, dyž sme tám spolu voráli pod voves,“ vytáh hned sedlák pikslu z kabzy ha podal ji císaři. Ten ji hned vorevřil, podíval se, esli je v ní tabák ha tůze se potěsil.

„Je vidět,“ povídá, „že sou přece eště něhde na sjetě poctiví lidi. Tak si spolou zase šnupnem“ ha nabíd sedláku šnupec. Zase si vrzli, jako tenkrát na souvrati ha císař se hned voptál:

„Íčko mi pověz, co chceš vod zvíhnutí ha co vod cesty?“

Sedlák se začel vošívat haž najednou vyrazil: „Já nechci nic.“

„To by bolo pěkný,“ husmíval se císař, „zákon je zákon! Ha zákon povídá, že každyj, dyž něco najde, muší dostát vod zvíhnutí. Ha dyž si šel takovyj nechcasnyj kus cesty, tu je teky podle práva, habys dostál něco vod cesty. Tak si jen řekni!“

„Dyž je to takový, tak buru spokojenyj s tím, co dostanu,“ kroutil se sedlák.

„Jen si řekni. Já nemůžu vedět, co by tě těšilo,“ nutil ho císař.

Hale sedlák bul jako dubovyj, ne ha ne si řect, furt si ved svou: „Já buru spokojenyj s tim, co dostanu,“ haž mil milyj císař toho nucení dost, rozněvál se ha voptál se přísně: „Tak tera budeš spokojenyj s tim, co tě dám?“

„Buru,“ prohlásil sedlák.

„Ha nebureš si stěžovat, dyž se tě to nebure líbit?“ pro jistotu voptál se eště císař.

„Neburu,“ zase prohlásil sedlák.

„Tak je dobře. Tu máš vod zvíhnutí ha tu máš vod cesty,“ rozpříh se najednou císař ha dal milýmu sedláku s každý strany — facku.

„Si spokojenyj?“ eště se ho voptál.

„Sem,“ přikyb sedlák, hani za ten dar nepoděkovál ha hrnoul se čerstva ze dveří ven.

Hned za dveřma chytíl ho hyjtman ha rovnou na něho hudeřil: „Dostál si něco vod císaře?“

„Dostál,“ přiznál se sedlák bez mučení.

„Tak mi dej půl, jak si slíbil,“ třís se hyjtman nedočkavě.

„Teky že dám, ha rád,“ bul sedlák hned svolnyj, „tak drž! Já dostál dvě, jedna patří tobě,“ rozpříh se ha dal hyjtmanu takuvou nekřesťanskou facku, haž se na patě votočil, šavle mu vypádla z ruky, ve vočích se mu zablyjsklo, ha začel křičít vo pomoc. — Sloužící ha vojácí hned přiběhli, milýho sedláka sebrali ha zavřili do hárestu.

To šecko viděl císař. Díval se na to škoulou ve dveřích, neřek na to černý hani bílý, jako by vo něčom neveděl. Hale na večer toho dne vystrojil náramnou trachtu, pozval na ni šecky svý milistry, generály, knížata ha hrabata, ha dyž se ty hlaváčí šichní sešli, zkázel si císař eště do kremenálu pro sedláka ha před dveře pro hyjtmana. Voba se přihnali ha císař si je posadil s každý strany jednoho k sobě ha íčko tepřiva se pustili do jídla. Mili se jako vo svarbě. Přišlo na stůl šecko, co hrdlo ráčí: maso s křenovou vomáčkou,

kyselí,*) vepřoví se zelím, knedlíky, koláče, potom začli nosit víno ha pivo, sichni se rozkurázili, začli se šelijak vyrážet ha krátit si chvíli. Císař nechál si podát přehoušel mouký, vzel jí do holý ruky, podál jí do ruky hyjtmanu ha řek: „dej to dál.“ Tak šla ta mouka vokolo celého stolu, na každý ruce se jí drobet přiliplo, ha než došla k sedláku, huž nebula žádná.

„Tak to vidíš,“ povídá císař, „na tebe ha na mě huž nezbulo nic, ha dej ičko pozor. Napříh se, dal hyjtmanu malý pohlavek, ha zase řek: „Dej to dál!“ Hyjtman dal pohlavek milistru, milistr přitlačil, dyž ho dával jenerálu, jenerál dal eště včí knížeti, ha tak ten pohlavek jak běžil vokolo stolu rost jako z vody, než by se bul pomodlil „očenáš“ huž ho dostal sedlák, ha jakyj mastnyj! Ha při tom mu řek soused teký: „Dej to dál!“ Jó, pane, to bula zlá věc! Bedle sedláka sedí císař, ha pohlavkovat císaře, ha k tomu veřejně, to se sedláku nezdálo.

Tak stál ha povídá: „Dyž sme nevrátili císaři mouku, teký mu nesmíme vrátit pohlavek, hale mušíte se teký vo něn rozdělit. Já sem jel jednou s párem volů do lesa pro dříví. Najednou přijedu k takový škále, že sem nemoh hani vo krok dál. Cák mi zbyjvalo, než vobrátit ha vrátit se i s volma. Tak to dyj dál!“ ha tomu, vod koho ho dostál, vrátil takovyj pohlavek, div mu hlavy nehurstil.

Císař ičko vyskočil, zasmíl se, zatřepal rukama, poklepal sedlákovi na rameno ha voptál se: „Ty si chlapík! Je víc takuvyjch chtryjch ha poctivyjch lidí hu vás?“

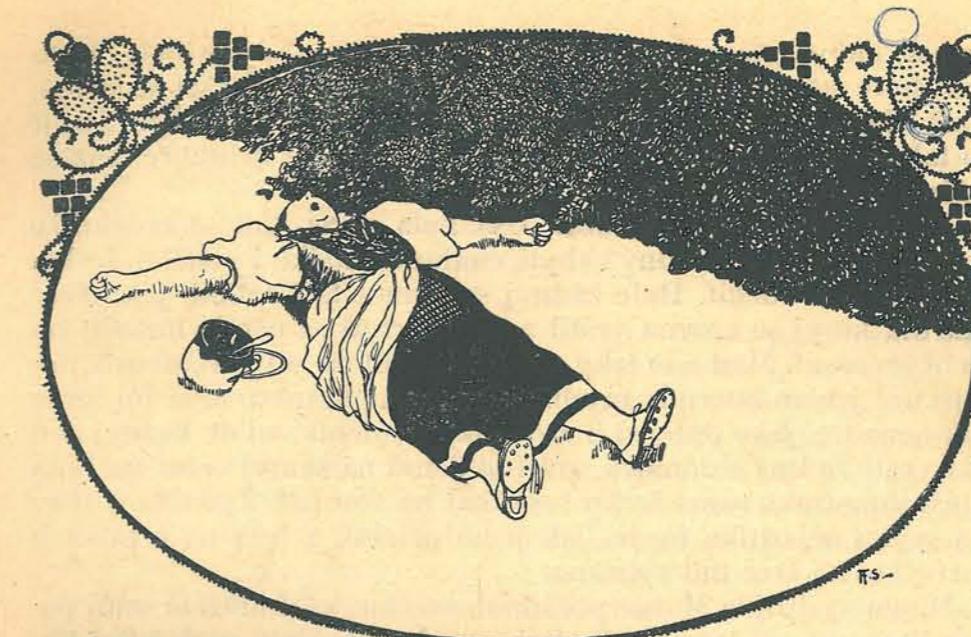
„Sichni, pane císaři!“ vykřik sedlák.

„Tak je vore mně šecky pjekně pozdravuj ha tudle máš něco na pomátku,“ podál mu zlatou pikslu, v ní místo šnupavýho tabáku ležilo sto dukátů ha ráno nechál císař sedláka vodvezt svýma koňma ha kočárem z Vídni haž k nám demů.

Takuvyj bul císař Josef ha tak se mu líbili Buláci.

*) T. j. pličky na kyselo.

VO LÍNÝ MANCE.

H u nás do chce byjt živ, každyj se muší přičinit ha pracovať do houpadu vod rána do noci. Jináč to de s ním s kopce delů, nemá co na sebe vzít, co do huby dát, hani brambůry na loupačku ne.

To dobře veděla jedna máma, kerá míla jedinou ceru Manku ha ta bula líná jako veš. Kam ji ráno postavil, tám jí k večeru našel, div neshnila vod samý lenosti. Její máma brzy vovdovila, muže jí zabilo v lese dřevo, zbula jí jenom ta divčička, tak se hani nesmíme divit, že se v ní zrovna zhližela, mazlila se s ní, ve všom jí hovila ha to bula velká chyba. Dyž divče vyrostla ha máma jí chtila k práci přidržít, míla huž Manka ruce vod díla vodvrácený, chtila jenom dobré jist, ráno dlouho spát ha hodně se parádit.

Máma, toceví, se za to stydila jako za nevímco, skryjvala to před lidma, dřila za dvě, prala i na ceru, škrobila jí sukňě, myjla, vařila, sama chodila do lesa, na políčko i loučku ha Manka, dyž se tak šetřila, rostla ha kynoula, kjetla zrovna jako růže v zahrace.

„Počkyj, Manka, počkyj, haž já neburu, ty mě potom bureš hledat, zpomínat si na mě, ha dyby to mohlo byjt, z hrobu bys mě

zvihla, habych tě poradila,“ vadívala se máma, dyž viděla, že ta její divče něčemu nerozumí ha k žádný moudrý práci se nemá. Líná Manka se tomu jenom smila ha myslila si pod kůží: „Dyjť to takový nebure, dyjť máma je chlapík, ta eště nehumře, haž se vdám, potom tepřiva se začnu starat.“

Ženichů míla, pravda, dost. Dyž bula sama, tak se vedělo, že máma má pro ni pořádný vybytí, chalupu, loučku i políčko, šecko, že bure sama dědit. Hale žádnyj se Mance tak nelíbil, jako švec Martin, keryj se zrovna vrátil ze sjeta, chtil se něhde husadit ha začít ševcovat. Máma to teky schválila, protože jí bul řemesník milejší než jenom láterník, myslila při tom na Manku, že se hu ševce tak nenadře, jako dyby si ji vzel řákyj nádeník, co de každyj den ráno eště za tmy z domova, vrátí se demů na samyj večer ha žena muší samotinká sama šecko voskákat ha votupat. Zpomila si teky na svýho nebožtíka muže, jak jí ho přinesli z lesa na nosítkach mrtvýho, ha švec míl vyhráno.

Máma vystrojila Mance pořádnou svarbu; to si můžem sami pomyslit, co se při tom naběhala ha nasháněla, celý noce před tím šíla, prala, myjla, pekla, vařila, vo lože hani nezavadila, po svarbě zas dávala senci do pořádku, šecko vydrhla, ruce míla furt ve studený vodě, nevyspala se, haž se z toho rozstunala ha než se Manka nadála, máma bula v Pánu. —

Pane, íčko se karta vobrátila. Po svarbě hned se strojil funus, mámu pochováli do Klenčí za Soutky ha líná Manka vostála se ševcem sama. Dyž vo nic jinčího, mušela se starat haspoň vo jídlo, ha to jí dalo tůlik práci ha tak se zvondala, že se nemohla hani dočkát večera, habyci si huž mohla vlízt do lože ha vodpočnout si. Hale muž míl plno práci, šíl podle mody ha tak k němu chodili z daleka široka. Sedával i po večeři hu verpánku ha ševcoval vo šecko pryč. Mlátil kladivem do kůži ha cvoků, narážel kopyta, přibíjal podrážky, smolil dratvje, takže líná Manka nemohla husnout, každou chvíli se vydyjřila, protože jí teky píchala do vočí lampička za skleněnou koulí, co při ní Martin šíl.

„Mužíčku, nech toho šítí ha poj spat,“ vozvála se ševcová z lože, „dyjť je škoda svjetla, můžem si ráno přistát.“

„Máš pravdu,“ přikyb švec, „zyjtra je teky den ha práce nehuteče,“ bolily huž mu vod díla palce na rukách, tak shás, slík se, posmodlil ha leh.

Ráno se probudil čerstvyj jako pstruh ha hned se hrabal s ložedlů. Hale líná Manka nemíla na stávání hani za kroš chuti.

„Přilež si, mužíčku, přilež,“ začla hned přemlouvat Martina, „dyť si můžem vo to díl posedít na večer.“

„Teky je to pravda,“ pomyslil si švec, natáh se znova do porušek ha spali, haž se jím bílyj den díval do voken. Tak to šlo každyj den. Hale dílo se samo nedělá ha dyž člověk leží tak práce stojí. Lidi čekáli na správky i na nový, protože k ševci de každyj tepřiva, haž mu teče do bot, chce to potom mít brzy hotovo ha dyž se nemůže dočkát, tak de po druhý jinam.

Martin brzy poznál, že mu šítí hubyjvá, místo habyci přibyjvalo, brzy se vzpamatoval ha řek: „Milá ženo, takhle to dál nejde. My bysme přišli s krávy na kozu. Já dělám málo, ty nic, to by nás brzy z chalupy vyhnáli. Vod dnešního dne to muší chodit jináč. Buru dělat i na večer, habych se lidom zachovál, ha dyž burem pálit petra, tak ty bureš při sjetle přist, máš na punebí eště po mámě plnyj kůš žemliček, pačesů i koudelí. Šecky žencký v zimě předou, tak si jen připrav přádlo ha před, na petrolku přece vyděláš.“

Líná Manka viděla, že to de do živýho, tak si snesla kolovrat s motovidlem, nadíla kůžel ha pustila se do toho. Šlo jí to vod ruky jako těsto. Brzy jí zlobila cívka, brzy jí spádla šňůra, přetrhla se nit, vylítl klička, víc dřímala, než přídla; švec se jí hani nevšim, hledil si svýho, haž přišlo jaro ha žencký začly nosit porvazky kalcom na plátno. Dyž se Manka k tomu sama nemíla, povídá jí jednou Martin:

„Tak, ženo, kolipa máš tich porvazků napředeno? Esli pa dají aspoň vosnovu, koupil bych podélávku a dali bysme si dělat šerku, habysme míli co voblíct.“

V ševcový hrklo jako v staryjch hodinach, než začnou bjít, protože za celou zimu s bídou napřídla jedinyj jeren porvazek, hale čerstva se vzpamatuvala ha povídá: „Ajejej! Tich porvazků bure haspoň na dje vosnovy!“

„Tak je dobře. Spočítáme je, habyci nás kadlec nevošidil, ha potom mu je poneseš,“ poroučel Martin ha líná Manka vylízla hned sama ha dost čerstva na punebí.

Dyž chtil švec za ní, hned do vokříkla: „Jen vostaň dole, já tě je buru házet!“

„Té teky pravda!“ přisvěčil muž ha postavil se pod řebřík.

Za chvíli shodila mu ševcová porvázeck ha kříčí: „Hod' mi ho sem hned zpátky, já je muším dávat na hromadu, habyci se nezdrchaly.“

„Té teky pravda!“ přisvěčil zase švec ha vyhodil porvázek zpátky Mance. Ha tak spolou počítali, haž tich porvázku napočítali devadesát.

„Mortete, ženo, ty si náká přadlena!“ pochválil Manku Martin ha hned vypočítal, to že stačí nejenom na šerku, hale i kus plátna že to vydá. Míl radost, zase se staral jenom vo svý tříjce ha boty ha na milý plátno zapomíl.

Haž po čase viděl, že se žencký huž pouští do bílení, prostírají na trávníčkach plátno, kropí je, shánějí popel na louh, vyvařujou v kotlích, jenom jeho žena že se k tomu nemá. Huž mu bulo hloupý zase se jí na to ptát, tak si huminoul, že ji vyzkoumá jináč.

Tenkrat, dyž něhdo humříl, tak ho nevoblíkali do chodicích šatů jako íčko, hale hušili mu rubáš z řežnýho, neváleného plátna, takovýho, jak je vod kalce přinesli.

Tak švec jednou, jako by nic, voptál se ženy: „Poslouchej, Manka, dyby si nás někerýho Pámbů k sobě vzel, esli pa máš přece v truhle připravený plátno na rubáš?“

Žena se zarazila, chvíliku mlčila ha potom se rozplakala: „Cák tě to jenom napadá myslit na smrť? Dyť sme sotva nákyj rok spolu, hdo pa by chtíl íčko humřít?“

„Jistý je jistý! Mluv, máš plátno na rubáš, nebo ne?“ stál Martin na svém.

„Dyť já tě mám tak ráda, že bych tě dala ženici šaty do hrobu,“ plakala dál Manka.

„Povídám, máš plátno na rubáš nebo ne?“ ptál se po třetí švec ha huž se mu zlostí začly svítit voči.

„Plátna mám dost na pět rubášů! Dyť si sám viděl, co sem míla porvazků,“ lhala ševcová jako dyž tiskne.

„Tak je dobře,“ hypokojil se švec, zase nákyj tyjden čekál, esli se přece žena hne ha ponese plátno na bjílidlo ha dyž nic, začel si jednou na večer naříkat: „Houvej, ženo, houvej! Mi je zle, mi je zle! Já humřu, strhá mě to!“ kroutil se na loži, křípal zubama ha zatímal pjestě.

Ševcová se lekla, sháněla hned pomoc, myslila, že muže něhdo huřk, tak ho vokuřovala, hourok mu zaříkala, šátky na něho vořivala, hale švec běduval čím tám, tím víc, haž se najednou stísil, zavřil voči, vorevříl hubu, vydych naposled ha víc se nehnoul.

Íčko se dala nad nim líná Manka do pláče: „Muj mužíčku nebožtíčku, do čeho pa já tě smutná jenom vobleču? Cák já si s tebou počnu?“

Túlik přece veděla, že si muší pospíšit ha voblič mrtvý tělo, než ztouhne. Tak vzela milýho ševce, vodnesla ho do komory, položila ho na prkno po koláčích, ruce mu svázala na prsou růžencem, skočila na punebí, přinesla ten jedinyj porvázeček, co míla, konec niti přivázala nebožtíkovi na palec hu nohy ha íčko táhla nit přes ruce nahoru, tám jí zahákla za Zub, zase táhla delů na palec druhý nohy, zase nahoru na druhý Zub, haž ho celýho potáhla řežnýma nitma místo rubášem. Dyž bula hotova, podívala se na mrtvýho muže, ha dyž ho tak viděla vošnarovanýho bulo jí místo do pláče skoro do smíchu. Zasmila se tera a povídá:

„Muj mužíčku nebožtíčku! Muj mužíčku nebohyj!
Dyby si se íčko viděl! Čemu pa si podobnyj?“

Švec toho míl zrovna dost. Díl huž to nemohl vydržít, zvih se na jednou s prkna ha povídá: „Base, ženo, base sem podobnyj. Basa má struny ha já je teky mám! Dyby mi lidi přišli na funus, nemohli by plakat, hale mušeli by se smát,“ láteřil Martin na Manku, kerá tu stála celá vyjevená ha nemohla leknutím hani promluvit. Hale švec vyskočil, strhal nítě delů, popád potěch ha namrskal ženě, co se do ní vlízlo.

Ta hned začla křičít, prosit i slibovat, že se polepší, že huž bure jiná, jenom habý jí to vodpustil.

Martin míl ženu rád, vodpustil jí šecko ha ta voprávdu — dyž se muž na ni díval, hyjbala se ha dělála, co mohla; jak jí hale spustil s vočí, bula holt to ta stará Manka zas.

Čas hutíkal jako voda, ha než se hu ševců nadáli, huž míli plnou senci dětí. Martin se mušel vohánět, habý šecky huživil, přikoupil si eště kousek políčka, zasíl na ně pšenci ha dyž přišly žně, tak povídá Mance:

„Skoč se podívat, esli huž je ta náše pšence teky zralá, mohla bys ji požít.“

Manka šla, hutrhla klas, ha protože tomu sama nerozuměla, přinesla ho muži vokázat. Ten ho vymnoul, kous do zrna ha dyž je překous, povídá:

„Huž je nejvyšší čas jí požnout. Hned zijtra vemeš srp ha pustíš se do ní, je jí malyj kousek, do večera bureš snadlo hotova.“

Manka hned druhý den si huvařila při snídaní hodnyj hrnec kaší z pšena, vomastila si ji, sebrala srp ha šla. Venku řílo sluníčko jako vo žních, hani větríček nezafoukal, hani lísteček se nehnoul,

šudýž ticho jako v kostele, Manka hužila hrst pšencí ha huž se začla potit. Podívala se po poli ha viděla, že je ho opravdu malý kousek. Tak si porepříla boky, zívla ha povídá: „Má pšeníčko zlatá! Cák já si s tebou počnu? Nu, dyž tě přehlídnou, tak tě snad teky požnu.“ Položila srp ha brousek na mez, na hlavě si rozvázala babku, lehla si do chládku pod křovinu — ha spala haž do polodne. Dyž se probudila, míla takovyj hlad, jako by celý půldne parezy dobyjvala. Tak snidla kaši ha lehla si zas. K večeru zavázala si znova šátek, sebrala práznyj hrnec ha vrátila se demů.

„Huž máš požato? Huž to leží?“ ptál se jí hned ve dveřích Martin.

„Jó, požato! To se tě snadlo řekne,“ začla si naříkat Manka, „pšence je vod zajců celá stupaná, muším to brát po stéble ha rovnat hrstě, habysme přece z toho něco míli.“

Švec neříkal nic ha Manka druhý den s hrncem kaši v koší šla zase na milou pšenci. Slunce pálico eště víc než včera, tak se zas jen podívala po políčku, zdychla si: „Má pšeníčko zlatá! Cák já si s tebou počnu? Nu, dyž tě přehlídnou tak tě teky požnu! Času mám dost,“ lehla si zas do chládku, v polodne snidla kaši, spala dál, ha dyž sluníčko zašlo, stála ha šla s pole demů.

„Cák tám tak dlouho děláš? Eště nejsi s tou drobkou hotova?“ křičl na ni švec, jak šla do dveří.

„Jenom nekřič! Zbul mi malý kousek, zyjtra huž to zmůžu,“ krotila ho Manka. Martin neříkal víc nic, kroutil hlavou, nešlo mu do ní, jak je to možná, takovyj šnupec pole ha tak dlouho trvat na něm žeň!

Dyž třetího dne ráno ševcová zase vorešla, nedalo mu to, stál vod verpánku ha šel se za ní podívat na pole. Přišel ha vidí, že šecka pšence stojí, hale žena leží pod křovinou, v chládku, prostovlasá ha spí jako zabitá. To ce ví, že ho to netěšilo. Von se muší doma dřít, vopatruvat děti, dělat sám šecku práci ha žena tudle si hoví. Popádla ho zlost, rozběh se demů, chytí tam belík s kolomazí ha nožíky ha rovnou zase zpátky na pole. V té zlosti na nic nedbál ha moh Mance hudělat co nejhoršího. Natáh nožíky, ha šmik! — šmik!“ hustříh jí na hlavě voba vrkoče hu samý kůži. Potom nabral na lopatku hodně hustý kolomazi ha vomazal ji vlasy, čelo i hubu. Manka držila, husmívala se ze spaní, protože to pěkně chladilo, to dožralo ševce eště víc, nabral znova ha pomazal jí i ruce i nohy.

„Nu, íčko si hotová vrána,“ vodpliv si Martin ha nemoh se

vořklivostí na ženu hani podívat. Chytíl srp, za hodinu požil políčko ha šel demů, jako by se jakživo nic nestálo.

Dyž slunce zapádlo, ševcová se pod křovinou probudila. Koukne se na políčko, vono požaty! Protírá si voči, vony se jí lepí! Koukne se na ruce, vony černý jako bota! Sáhne si po hlavě, čampule pryč! „Pro Pána Boha,“ lekla se Manka, „sem to já? Nejsem to já? Sem to já Manka líná, nebo je to jiná? Cák se to se mnou stálo?“ Chvilku stála, rozmyjšlela haž si řekla: „Íčko puru demů. Esli se muž s dětma burou ke mně znát, tak sem to ta, dyž ne, tak to nejsem ta ha něhdo mě mušel ve spaní proměnit za jinou.“ Sebrala se, kůš se srpem si hodila na řibet, šecka lenost s ní spádla ha hupalovala jako šipka k domovu.

Přiběhne demů celá bez dechu, vorevře senci dokořán, postaví se na práh, děti vidí celou černou ženckou s košem na řibetě, začly křičít: „Cíkánka! Cíkánka!“ ha šecky běžily k verpánku, hde sedí tátka ha ševcová.

„Děti, cák mě neznáte? Dyť já sem váše máma!“ natahovala po nich ruce Manka. Myslila si, že jí haspoň po hlase poznají.

„Dite pryč! Dite pryč! Vy nejste náše máma! Náše máma není černá, ta je pjekná bílá. Táto, vyzeňte ji!“ křičily děti, co míly hrdla, švec vyskočil, popád potěh, Manka nečekala, haž zase s nim dostane, votočila se na patě ha hutekla i s košem do lesa.

Venu šudýž huž bula tmoucí tma, vězdičky s měsíčkem nesvítily, po nebi honily se černý mráky, začel se zvíhat vítr, Manka tu stojí ha neví co si íčko počít. Vtom, jak šumíl les, najednou jako by slyšela šepat nebožku mámu: „Počkyj, Manka, počkyj! Haž mně nebure, ty si bureš na mě zpomínat. Ty mě eště jednou buřeš hledat!“

„Mámo!“ vykřikla Manka, dala se do pláče ha nevjemomky se pustila z lesa rovnou na břítov. Žádnyj strach nemila, jenom si furt rozvažovala: „Sem to ta? Nejsem to ta? Sem to já, Manka líná? Nebo je to jiná? Já muší k mámě, ha dyž mě doma nechťejí, muší tám hu ní vostát.“

V tu chvíli sedili na břítově hu hlavního kříže zlodiji. Veděli, že v noci se břítovu každyj vyhne, to že je choulostivý místo, tak se tu huž po dlouhyj čas scházeli ha dělili. Teky dnes míli tu na hromadě tolary i dukáty, zlatý prsteny ha šperky s drahyjma kamenama ha chvátali, protože se hnala bouřka, vítr huž se točil, blyskalo se ha za lesem huž římalo. Dyž buli v nejlepším, najednou se vozvou kroky, vrznou vrata ha zoufalýj hlas volá: „Sem to ta?

Nejsem to ta? Já tu muším vostát!“ Tuto se zlodijom jakživo nestálo. Lekli se, stíhli, poslouchají, slyší kroky, vtom se zablyjsklo, vidí, že se blíží náký zjevení, celý černý, s hrbem na řibetě ha teky slyší, jak si říká: „Basamta teremteta! Já je muším dostat!“

„Čert!“ vykřik vůce tich zlodijů, vylít první do vyjšky, přeskočil zed ha za nim skákali šichní, div se nepřerazili.

Toceví, že se Manka teky lekla, hale šla vokolo kříže dál haž na hrob mámy, tám se pomodlila, vyplakala, nehnoula se hani dyž se přihnála bouřka, klečila na holý zemi, pršilo, jen se lilo, tepřiva haž k ránu přestálo. Propučila haž na kůži, dala se do ní zima, vyskočila, zpomila si na domov, na suchou senci ha teplý lože, podívá se po sobě, vidí, že huž jí ruce i nohy zbělily, dodala si kuráži ha řekla: „Eště jednou zkusím vrátit se demů, možná, že mě íčko ve dne poznají,“ ha zaměřila k vratom.

Jak de vokolo velkýho kříže, vidí pod ním hromadu tolarů, dukátů, prstenů ha šperků s drahýjma kamenama. Čerstva sundala kůš se řibeta, nahrnoula si jich plnyj kůš, vovázala fěrtuchem ha íčko šla.

Dyž se rozednilo, stála huž před chalupou ha klepala na vokno. „Do pa je to?“ vozvály se děti samy.

„Neztratila se vám máma?“ voptála se Manka.

„Ztratila! Táta ji šel v noci hledat, míl vo ni strach, dyž bula bouřka ha eště se nevrátil,“ křičily děti jedno přes druhý.

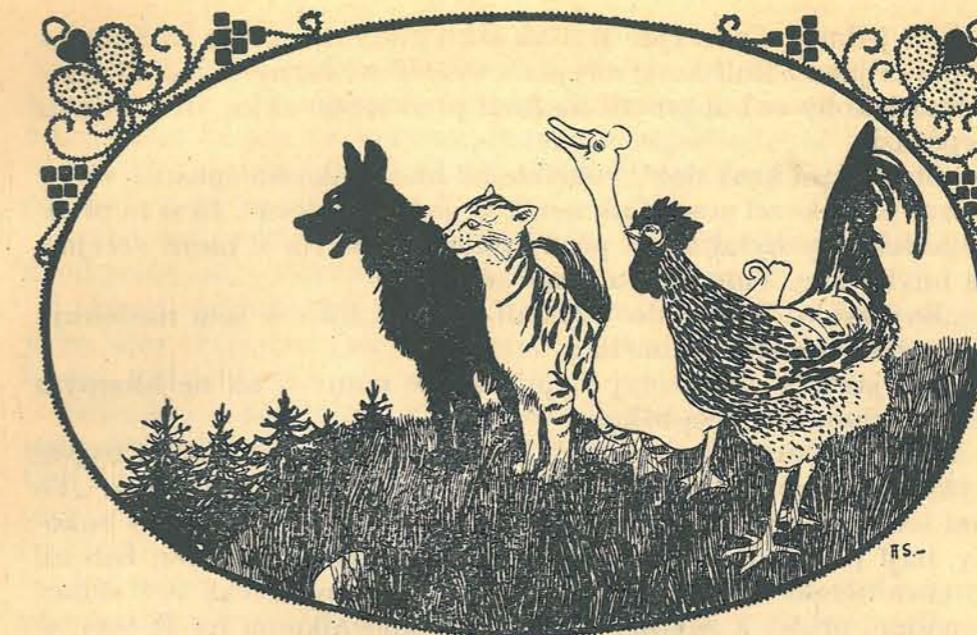
„Tak mi vorevřite, já sem váše máma ha něco vám nesu,“ slijuje Manka. Tu se za ní vozvou kroky. Vobrátí se ha von to Martin, teky celyj propůčelyj, haž ho ždímá mat moh ha jak zhlíd ženu, hned se zaradoval ha povídá: „Manka, zaplať Pámbů, že si tu. To sem vystál strachu! Celou noc sem tě po lese volál ha hledal.“

„Jenom mi to huž vodpust! Hulídáš, že vod dnešního dne buru jiná!“ slibovala žena ha teky se hned pochlubila: „Koukní se, co sem našla, té náká tíha! Hani sem to huvlít nemohla!“

Švec se podívá do koše pod fěrtuch ha moh na tom pokladu voči nechát. „Depas to vzela?“ voptál se celyj říšnyj.

„Máma mi to poslala,“ zasmila se Manka ha víc neřekla hani slova. Šla rovnou do sencí, vysypala peníze i šperky do truhly, podívávala se do drcadla, viděla, jak je špinavá, jak má rozmanou kolomaz na celý hlavě, čistě se humyjla, zavila si hlavu, převlikla se ha vod tý chvíli stála se z ní ta nejpořádnější žencká na sjetě.

Esli nehumřila, tak je eště živa. Esli chcete, můžete se jít na ni podívat ha jistě huslyšte vod ní tu pohádku povídat.

VO SOUDNYJCH PRANTECH.

Z a staryjch časů vyhlízel hu nás sjet jináč než dnes. Dyby náši tátote stáli z hrobů, hani by se tu dnes nevyználi. Tak řekneme třebas hde dnes stojí Díly, tám stával les ha jakýj les! Dřevo bedle dřeva, každyj do nebe vysokyj ha tak silnyj, že je hani dva muží nemohli vobemknout, v lese se tmilo i vo pravým polodni, hde pa dnes! Dnes děláme v levírech samý probírky, ha než vyzráje les, huž je tak řídkyj, že můžete v něm hde chcete, vobrátit se řebřinákem. Jináč to teky nemůže byjt. Lidu přibyjvá, hale políček ne. Jist se chce, tak holt se muší myjtit lesy, habý se dostála zem pod plouh.

Dyž huž rostlo místo smrčin žito v Srnovatkach, v Lachcích i na Podškalí, došlo i na Slepicím kopci zrovna na to místo, kerýmu dnes říkáme Soudný Pranty. Tám vod nepamětných dob mívala liška mezi kamenama pod starým bukem svý domovo. Pomatovala tám bábu s děrkem, tátu s mámou, sama se tám teky narodila ha huž tám chovála i svý děti.

Bulo to asi v tich místach, hde dnes končí les ha začíná hu polí Smržouc zákop.

Tak jednou ráno vyjde si liška jako jindy na špacír ha koho tu nepotká jako z Bolfíkouc mlyjna v Potřekově černýho psa Cikána. Věkal jakoby se bul pošetil ha hnal před sebou zajce, div že lišku neporazil.

„Stuj! Hani krok dál!“ vokřikla ho hned liška ha spustila vádu: „Kam pa tě kozel nese? Cák nevíš, že je to muj levír? Já si tu přece nenechám vychytat zajce před samou hubou ha k tomu veřejně, za bílého dne. Tuto je proti naší smlouvě.“

„Byjvávalo! Byjvávalo!“ zasmíl se pes, „íčko se sem nastěhuju já ha tebe vocajd' vykouříme.“

„Vodjakživa patří celyj Slepíčí kopec nám — ha ne hloupým psom,“ dopalovala se liška.

Eště chvíliku se hadrykovali, hádali, nadávali si, jak to byjvá, dyž si jednu věc vlastní dva, haž je to vomrzilo ha liška řekla: „To sou šecko marný řeče, co tu spolou vedem. Dyjť máme svý zákonny, hajť promluví. Podle nich je šecko my haž k zákopu. Esli mi to chce něhdo vzít, muší si to napřed vybojovat. Tak než slunce zapádne, přideš k zákopu se svýjma pomocníkama ha já teky se svýjma. Pustíme se do sebe ha hdo vyhraje, toho bude levír.“

Zákon je zákon! Proti tomu nesmíl Cikán hani ceknout ha tak se s liškou rozešli.

Na milýho psa šly íčko tepřiva strachy. Klátil se rovnou ke vsi ha myslil:

„Jejej! Jejej! To sem si nadobil pjeknou vomáčku! Dyjť já nad tou mrchou liškou nevyhraju! Ta je všema mastma mazaná! Možná, že si přivede na mě vlka s nedvědem ha cák já si počnu? Budu jí mušet nechát celyj levír ha eště jí vodprosít.“

Jak tak de celyj smutnyj, vocas delů, huši schlípnutý, nachomyjtne se mu do cesty Kračánkouc kocour, staryj, šedivyj huž ha fousatyj jako řákyj profous. Sedil hu Kračánků na pavlači ha vyříval se na sluníčku. Cikán by se ho hnedle nebul hani všim, dyby se nebul sám vozvál:

„Cák to, sousede, že deš celyj ve dva konce vohnutyj? — Cák se stálo?“

„To si ty, sousídku?“ zastavil se hned pes ha rozpovídal se: „Pane! Mně se stálo! Liška nás nechce pustit do levíru. Chce mít se mnou vojnu. Než slunce zapádne, muším se s ní bít na zákopu.“

„To tě nesmím vopustit,“ skočil hned kocour s pavláčky, přidal se k Bolfíkouc Cikánovi ha tomu se šlo hned vo poznání veseléjš.

Dyž přišli na návsi k rymíčku, koupal se tám Jánouc husman. Třepal křídlama, haž to tříkalo na šecky strany, krkem si mydlil řibet, čechrál peří zobákem, habý se jako ženich husam hodně líbil. Jak spatřil psa s kocourem, hned mu napádlo, že se asi něhde něco díje. Zvědavyj bul dost, tak se hned voptál: „Kákáká! Kam pa dem? Kam pa ta po ránu?“

Cikán zase vyložil, co ho čeká v lese na příkopu ha husman hned prohlásil: „Mortete! Esli chcete, puru s váma.“

„Chcem, japa bysme nechtíli,“ zvali ho hned pes s kocourem, jerem přes druhýho. Tak vylíz čerstva z rymíčka, drobet se votříš ha tak huž táhli tří.

Bedle Kováříků stál na zdi kohout. Díval se delů na slepice, jak se hrabou v hnoji, hale teky mu nic nehušlo, co se šustlo na návsi. Vidí mlnářouc psa, Kračánkouc kocoura, Jánouc husmana, dal jim tera „dobrýtro“ ha voptál se: „Kokyryhý! Kam pa se ženete, vy tři litýři horejší?“

„Poř teky s náma,“ pozval ho hned husman, keryj se s nim huž dobré znál z jiný vojny, ha vyložil mu, vo co de. „Paňáči, esli to vyhrajem, tám bure pastvy! Brabenčí vajíčka, červíky, brouky — šecko tám najdeš,“ sliboval husman, haž kohout dostál na to laskominy, slít se zdi rovnou k nim ha rozkřík se, co míl síly: „Purem štyří! Šichni štyříí!“

„Íčko je nás dost,“ prohlásil pes ha pyšně si přehlíd svý pomocníky. Míl radost, že našel tůlik kamerádů ha že ho mají rádi.

„Míl bysme se jít někam poslit, do západu slunce máme eště času dost,“ vozvál se husman, keryj míl večnou žízeň.

„Tak pote! Já to zaplatím!“ vyzvál šecky pes ha vodved je haž do parezovský hospůdky, habý se napili na kuráž. Kocour si tám poroučel rybičky, husman chtíl hrneček vovsa, kohout drobet hráchu s česnekem, potom se pustili do pití, radili se, co ha jak provedou, čas jím hutíkal jako voda, ha dyž se sluníčko zvažovalo k Výšovce, dali se na cestu.

Po vši huž se rozkříklo, co se bure dít, ha tak se hde hdo na to vojsko díval, jak si vykračuje, vyjská ha zpívá, nu, jako dyž se de do boje.

„Eště pořme na štamprli k Úblom. Tu zaplatím já!“ rozkřík se husman ha hrnoul se první do krámečku.

„Třebas,“ svěčili hned šichni ha pospíšili za ním. Úbl jím nalil z flašky roztopčín, vostryj jako křen, vyzunkli každyj skleničku ha vyrazili k lesu. —

Nesmíme zapomít na lišku! Jak Cikán vod ní vorešel, hned se zvihla ha teky plášila pomoc hde mohla. Pustila se rovnou k nedvědu, hale ten, jak ji viděl, zabručil něco tuze vořklivýho ha šel vod ní. Teky vlk hani s ní nemluvil, protože jak se v jejím levíru vokázal, dovedla šecku zjeř tak poplašit, že nemoh hani vo chlup zavadit. Běžla tera k jezevcí, říkala mu „stryjčku“, vonikala mu, hale hani jezevec se nehnoul, vobrátil se vod ní na druhou stranu ha spal dál. Liška poznála, že po celém Slepíčím kopci žádnyj jí nemůže hani cítit, protože huž každýho něhdy vošidila ha napálila.

„Cák si jenom počnu?“ rozmyšlela si, haž pádla na to, že muší někam, hde ji tak neznají. Zvihla vocas ha pustila se za les do Němec. Proběhla Valtýrov, dostála se haž k Najpajský hutí, šecko se před ní skovávalo, nebo hutíkalo, haž pádla na zajce Matije. Spal pod smrčinkou jako zabityj, ha dyž ho liška probudila, třís se strachy, haž mu zuby drkaly.

„Matiji,“ poroučí hned liška, „čerstva staň ha poběž se mnou. Mám se prát s Bolšíkouc Cikánem z Potřekova, mušíš mi na něho pomozt.“

„Já? — Na psa?“ dal se do pláče zajíc, „cák já bych mu moh hudělat?“

„Haž se spolu popádnem do křížku, skočíš mu na řibet ha bureš škrabat i kousat, kam bureš moct. Esli nepureš, tak tě na tom místě roztrhám,“ zahrozila mu liška.

„Dyž muším, tak puru,“ hrabal se zajíc z lože, hale tuze nerád. — Šli potom ha za chvíli potkali na Haltravě mladýho srnečka s růžkama.

„To je trefa, ty nám teky pomůžeš!“ skočila před něho liška, „pes je teky tvuj nepřítel jako náš. Esli nám nepomůžeš, tak tě na místě prokousnou chrstál.“

„Dyž muším, tak pomůžu, jenom dybych veděl jak?“ třís se strachy srneček.

„Jak se chytíme se psem, začneš do něho bercat hlavou jako do parezu, haž mu vyrazíš dech.“ Liška to eště hani nedopověděla, dyž přilítla se Slepíčího kopce stará, zjedavá slepice,* sedla si na kotev ha hned se ptála, co se stálo?

„Ty deš jako na zavolanou,“ zaradovala se liška, „chtějí mě vyhnát z levíru ha toceví, po mně že by došlo i na tebe. Mušíš nám pomozt, skočit na psa ha vyklovat mu voči. Já ho sama nezmůžu,

*) Tetřev hlušec.

protože je to klacek silnyj, tak esli mi nepomůžeš, do rána se rozloučíš s kůřatama.“

„Proč pa bych nepomohla? Pomůžu, dyž můžu,“ slivovala hned slepice, protože se bála vo svý kuřata.

„Tak je nás dost. Pořme, hajť nezmeškáme,“ komandýrovala liška, „vyberem si šikovný místo, tám se skováme, haž příde ten psí neřád, najednou po něm šichní skočíme ha hudoláme ho.“ Vedla svý pomocníky k zákopu. Šli s ní nerádi, hale šli, protože je nutil strach.

Liška vlezla s nima do kroví ha šichní se dívali ke vsi, haž výde pes.

Dlouho nečekáli ha huž vidí, jak vod Honzovo chaloupky vykračuje si Cikán se svou bandou.

Liška se dívá ha cíti, že dou na ni strachy. „Pardyje, tich deňák moc,“ povídá si jako pro sebe. — V tom huž se teky vozvál zajíc Matij:

„Koukyjte! Koukyjte! Hned za psem de jeren, nese si na nás železnyj sochor ha bručí po vojencku: ‚heraus!‘ — ‚heraus!‘“

„I mlč, ty strašpytle,“ krotila ho liška, „dyjť je to kocour, de celyj rozjezenyj, zvihá vocas do vyjšky, mrňouká při tom ha ty hned myslíš, že mluví německy.“

„Kakrahnáti,“ šeptál celyj hustrašenyj srneček, „za nim se žene něhdo, nese si samý vocelový trháčky ha srpy ha kříčí: ‚trhám krky!‘ — trhám krky!“

„Ty si teky takovyj,“ vokřikla ho zlostně liška, „cák nevidíš, že je to kohout, peří ve vocasu se mu třese ha blyjská, křídlama drhne zem jako šavlí ha kokyryhá strachy.“

„Ha ten nyjzadnější, jen se dívejte, ten si na nás nese na bílý holi ňáký nožíky,“ vykřikovala slepice, kerá sedila na stromu jako na kazatelně ha viděla nejdál, „sípá jako had ha volá: ‚kázalka!‘ — ‚kázalka!‘ Ten de jistě na mě.“

„E, kuš!“ rozněvála se doopravdy liška, „taková stará ha tak hloupá! Cák si slepá ha nevidíš, že se to tám klátí vopilyj husman? Natahuje krk jako píku, vorvírá zobák dokořán ha káká, protože má eště žízeň.“

Hale šecko bulo marný. Strach má velký voči. Čím víc se blížil pes se svýma pomocníkama, tím bulo hůř.

„Kamerádí, my to prohrajem!“ dal se do pláče první zajíc, votočil se ha hutíkal do lesa, co mil síly.

„Já tu teky nevostanu,“ vykřik srnec ha pustil se za zajcem.

„Ha to bych bula blázen, habych se nechála tou holí hutlouct,“ pomysila si slepice, zatřepala křídlama ha vodlítla, kam nyjdál mohla.

Jenom liška nesmila se hani hnout ha mušela vyčkat na místě, haž se přižene pes. Veděla, po zlým že s nim nic nesvede ha tak mu šla rači pár kroků naproti, pádla před nim na kolena ha prosila vo mír.

„Tak co? Vystěhuješ se po dobrým?“ spustil na ni přísně pes.

„Vystěhuju se i s dětma haž na Fajtouc škálu, do smrti se tu nevokážu, jenom mi daruj život,“ slibovala liška.

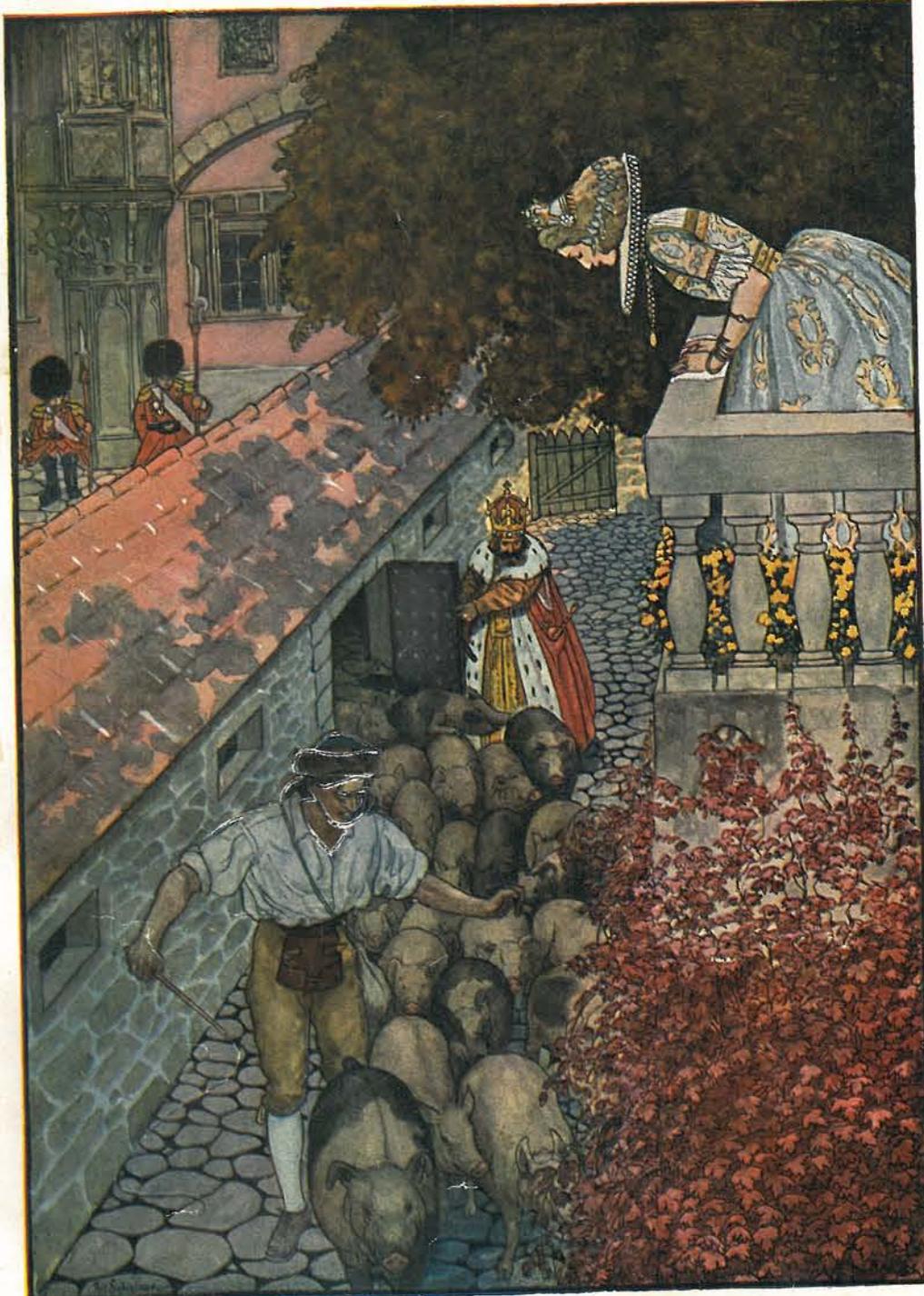
„Slyšíte to?“ vobrátil se Cikán na svjedky ha dyž přikybli, povídá lišce:

„Do rána hajť tu není po tobě hani čoudu, esli ne, tak hulídáš, co se tě stane!“ Kocour hned začel strachlivě mrňoukat, husman kákat, kohout kokyrýhat, pes věkat ha milá liška div se z ty muzy nezbláznila. — Popád i ji strach, hutekla ha víckrat se tu nevokázala.

Bolfíkouc Cikán jako generál vrátil se do vsi s kamerádama ha sichní celou cestou kříčili: „Juchuchůů!“ — „Šecko je náše!“ — „Náši vyhráli!“ — „Huž smíte do lesa!“

Sichní lidi mili radost; hned druhý den popádli pjily ha sekýry, myjtili les, vozili dříví, potom vypálili parezy, vykopáli kořeny ha kamení, ha do nazimy huž se tám zelenalo místo lesa žito jako kožich hustý.

Ha na Slepicím kopci tomu místu, de se tuto šecko stálo, eště dnes na vječnou pomátku se říká Soudný Pranty ha říkat nepřestane, dokajd' konec svjeta nenastane.

VO CHYTRÝM HONZOVI.

Vo hloupým Honzovi huž sem vám toho napovídá, haž mi huba bolí. — Proto vám dnes povím pohádku vo chytrém Honzovi, ha ta se vám jistě bure líbit. — Tak jednou přišla sem k nám řáká tuze zlá nemoc. Lidi hani nestunali ha padali jako mouchy. Trvalo to pár neděl ha šudýž vozyval se jenom plác ha nárek, šudýž stálo plno vdovců, vdov ha sirotků.

Teky Honza ztratil tátu s mámou ha vostál jako prst sám ha sám. Na celém sjetě žádnýho nemíl, lítostí neveděl, co si počít, haž mu něhdo poradil, habý šel sloužit. Tak se tu s náma šechnima rozloučil ha vydál se do božího sjeta. Šel ha šel, šudýž se ptál, šudýž hledál službu, hale žádnou nemoh najít. To si můžem pomyslit, co zkusil! Hladu míl plný břicho, nohy ho bolily, slabostí huž se mu dělaly mžitky před vočma, myslil si, každou chvíli že pádne ha víckrat nestane, dyž najednou viděl před sebou náramně velký město.

„Čí pa je to město?“ ptál se lidí, co je potkával.

„To je královský město. Támdle v tom zámku vostává král,“ vodopídal mu hde hdo.

„Lidičký zlatý, cák myslíte? Esli pa by mě ten král nevezel do služby?“ vyptával se hned Honza.

Něhdo řek, že jou. Jinyj zas, že asi ztěžka. Každyj mluvil jináč, tak si Honza huminoul, že to eště zkusí hu krále ha dyž hani tám nenajde službu, že mu nic jinčího nezbyjvá, než humřít.

Zvíh se tera, šel do města ha míl chčestí. Zrovna ve bráně potkál krále, šel na procházku ha Honza ho hned poznál, protože míl na hlavě korunu, v rukách zlatou hůlku s jabkem ha na ramenouch plášť, zrovna tak, jak ho vidíval vymalovanýho na vobrázkach.

„Pane králi, já du k vám,“ zastavil ho hned Honza.

„Cák vore mne chceš?“ voptál se ho král.

„Nákou službu! Táta s mámou mi humřili, nemám žádný domovo,“ rozpovídal se Honza, „tak si hledám službu ha nemůžu žádnou najít. Vy ste muj král, já sem váš podanyj, tak vy mi mušíte řákou dát.“

„Dyž muším, tak dám,“ bul král hned svolnyj, „jenom esli ji porestojiš! Na ty službě, co já tě dám, eště žádnyj nevydržíl, každyj s ní hutek, tak že huž sem na tu práci hani žádnýho nejednal.“

„Jenom mě vemte, pjekně vás prosím,“ žadonil Honza, „hulídáte, že burete se mnou spokojenyj, dyť já sem sirotek, nemám kam jít, já vám jistě nehuteču.“

Dyž tak moc prosil, smiloval se nad ním král ha přím ho do služby. Hned se s ním vrátil do zámku, zaved ho k velkýmu chlívu prasečímu ha povídá: „Dnes je pondělí, to se zrovna šikuje. Tu máš stádo prasat, huž se dlouho nepásli, tak esli chceš, můžeš je vyhnát na svinckyj plac ha pást je. Hale to tě povídám, esli je nehupaseš, esli tě bure scházet na večer jediný jedno, bureš vo hlavu kračí. Esli je hale haž do nedělí šecky hupaseš, dám tě služby, co sám bureš chtít.“

„Jen mi je puste ha nemnijte žádnou starost. To by bulo, habych je nehupás, hale najist mi mušíte dát hned, protože mám plný břicho hladu,“ přím Honza beze všeho službu.

Král mu dal do kabzy pořádnyj krajíc chleba, máslem tlustě namazanýho, k tomu flaši vína zapít, do ruky hůl s bičem, přes ramena pytel, vorevříl chlív a milyj Honza s Pánem Bohem ponyjprv vyhnál.

Prasata trefili na svinckyj plac po slepě. Rovnou tám běžli, sotva jim Honza postačil, tám hned ryjli, v blátě se váleli, rochali, nu, pásli se dost ha dost.

VO CHYTRÝM HONZOVI — 2.

Táhlo k polodnímu, čas k vobědu, tak Honza si sed na mez, vytáh z kabzy klín chleba ha těsil se, jak si po dlouhý době zase jednou pochutná. Eště si nehuříz kudličkou hani první sousto ha vidí, jak z lesa naproti němu vyskočil šedivyj vlk, velkyj ha chlupatyj jako čert ha běží přes šecko rovnou cestou na svinckij plac.

„Tisíc ha nic ví!“ lek se Honza, „ten si de jistě pro prase! Teky moh počkát, haž se najím ha buru silnější. Nu, dyž nepočkál, teky dobré,“ popád hůl, postavil se na nohy ha čekál, co bure dál.

Vlk běžil jako vítr, stáda se hani nevšim ha rovnou k Honzovi. „Tak jen pod, chlupáči!“ myslí si Honza ha šikuje se s kudličkou v ruce, že se s ním pustí do křížku. Hale tu se vlk na krok před ním zastaví ha promluví lidským hlasem: „Honzo, dej mi jedno prase!“

„Jó, kameráde,“ zasmíl se Honza, „tuto já nesmím! Prasata nejsou mí hale královo ha z cizího se nesmí rozdávat.“

„Jen mi přece jedno dej, král to nepozná,“ dynoval vlk.

„Ja pa by nepoznál!“ bránil se Honza. „Ten je má jistě spočítaný! Sloužím hu něho první den ha sem rád, že sem tu službu našel.“

„Pjekně tě prosím, dej mi jedno prase, třebas támde to malý ha černý, já mám velkyj hlad,“ ved si vlk svou.

„Cák tě to jenom může napadnout,“ rozněvál se huž pasák do voprávdy, „dyjf by mě to stálo hlavu.“

„Aba nestálo! To tě král jenom tak straší, nic tě nehudělá. Esli mi je hale nedáš po dobrým,“ vycenil íčko zuby teky vlk, „tak se žeru tebe, protože mám velkyj hlad, huž přes tyden sem nic nežrál. Tak nešpásuj se mnou ha dej mi to prasátko po dobrým.“

Honza viděl, že to de do živýho, neveděl jistě, esli by vlka přepral, tak ráči vobrátil ha povídá:

„Nununu! Dyjf nemuší byjf hned zle. Dyž máš hlad, sedni si tudle bedle mně, posvačíme spolou ha já tě tera jedno prasátko vyberu.“ Zakrojil kudlou do chleba hezky hlyboko ha podál nou škyjbu vlkovi. Voba si sedli pjekně bedle sebe na mez ha jidli. Vlk hukusoval, Honza hukrajoval ha dyž dojidli, vytáh Honza víno ha řek: „Mušíme zapít!“ Nahnul si pořádně, hutřil si hubu ha podál vlkovi: „Dopi, kameráde, je dobrý!“ Ten hned popád flašku do předních pacek, strčil ji do tlamy, zvih hlavu do vyjšky, vtom Honza vyskočil, jednou rukou vrazil mu flaši do krku jak nyjdál moh ha kudlou v druhý ruce mu proříz chrstál. Vlk zahroptil, převalil se naznak, zatřepal nohami ha bulo po něm.

„Tu máš!“ voddych si Honza, huříz mu celou hlavu, skovál si ji do pytle ha tělo hodil prasatom sežrat. K večeru, jako by nic, hná demů. Vízdal si, zpíval, praskal bičem ha dyž viděl v zámku krále vyloženýho z vokna, zastavil stádo ha křik na něho vesele: „Tak si je spočtěte, esli sou šecky!“ Král je spočítal jednou, dvakrát, třikrát, ha dyž nechybala hani noha, podivil se, pochválil Honzu, mušeli mu dát dobrou večeři ha Honza si šel lehnout.

Spal, jako dyž ho do vody hodí. Ráno procít vodpočinutý ha čerstvyj jako břen. Nasnídal se dobře, na voběd mu dali s sebou eště věčí kus chleba ha eště věčí flaši vína než včera ha zase vesele vyhnal stádo na svinckij plac.

Půldne huteklo, slunce stálo Honzovi nad hlavou, teky žaludek se hlásil vo voběd, tak si Honza sed na mez, vytáh krajíc ha nůž ha napádlo mu: „Esli pa dnes zase něhdo příde?“ Jedva si to pomyslil, vyskočí naproti z lesa vlk eště věčí než včera ha běží jako vítr přes šecko rovnou k němu.

„Tak jen pod! Dnes sem slnější než včera,“ řek si Honza ha čekál na šecko připravenyj.

„Honzo, dej mi jedno prase!“ začne hned loudit vlk, ha šecko zrovna tak dnes jako včera. Honza ho zase pozvál k vobědu, dal mu napít, hufík mu hlavu, skoval si ji do pytle ha tělo hodil prasatom. Tak se to vopakovalo každyj den haž přišla sobota . . .

Honza huž míl v pytli pět vlcích hlav, neveděl, co s nima počít, zahodit je přece nechtíl, čekál, že se král voptá, co v tom pytli má, nebo jak se mu na pastvje líbí, těšil se, že mu šecko poví ha vokáže hlavy na důkaz, že mluví pravdu. Hale král ho jenom dycky pochválil ha víc hani můk.

„Eště dnes počkám,“ huminoul si Honza, „ha po vobědě hodím i ty hlavy prasatom, habych míl v pondělí místo na nový.“

Sed si tera k vobědu, zakrojí do chleba, koukne k lesu, ha, pane, ičko se přece votřís. Cítil, že mu běží zimomáry po řibetě. Vidí, jak z lesa vyrazil takovyj vobrovskyj vlk, jakýho jaktěživ neviděl, na krku míl místo jedný hlavy — dvě ha rovnou zaměřil si na Honzu.

„Tak jen poběž, neráde!“ zpamatoval se z leknutí Honza, „dyjf ty na mě nevyhraješ! Sem huž vodpočinutý, zajedényj, já se tě nebojím!“

„Honzo, dej nám dvě prasata, jedno na dnes, druhý na zyjtřek!“ mluvily vobě hlavy najednou.

„Hoho! Jen pomálu, pomálu!“ chlácholil je Honza, „napřed se najíme ha tepřiva si vo tom promluvíme.“

„To můžem,“ přikybí vlk ha huž si sedal bedle Honzy na mez. Šecko se dílo zrovna tak jako včera, předevčírem i předpředevčírem.

„Tak kerá pa hlava bure pít první,“ voptal se Honza, dyž si sám přihnul.

„Pravá,“ povídá vlk ha vorevří tlamu jako vrata dokořán. Honza nemeškál, vrazil mu do ní flašku, kam nyjdál moh, druhou hlavu mu přimáčk k zemi ha než se vlk zpamataval, jedna—dvě! — hufík mu krk jen to chrustlo. Tělo hned hodil prasatom ha hlavy strčil do pytle. Bul tak plnyj, že huž ho nemoh hani zavázat. „Demů se s tím neponesu,“ dopálil se Honza, popád pytel za dolejší konec, převrátil ha vytřís ho, habý si vepři pochutnali i na tich hlavach. Įčko ste to hale míli vidět! Hlavy pravda vypadly z pytle, hale než mohli vepři po nich chňapnout, začly se kotálet jako živý ha jedna za druhou hupalovala zpátky k lesu.

Honza se dívá celyj vyjevenyj, co se to dije, haž se na jednou rozkřik: „Mortete! To by mi eště scházelo, habý zas přirostly nákyjm vlkom ha já se zas mušel s nima dělit vo voběd! To bych nebul do smrti hotov!“ Popád hůl, vzel nohy na ramena ha pustil se za nima rovnou do lesa schytat je ha znova nastrkat do pytle.

Viděl je tám šecky na hromádce ha huž se shyjb ha šmák po jedný, dyž najednou se mu ztratily jako by se do zemí propadly ha na tom místě neviděl nic jinšího než zlatyj klíč se sedmi zubama. Zvihne ho, prohlíží ha myslí si: „To je divnyj klíč! Takovyj sem jaktěživ nemíl v ruce. To bych rád viděl dveře, kerý se tím klíčem vorvírají.“

Jen si to pomyslil huž vidí v zemi vrata, teky celý jako ze zlata ha v nich klíčovou dírku. Strčí do ní klíč, zapáčí, zámek vrzne, vrata povolí, Honza se vo ně vopře, vorevřou se dokořán, pář schodů vedlo pod zem ha tám se vobjeví novyj svjet.

Na náramným dvoře po jedný straně stály samý klenutý mařtale ha kolny, v nich stojí, řehtá ha hrabe řada koní vokširovaných i vosedlanyjch, jenom je vyvect, zapřízt je do kočárů pod kolnama ha ject.

„To se mi líbí,“ povídá Honza, „cák je asi v tom vostávacím stavení naproti?“ Přešel dvůr, stoup do jednich dveří, ha vona tu náramně velká sence, plná šeljakých šavlí, mečů, lytiřského brnění, herbávnyjch šatů, tříbrem, zlatem vyšívanyjch, premovaných čepic ha šeljakých klobouků s perím. „Himoles! Tuto se mi eště lepší líbí!“ poliboval si Honza ha krácel přes celou senci ke

druhyjm dveřím. Vorevřel je ha hned na práhu div nevoslep. Vokázala se mu eště věčí sence plná truhel ha ty truhly ne plný, hale vrchovatý dukátů, kronů ha drahých kamenů.

Chvíli to trvalo, než se vokoukal, než si voči zvykly na tu zář ha než rozeznál ve zdi naproti třetí dveře.

„Cák asi bure za tutima,“ pospíchal k nim, zmáčkne kliku, dveře se vorevrou ha Honza vidí kulatyj stůl, na stole sedum krajců namazanýho chleba, sedum flaší vína ha vokolo stolu sedum šedivých starců s vlčíma hlavama. Šichni se na Honzu husmívali, jako na starýho známýho ha voláli jeren přes druhýho: „Vitáme tě, Honzo! Je to dost, že huš deš! Dyť my tu na tebe čekáme huž sto let.“ Honza tu stojí ha poslouchá jako hu vidění. Tu se zvih ten nejvěči stařec, podál Honzovi ruku ha povídá: „Íčko tě děkujem, že si nás vysvobodil. To sou mí syní ha já sem jejich táta. Jak nás tu vidíš, šichní sme eště před sto lety krádli, loupili ha vraždili. Pásli po nás vojáci i sedláci, páni i kmání, hale žádnyj nás tu v té skryjši nevyslídil, nechytil ha nepověsil, jak sme zasloužili. Ha tak se z nás stáli po smrti vlcí, mušeli sme dál kráct hale jenom prasata ha žádnyj jinyj nás nemoh vysvobodit než chudyj hale silnyj ha poctivýj mládenec, jako si ty. Tak šecko, co tu vidíš ha co tu najdeš je íčko tvý ha my najdem pokoj v hrobě.“

Jen to dořek, Honza vidí místo sedmi vlků sedum hromádek šedivýho popelu, vokno se samo vorevřilo, zvih se vítr, sebrál šechen prach ha popel ha vodnes ho voknem někam hdovíkam.

Honza si klek, pomodlil se za ty nebožtíky, hypokojil se, eště jednou se po šechňom rozhlíd ha potom si řek: „Íčko muším zpátky, sluníčko huž se začíná skovávat, co nevidět, bure večer, muším hnát demů. Hale zyjtra máme neděli. To sem přidu ha jak se patří si šecko prohlídnu.“ Vrátil se k vratom, zamk je na dva západny, klíč strčil do pytle ha hnal stádo k zámku, jako by se nic nestálo.

Král huž čekál před zámkem, přepočítal hned prasata, ha dyž žádný nechybělo, potřepal Honzu na rameně ha povídá: „Takovýho chlapíka sem eště nemíl! Hani noha se tě neztratila! Sobota je tu, tak si řekni, jakou chceš vodměnu.“

„Žádnou jinou, než habych moh hu vás dál sloužit ha pást prasata,“ zasmíl se Honza.

Tuto se králi eště víc líbilo, že Honza nezpyjch ha nepřeje si jako jinyj stát se hned milistrem nebo jenerálem, že je spokojenyj s tím, co humí ha čemu rozumí, že se nestydí za práci hani si ne-

stěžuje na plat, tak mu zatřepal na druhý rameno ha řek: „To je přece jenom moudrá řeč! Takový lidi potřebujem. Nebuj se, chlapče, já na tebe nezapomím!“

Honza jako jindy zavřil stádo do chlíva, najid se, leh ha vo nic víc se nestaral. Hale dyž v neděli ráno stál, hned viděl, že se dnes bure v zámku něco dít. Sudýž se metlo ha uklízelo, na brány ha sloupy věsely věnce z peruci ha kytek, ze štítů ha vokýnek na střechach vystrkovali prápory, na kopci za městem tříleli z moždýru jako vo Božím Těle, šichní sloužící běhali sem tám, div se neprerazili, haž se tým Honza rozněvál, zastavil si jednoho starýho lukáje, co se jen tak šoural po zámku ha voptál se ho: „Cák vás prašivec bere? Cák se stalo, že se šichní tak plašíte?“

Lukáj byl povídavý jako já, tak si s Honzou sed do chládku na lajčičku ha vypravuval: „Víš, Honzo, náš král je tuze staryj, lidi ho čím dál, tím víc zlobí, proto se nabažil vlády. Chlapce nemá žádnýho, habý mu to moh předát, má jenom jednu ceru, tak chce, habý se na to vdala ha sám že pude na vyjmluvu. Náše království není k zahození, tak má princezna tůlik ženichů, že sama neví, kerýho si vybrat, habý nechybila. Tak řekla, že dnes v pravý polodne vyhodí z vokna zlatýj mlíč ha hdo ho chytí, toho že si veme za muže ha ten že bure králem. To si můžeš myslit, co sem přijede královských princů, všelijakých knížat ha hrabat haž z dalekých zemí, náš král se nechce nechát zahodit ha proto se díjou ty přípravy. Íčko to šecko víš, já sem si drobet vodpoč ha muším zasít po svým.“

„Á! Takový je to!“ vízd si Honza, „no, to můžeme teky zkusit chčestí!“ Sebral se, šel rovnou přes svinskij plac do lesa, vorevřil si bránu, voblík si ty nejpěknější lytířský šaty, co tám visily, zapříh dva páry koní do zlatýho kočáru ha hujižděl k městu. Na věži zrovna vokazovaly hodiny za pět minut dvanáct. Šup do koní, ty letily jako ptáci, přijíl před zámek, tám se tlačilo ha strkalo plno ženichů, všelijakých princů, každyj chtíl stát hodně blízko k voknu, habý bul na ráně, vtom začnou hodiny bít, vokno se rozlítne, princezna celá bílá jako handěl natáhne ruku, mlíč se zablyjskne, vyletí ha pádne rovnou do kočáru. Honza ho v letu zachytíl, zasmíl se ha hujižděl dál, haž se za nim kouřilo.

Šichní si myslili, že vobrátí, pure ke králi, poví hdo ha vodkajď je, protože takovýho lytíře tu žádnyj neznál, žádnyj ho tu jaktěživ neviděl ha šichní podle jeho šatu i strůje koní ha kočáru hádali, že to muší byjt řákyj tuze slavnýj ha bohatýj mocnař.

Honzovi to hani nenapádlo. Zajel s koňma ha kočárem zpátky do lesa, převlík se do svých šatů, zlatý klíč i s mlíčem strčil zas do pytle ha v pondělí ráno hnal prasata jako jindy.

Toceví, že po celém království bula náramná scháňka po ženichovi. Do hubu míl, každy vo ňom mluvil, jaký to bul chlapík, haž zrovna zář vod něho šla, čekáli, že se prohlásí, ha dyž se nehlásil, tu se král rozněvál ha dal po celém království vybubnovát, esli se ten princ do třech dní nepřihláší, že ztratí na princeznu šecko právo ha král sám že ho potrestá za to, že si dělá z něho blázny.

Honza to šecko slyšel, ha dyž se šichní hádali, hdo ten mlíč hasi má, tu se jenom huhyhňával: „hyhy! hyhyhy! hyhy!“ haž se toho šichni všimli ha nejvíc princezna. Neveděla sama proč, hale nemohla si pomozt, hajf dělála, co dělála, mušela vod neděle furt na Honzu myslit, hajf chtila nebo nechtila, mušela se na něho dívat hdyž ráno vyháněl i hdyž se z pastvy vraceł.

Tak ta princezna, dyž huž třetí den minoul ha s mlíčem žadnyj nešel, povídá královi: „že ten mlíč má náš sviňáček! Von se tak smije, jako by nás šecky vodil za nos!“

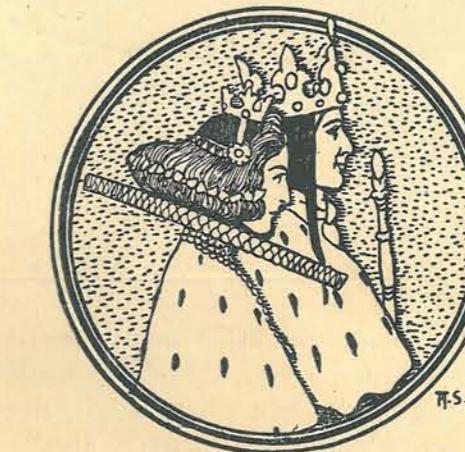
„Cák tě to jenom napadá,“ vadil se s cerou král „dyjí sme přece šichní viděli, že ten princ kučíroval s dvouma párama koní. Hde pa by je náš sviňáček vzel? Nebuj tak hloupá!“ Hale ta řeč mu nešla z hlavy, pozoroval teky milýho Honzu, zdál se mu řákyj jinyj, pro jistotu si ho zavolál k sobě ha hudeřil na něho: „Poslouchej, cák se furt tak hyhnáš? Snad nemáš ten mlíč?“

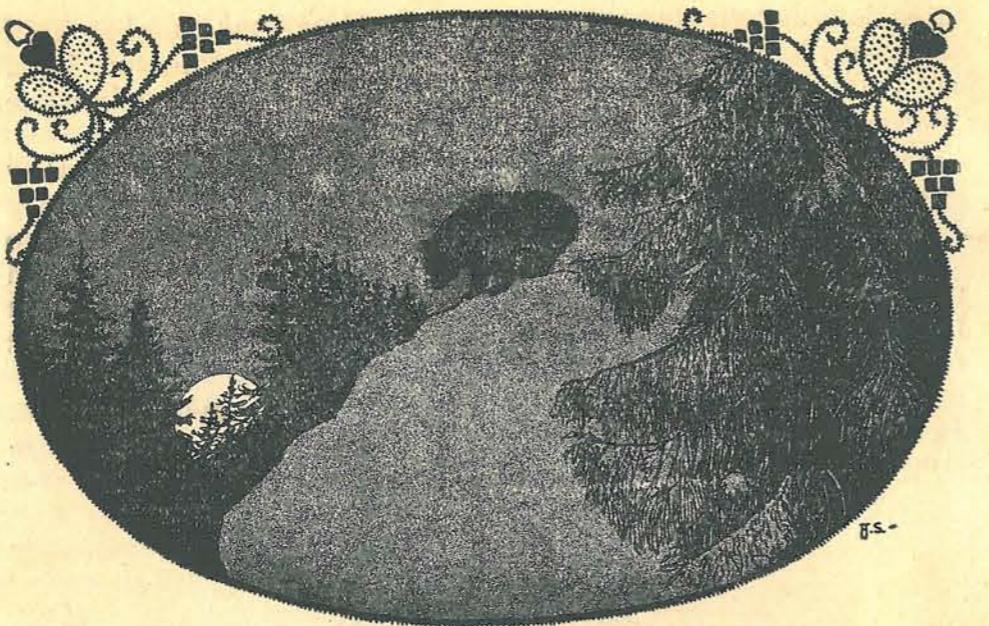
Honza se nehumil přetvářet, hani zapírat, řek rovnou: „mám!“, šmák do pytle ha podál králi mlíč.

Neptyjte se, jak se král lek, nebo mít za zeta místo prince sviňáčka, tuto není malá věc. Hale slovo dělá muže, tím víc krále! Míl teky zlost na ceru, že si tak vybírala, proto jí nechál hned předvolát ha voznámil jí: „Hdo dlouho vybírá, přebere! Co si chtila, íčko máš! Královský slovo muší byt splněný. Tadle stojí tvuj ženich,“ ha vokázel na Honzu. Čekál, že se princezna bure zpříkat, vod Honzy vodtahovat, hale to se zmyjlil. Ta se pjekně zasmála, podála hned Honzovi ruku ha řekla vesele: „To sem ráda! Mně se náš sviňáček tuze líbí. Haž si veme jinyj vobleč na sebe, to se podíváte, jaký bure z něho chlapík!“ Tuto slyšet Honza, moh leknutím na princezně voči nechát; cítil, čím díl se na ni dívá, tím víc že se mu líbí, haž najednou sebou škub, vyběh ven ha hupaloval rovnou k lesu. Tám si vorevříl svuj zámek, převlík se

hned do lytířského brnění se šavlí, vyskočil na koně ha jel ke králi vošacenyj lepší než každyj princ. Jak ho viděla princezna, hned mu pádla vokolo krku, král ho teky pjekně přivítal ha hned se šikovali na svarbu.

Po svarbě vokázel Honza ženě, králi ha šechnim hostom, jaký bohatství má i jak ho nabyl. Zavoláli žebráky ha chudáky z celý říši, ty si rozebrály dukáty ha krony, každyj host dostál teky něco na pomátku ha eště dost zbulo pro Honzu. Tomu předál král hned celý svý království, Honza přestál pást prasata ha začel poroučet lidom. Šichní ho mili rádi, hale něhdy ho teky zlobili eště víc, než celý stádo dobytka. Proto si chytryj Honza haž do svý smrti zpomínal ha nejrači povídal vo tom, jak se stál ze sviňáčka králem. Já to mám teky z jeho huby, povídal mi to jednou, dyž mi tuze bolily zuby. Íčko huž mě nebolí ha Honza vodpočívá v pokoji!

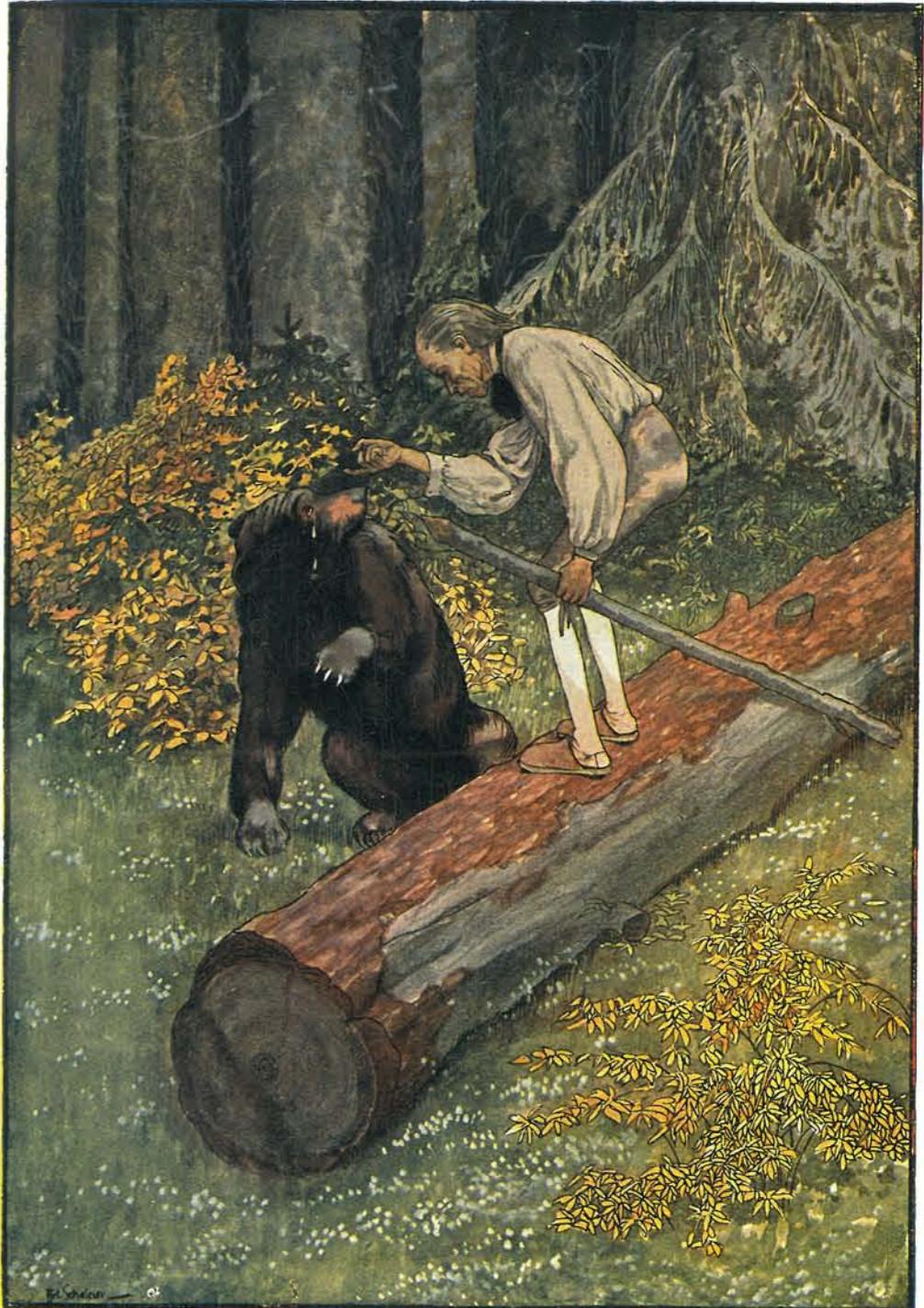

VO POSLEDNÍM NEDVĚDU NA BRTI.

Nad Klenčím v Lůsích vodjakživa vostávali nedvědí. Nejlepší se jim libilo v tich místech, hde se eště dnes říká na Brti. Tám míli boudy ha hospodařili si v nich po svým. Lidom nehublízili, nu pravda, vod toho teky nebuli, že dyž huž jim šlo tuze zle, přišli si pro ňákou vovčičku. Hale to muším řect, že sme je míli vo moc rači, než ty neřády vlky ha žili sme s nima v dobrým. Sem tám, víc z lekrací než do vopravdy, pustil se něhdy chlapec s nedvědem do křížku, drobet se pováleli ha pomuchlali ha jináč nebulo celyj čas nic špatného slyšet.

Dyž jednou jeren nedvěd dostál pazour pod dřevo, nemoh ho vytáhnout ha druhý mu nehumili pomozt, dal se do řvaní. Kadlec Kubíček v chalupě pod lesem slyšel ho řvát haž za stav. Nechál všeho, zvíh se ha běžíl na Brť podívat se, co se stálo. Vidí nedvěda v kleštích, popadne sochor, vodvalí dřevo ha pomoh nedvědu. Ten si hned sed na zadní nohy ha lízal si přední packu. Kubíček ho eště napomenoul, habý ji po druhý nestrkal tám, hde se svírá ha šel po svým. K večeru vidí voknem, jak nedvěd skáče vo třech ke stavení ha drží něco v tlamě. De mu naproti ha co byste řekli?

VO POSLEDNÍM MEDVĚDU NA BRTI

Nedvěd položil před něho tři čistý pláštve medu, vobrátil se ha vodskákal zpátky na Brt.

Starýho Kubíčka dycky haž slzy polily, dyž nám vo tom vypravoval. Hale nedvědom se hu nás vedlo čím dál, tím hůř. Pomálu nemíli co jist, hde vostávat, nebuli jistý životem, začli je chytat do děr, do želez ha nejhorší bulo, dyž začli po nich třílet prachem ha volovem. Toceví, že si to jenom tak líbit nedali, mstili se teky, dyž dopádli fořta nebo hajnýho, živyj se jim z pazourů nevydříl, to zas dopálilo ouřady, nařídily honbu na nedvědy, pobily bez milosti šecky, co chytily ha ty druhý, dyž viděli, že je zle, hutekli jinam, Pámbůví kam, ha víckrat se na Brti nevokázali.

Jenom jeren tůze ha tůze staryj nedvěd nemoh se s Brtí rozloučit. Narodil se tu, vyrost, voženil se ha sestár, líbilo se mu tám, ha živou mocí nechtíl se na starý kolena někam jinam hyjbat. Jeho syní ha cery dost ho přemlouvali, habý šel s nima, že se sám neluživí, hani nehubrání, že huž je staryj, kolozubyj, že ho chytí nebo zatřelí, hale platno nic, hajť mluvili jak mluvili, milyj nedvěd se nehnoul.

„De sem se narodil, hajť teky humřu. Jednou to byjt muší ha pro smrt si jinam chodit neburu. Hale vy si dělejte, co chcete,“ ved si svou staryj nedvěd.

Tak se s nim šecky děti rozloučily jako s tátou, dal jim poslední napomenutí ha vostál na celý Brti sám ha sám. V lítě mu zle nebulo ha v zimě teky ne. Boudu míl připravenou, pjekně mechem vystlanou, dyž napád první sněh, tak si do ní zalíz, husnoul tvrdě jako špalek ha neprobudil se haž k jaru, něhdy tak vokolo Hromic, dyž huž sluníčko vylízlo vyjš, pjekně řílo, sněh ha led pouštěl, voda v potůčkach bublala, jakoby se vařila, ptáčkové cvrlíkali ha černá zem se zase vokázala. Nedvěd v boudě procít, protáh se, drobet se provaloval, promnoul si voči ha první bulo, že po tak dlouhým spaní dostał zase přenechčasnyj hlad.

„Muším si sehnát něco na zub,“ zabručil ha hrabal se z boudy ven. Jak ho vofouklo čerstvý povětrí, dostál eště věčí hlad.

„Platno nic, najist se muším,“ bručil znova nedvěd, „habych vydržíl, než se do vopravdy jaro vorevře. Takle nevostane, eště přídou jistě prášenice, mrazy ha ceplechty, Pámbůví jak dlouho burou trvat, ha potom tepřiva se mi nebure z boudy chtít.“

Natáh čenich, chvilku větril ha vtom ho praštila přes nos ky selá vůně chlebového těsta.

„Mortete, že dnes peče mlnářka chleb!“ volíz se hned nedvěd chutí, haž se mu sliny dělaly. „Pro řákyj bochníček nebure snad zle,“ rozvažoval si ha huž se krád vopatrň z lesa ven. Táh se při potůčku mezi volšema k Šimanouc mlyjnou ha opravdu vidí, jak se huž kouří z komínu nad pecí.

Pece stávaly tenkrat hu nás na moc místech k vůli božímu vohni venku, ímo stavení pod širým nebem, protože dříví bulo dost ha zadarmo. To nebulo jako sáko, hdy je kupujeme za peníze ha mušíme s nim šetřit jako s drahou mastí. Proto dnes stavíme šichni pec v senci, habý řila, hale tenkrat bulo jináč.

Nedvěd tera dobře viděl na pec, skrčil se v křovině ha číhal. Vidí mlnářku řeblem rozhrnout uhlí, potom nechála pec vyležít, za chvíliku přiběhla s pometlem, vyhrnula ha vymetla pec ha huž nosili za ní na košinkach vyválený chleby, vyklopovaly je na lopatu ha mlnářka sázela do pecí, haž se z ní pot lila. Dyž sadila poslední, zaklopila hústa plesknatým kamenem, zamazala hlínou, pokřížovala pec ha šla zas po svým.

Na tuto čekál nedvěd. Jak se za mlnářkou šehly ve dveřích faldy štráfovaný kanafasky, vyhrabal se z křoví, vohlíd se vopatrň na šecky strany, huděl pář skoků ha huž se přitisk k peci pjekně pod tříšku. Nedvěd, jak sem řekla, bul staryj, zimomřivý, vytopená pec zrovna dyjchala teplo, vonila chlebem, vokolo ní šudýž bulo sucho ha čisto, sluníčko sem teky svítilo, tak se mu tu líbilo mnohem lepší než v boudě, jenom dyby mu hladky nekručilo v bříše.

„Tu je pjekně jako na kráji v nebi,“ liboval si nedvěd, „vocud se nehnu haž do jara, jenom dyby mi to břicho dalo pokoj.“

Chleb, cím díl se pek, tím víc voníl, nedvěd dostával věčí ha věčí laskominu, tak se nemůžeme divit, že se díl nehudržíl, skočil s peci delů, vodtrh kámen vod húst ha zavyjsk si radostí! Viděl v peci sedit patnáct bochníků chleba, pjekně zkynutých, vysokých, s červenou kůrkou ha na samém kráji tři rozpeky vosolený ha pokmínovaný, haž se na ně srce smílo.

Moc se nerozmyšlal, postavil se na zadní nohy, přední prackou vytáh si napřed rozpek ha hned za nim bochník chleba velký jak kolo vod vozu, vyhodil vobojí na pec ha šup tám za nima! — Toceví, že huž hústa peci nezandal ha hned se s velkou chutí pustil do jídla.

Pane, jak šichní víme, teplý chleb je do žaludku jed. Muší se počkát, haž zchládne ha tepřiva potom si na ňom pochutnat. Hale

nedvědovi se teky nesmíme divit, rozum z toho nemíl ha něhdy je hlad horší než kat. Tak si hulamoval kusy eště se z nich kouřilo, drobet je vofoukal ha huž je polýkal, div že se nehudusil. To si můžem pomyslit, že si popálil pazoury i hubu, hale nic nedbál, jen dyž zahnál hlad.

Za řákovou chvíli příde mlnářka podívat se na pec. Vod daleka huž vidí hústa dokořán vorevřiná, spráskla leknutím ruce, začne se hned vadit, že muší Pámbů potrestát toho darebáka, co se prořešil na božím daru, šechen chleb že bure vychycely, samyj manek, přiběhne blíž, vidí, že schází rozpek s jedním bochníkem ha tepřiva se pustila do vády na zlodije ha slibovala, dyby ho dopádla, že by mu jich naložila přes řibet, haž by nevodliz.

Tuto šecko slyší nedvěd na peci, smije se pod kůží, libuje si, jak si pochutnál ha esli to jenom drobet pude, že si eště jeren bochník vytáhne.

Hale nevytáh! Mlnářka se lepší podívala do pecí, vytáhla rozpek, zaklepala kotníkem na spodní kůrku haž to zazvonilo, poznala, že míla moc vostrou pec, ha dyby nebul ten lump kámen vodvalil, že by se bul šechen chleb připálil ha míl kůrky tvrdý jako porešev.

„Šecko zlý je pro něco dobrý,“ řekla si ha zavolala hned děvku i děti, začla lopatou vysazovat ho vodnášet chleb do sklepa.

Než s tou práci buly hotovy, začlo milýmu nedvědu na peci zase kručít v bříše, jenom že ne hladem hale bolestí, chytíl ho — jak říkáme — bolobřich. „To přejde,“ těsil se zkráje, hale vono to nepřešlo, ba, takový štípání ho najednou popádlo, div že ho to neroztrhalo. Žaludek se mu nafouk jako buben, sturenýj pot vyrazil se mu po kůži, začel se třít po celém těle, bolestí hekal ha funíl haž si řek:

„Tuto není žádný. Dyž tu vostanu ležít, tak tu teky dodělám. Já se muším proběhnout ha řákovu pomoc si hledát.“ Svalil se s peci delů ha dyž se postavil na nohy, sotva se na nich hudržil. Vlík se zpátky k lesu na Brť, šlo se mu zle ha zle, každou chvíliku mušel vodpočívat, s velkou bídou se dovlík ke krajní smrčině ha dál to nešlo. Tám ho přepádla najednou takuvá bolest, že sebou praštíl vo zem ha začel si hlasitě bědovat: „Ouvej! Ouvej! Ouvej!“ — bolestí se válel po řibetě, nohama hrabal ha zubama trhl šecko, co do tlamy hanebo do pazourů popád.

V takovém stavu ho nášla dívňa žínka. Nesla si ze mlyjna vy-

pučenyj bochník chleba, de vokolo, slyší někoho ouvekovat, zastaví se, koukne do boudy, vidí nedvěda ha hned huhádla, kolik huhodilo.

„Áha! Tos bul jistě ty, co si hukrád mlnářce bochník s rozpečkem! Spolks to horký, ved! A ičko tě to může ztrhat?“ politovala nedvěda dívna žínka, hale hned teky poradila lík: „Tobě nepomůže ičko nic, než bartolomijský máslo.*“ Hodnyj kus ho mušiš spolknout najednou, prožene tě ha bureš mít pokoj.“

„Hde pa já smutnyj zarmoucenyj můžu shánět bartolomijský máslo,“ dal se nedvěd do pláče, „kam pa si mám pro ně jít, dyž se nemůžu hani hnout.“

„Já vo ňom vím,“ povídá dívna žínka, „v Tranově šafářka ho eště má roudu jako hlavu velkou, jinyj huž žádnyj, po dobrém je nedá, protože je náramná lakomnice, kousek tě není nic platnyj, ty mušiš spolknout celou roudu. Já sama tě jít pro ně nemůžu, protože nás nemůže šafářka hani vidět, hani cítit ha my ji teky ne. Hale já řeknu lišce, ta tě je přinese. Jenom zatím trp, dovleč se do svý boudy ha tám čekej. Tu vostát nesmíš! Eště by tě slyšel hekat myslivec ha třelil by tě. Víš, že po tobě pasou!“

Nedvěd huznál, že je to šecko pravda, zvíh se, vrávoral k domovu ha dívna žínka se pustila lesem rovnou k Fajtouc škále, hde eště dnes vostávají lišky.

Poveděla jím, jak se vede nedvědu, že je nechá pozdravovat ha zkazuje, habý mu někerá přinesla vod tranovcký šafářky bartolomijský máslo.

„To tak snadly nebure,“ řekla hned stará jedna liška, „já to tám v panckém dvoře dobře znám, vobčas si tám zaběhnu proběhnout kurníky. De pa má to máslo šafářka?“

„V halmaře ve sklepě,“ vyložila poslice.

„Ve sklepě?“ vopakovala si liška, tám bysme se marně dobyjvaly. Tám sou tak houzký vokýnka ha šecky tak vysoko, že tám nevyskočí ha neprotáhne se hani kůna.“

„Dyž je to máslo, já se pro ně vodvázím,“ přihlásil se jeden mladý ha mlsnyj lišák.

„Ja pa to chceš provect?“ voptála se ho přísně stará.

„Vlezu napřed do myslivny, vobleču si mysliveckej vobleč ha na večer zaklepám na šafářku.“

*) Máslo svrcené o svátku sv. Bartoloměje, t. j. dne 24. srpna.

„Tak by to šlo, hale pozor, běží vo hlavu! Hutect můžeš, bu-re-li zle, jenom zahradou, jinury ne!“ napomenoul ho eště liščí tata ha milyj lišák vydal se na cestu. Šecko se mu povedlo, jak si to přil. Dostál se chčasně do sedničky v myslivně, co v ní vostával mládenec, vokno míl jenom přivřený, protože tim voknem chodíval ven i zpátky demů, habý fořt neveděl. Doma nebul, tak si tám lišák voboul vysoký boty, na hlavu si posadil klobouk s perem, do huby fajfku, pod pázdí hůl — šecko vzel mládencovi — ha klátil se vod myslivny k Tranovu.

Venu huž bula tma jako v ranci, šafář bul v hospodě, šafářka sedila sama ha zrovna začla příst, dyž něhdo zaklepal zlehka na vokno. Čerstva vyskočila, přtískla nos ke sklu, div tabuli nevytáhla ha pro jistotu se voptála: „Hdo pa je to?“

Přetváret se, v tom je lišák vodjakživa mistr. „Eště se ptej!“ zábručil zlostně, „cák mě neznáš? Já sem to, myslivec. Schásni sjetlo ha poj mi čerstva vorevřít, hajf mě tu žádnyj nevidí. Vodřil sem si nohu ha kulhám, dnes nemůžu hutíkat.“

„A chudáčku, počkyj huž du,“ politovala ho šafářka, dveře se vorevřily, lišák do nich vklouz, hned si začel zouvat botu ha poroučel: „Napřed di ha přines bartolomijský máslo, muším si tu ránu namazat, nemůžu bolestí v botě vydržít.“

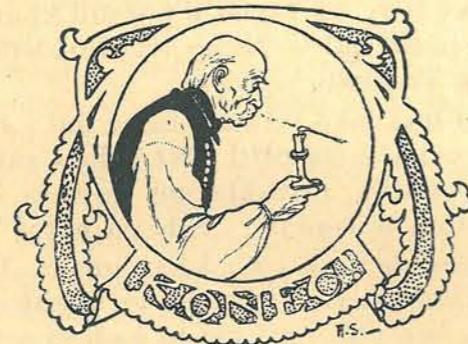
„Hned, hned,“ šeptala šafářka, běžila do sklepu ha co vo tom povídáme, huž se vrátila s talířem ha hroudou másla, z kerý bul jenom malyj kousek huštípnutyj. Lišák huž míl zutou i druhou botu, vodhodil klobouk, fajfku i hůl, popád máslo do tlamy ha než se šafářka zpamatovala, ztratil se ve tmě jako duch, přeskočil vrátku do zahrady, zahradou se dostál do polí ha přes louky hupaloval ke Klenčí. Máslo držil v zubech ha toceví, jak dyjchal, hrouda měkla, rozpouštěla se jako sněh na slunci, máslo teklo do huby, z huby do krku, lišák polýkal haž se mu huši hyjbaly ha dyž přiběh na Brť, chčasně spolk poslední kousek.

Nedvěd huž čekál na něho jako na boží smilování. Bulo mu furt hůř ha dyž dlouho žádnyj nešel ha máslo nenes, nevydržil v díře, vystrčil čenich ha cítíl — vodpuste, že to tak řeknu, jak to bulo — náramnyj smrad. Vohlídne se, vodkajd to de ha vidí lišáka sedít na bobku ha máslo z něho tříká horem i dolem.

Tuto vidět nedvěd, huhád hned, co se stálo, jak míla dívna žínka pravdu, ha bartolomijský máslo že by mu vopravdu bulo pomohlo. Dostál najednou takovou zlost, že skočil eště po lišáku,

popád ho do pazourů, roztrhal ho na kusy ha potom se svalil na zem sám, zařval bolestí ha bulo teky po ňom.

Ha tak si to pomatujte, že nechčasná mlsnota zabila voba, i líšáka i posledního nedvěda na Brti hu nás.

Slovniček pro čtenáře.

Vo mlsný koze.

Kalení — otruby menší
draha — pastviny poblíž vesnice
břeštíla — vřeštěla
sence — světnice
řibet — hřbet
huminoula — umínila si
mlíč — míč
zasmíla — zasmála
chčestí — štěstí
přílo — přálo
ja pa — jak pak
borovnice — borůvky
tepřiva — teprvé
vocajď — odtud
voroteč — stoka u pole, obyčejně mezi dvěma mezemi
íčko — ted
hrnčál — hrnec
sváně — schválně
cák — copak
fajfárna — dýmka
čujsna — koza (od slova „čujs“, jímž se volá na kozy, když se odhánějí)
voklesek — rozsekaný suk, zbavený všech malých větiček, listí nebo
jehličí
kalce — tkalce, tkadlec
toceví — tof se ví
hutříl — utřel
marneči — citoslovce ve smyslu „jejej“
dyž — když
paňáči — ve smyslu pane, tuto je pro mně ...
husman — housar
hucuk — rychle couvl
poštochatí — potrkati
slnější — silnější
lekrací — veselá zábava (tu já dostanu ven „z legrací“ ve smyslu „snadno“)
kotalilič — jako kotálím, volají tak děti, chtějí-li, aby se koulelo

hachle, hachlička — hustý hřeben hřebový na hachlování a počísání lnu
roubat — bodnouti
šudýš — všude
rundila — roztahovala se

Vo haltravský Meluzíně.

Vězdař — hvězdář
sjet — svět
šechnim — všem
vězdam — hvězdám
liky — léky
tutary — tudy
přikyb — kýval
škryjpál — stříkal
randášek — rarášek
víchar — vichr
břítov — hřbitov

Vo lakovným mlnáři ha chytrý Káči.

Děvku — služku (děvečku)
lichva — drůbež
kunt — chytrák
paránka — padanka
pádryje — citoslovce ve smyslu „pane, to je pěkné!“
porestála — zastala práci za tři
kontracht — smlouva
v kabze — v kapse
začlápla — zašlápla
sváně — schválně

Vo lakovný selce.

Přehoušel — trochu
choudnout — chudnouti — (o nemocném) ztráceti se, sesychati
roháč — koláč čtyřhraný, který dostávají služební o sv. Martině, odcházejí-li ze služby
voříla — ohřála
loch — sklep
třejce — střevíce
salúp — velký šátek vlněný
bryjdilo — rozednivalo se
harvent — advent

Vo darebným ptáčkovi.

Kotvičky — větvíčky
kyjbal — kýval
íčko — teď

Vo srdnatý Hanči Šimanouc.

Ítřin — jitřní
vydyjřená — probuzená
sadivá — umíněná
zpříkala se — bránila se, odporovati něčemu
porvazky — předánko lněné
té vidět — to je vidět
peručinky — větev, větvíčka stromu jehličnatého

Kerak se císaři Josefům líbili Buláci.

Z jera — na jaře
sváně — schválně, naschvál
ímo — mimo
hindle — tam, tamto
rozněvá — rozhněvá
dynoval — nutil
škulou — skulinou
milistry — ministry

Vo líný Mance.

Podělávka — příze na stavě, která běhá sem a tam s člunkem (proti osnově)
tříjce — střevíce
hourok — úrok
hužíla — užala

Vo soudnyjch prantech.

Pranty — mýtina po vypáleném lese (od slova Brand — žár, požár)
probírky — odstraňují se v lese zbytečné stromy, naschlé, podrosty, aby zdravé stromy lépe rostly
řebříňák — žebříňák, vůz na seno, slámu
rymíček — rybniček
lytíř — rytíř
roztopčín — ostrá kořalka, druh kořalky
přikybli — přikývli

Vo chytrým Honzovi.

porestojíš — podestojíš, zmůžeš
plac — místo
rochali — kutili s hlomozem
zimomáry — zimnice střídavá s horečkou
bedle — vedle
sence — světnice
kronů — staré stříbrné peníze
lukáj — lokaj
lajčička — lavička
zpříkal se — bránil se, odporoval
vobleč — oblek

Vo posledním nedvědu na Brti.

Nedvědí — medvědi
pazour — noha
ímo — mimo
řeblem — řablo — pohrabáč k rozhrabání ohně v peci, kamnich
košínska — chlební ošatka
kanafaska — sukně z tkané látky, které se říká kanafas
vychycelyj — nedopečený chléb
maněk — těsto nevykynuté, brus v chlébě
rozpeck — bochník z posledního těsta při pečení hodně solí a kmínem posypaný

OBSAH:

1. VO MLSNÝ KOZE. Vypravuje Matouš Knopf, 70 roků starý domkář ze Starého Postřekova č. 73. — Zapsáno 13. ledna 1922 5
2. VO HALTRAVSKÝ MELUZÍNĚ. Podle paměti staré Němcové, klapačky Inu, vypravují Karla Hamerlová, 40 roků stará soukromnice v Klenčí č. 44 a Alžběta Knopfová, 30 roků stará krajářka z Nového Postřekova č. 38. — Zapsáno 26. listopadu 1920 15
3. VO LAKOMNÝM MLNÁŘI HA CHYTRY KÁČI. Vypravuje Josef Sokol, 50 roků starý zedník z Nového Postřekova č. 82. — Zapsáno 26. prosince 1921 22
4. VO LAKOMNÝ SELCE. Vypravuje Markéta Hausnerová, 70 roků stará choť městského tajemníka v Klenčí č. 162. — Zapsáno 20. prosince 1921 26
5. VO DAREBNÝM PTÁČKOVÍ. Vypravuje Josef Sokol (viz výše č. 3.). — Zapsáno 2. února 1922 31
6. VO SRDNATÝ HANČI ŠIMANOUC. Vypravuje Josef Sokol (viz výše č. 3.). — Zapsáno 6. ledna 1922 34
7. KERAK SE CÍSAŘI JOSEFU LÍBILI BULÁČI. Vypravuje Martin Kůželka, 45 roků starý zedník z Nového Postřekova č. 50. — Zapsáno 20. února 1922 44
8. VO LÍNÝ MANCE. Vypravuje Alžběta Knopfová (viz výše č. 2.). — Zapsáno 3. listopadu 1921 49
9. VO SOUDNYJCH PRANTECH. Vypravuje Martin Kůželka (viz výše č. 7.). — Zapsáno 7. ledna 1922 57
10. VO CHYTRÝM HONZOVI. Vypravuje Rosalie Volfíková, 25 roků stará choť zedníka z Nového Postřekova č. 17. — Zapsáno 8. prosince 1921 63
11. VO POSLEDNÍM NEDVĚDU NA BRTI. Vypravuje Marie Formánková, 55 roků stará domkářka v Klenčí č. 104. — Zapsáno 16. března 1922 72

Jindřich Š. Baar:

Chodské pohádky a povídky

Druhé vydání.

Illustroval Artuš Scheiner.

Vydalo Nakladatelství Novina v Praze.

Vytiskla Novina v Přerově.